

POLITIETS TRAFIKKTJENESTE

GP-4027

Utgitt av

★★ **POLITIDIREKTORATET**

2001

★★ **POLITIDIREKTORATET**

POLITIETS TRAFIKKTJENESTE – INSTRUKSVERKET GP-4027

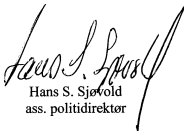
Politiets trafikkjeneste GP-4027 i lommeformat er nå revidert.

Denne utgaven er beregnet til alle operative mannskaper, slik at de lett kan finne fram i de instruks og forskrifter som gjelder for trafikkjenesten.

Håndhevingsinstruksen følger som siste del av lommeformatet.

Angelin Killengreen
politidirektør

Hans S. Sjøvold
ass. politidirektør

Saksbehandler:
Terje Olsen
politiinspektør

Instruksverket

inneholder følgende:

01.	Generelt om instruksverket	
02.	Politiets trafikkteneste	
02.1	Instruks for politiets trafikkteneste	18
02.2	Instruks for Utrykningspolitiet	20
02.3	Instruks for organisering av kontrollsteder/poster ..	23
02.4	Instruks for utfylling av statistiske opplysninger fra politiets trafikkkontrollteneste	28
03.	Fartskontroll	
03.1	Instruks for bruk av speedometer ved fartskontroll	32
03.2	Instruks for bruk av radar ved fartskontroll	34
03.3	Instruks for bruk av stoppeklokker ved fartskontroll	36
03.4	Instruks for bruk av apparat for gjennomsnittsfartsmåling	39
03.5	Instruks for bruk av gjennomsnittsfartsmåler til sjøs.	43
03.6.	Instruks for bruk av laser fartsmåler	48
04.	Instruks for andre kontrolltyper	
04.1	Instruks for bruk av alkotest (foreløpig blåseprøve) i veg-og sjøtrafikk	52
	Vedlegg 1-Brukerveiledning for bruk av alkotester .	54
	Vedlegg 2-Brukerveiledning for alkometer SL-2 innstilt til rødt ved promille på 0.20 til test av motorvognfører, herunder kontroll av instrument ..	55

	Vedlegg 3- Brukerveiledning for alkometer SL-2 innstilt til rødt ved promille på 0.80 til test av båtfører, herunder kontroll av instrument	58
04.1 a	Instruks for alkoholutåndingsprøve	61
04.2	Instruks for kontroll av vikeplikt overfor gående ..	66
04.3	Instruks for kontroll av kjøring i strid med trafikklyssignal	68
04.4	Instruks for kontroll av vikeplikt/ stoppeplikt overfor kjørende	71
04.5	Instruks for kontroll av forbikjøring	73
04.6	Instruks for kontroll av avstand til forankjørende ..	75
04.7	Instruks for bruk av video i trafikkjenteste	78
04.8	Instruks for automatisk trafikkontroll	81
04.9	Instruks for teknisk kontroll av kjøretøy og bruk av kontrollseddel GP-4021	83
04.10	Instruks for kontroll av landtransport av farlig gods	86
04.11	Instruks for kontroll om gjennomføring av Europeisk avtale om kjøre og hviletid mV. for mannskaper på kjøretøyer i internasjonal vegtransport	87
05.	Instruks for utrykningskjøring og bruk av spikermatte	
05.1	Instruks for utrykningskjøring og forfølgelse av kjøretøy	94
05.2	Instruks for utrykningskjøring og teknisk prøvekjøring	97
05.3	Instruks for bruk av spikermatte og annen sperring av vei	99
06.	Instruks for bruk av forenklet forelegg	106
06.1	Forskrifter om forenklet forelegg i vegtrafikksaker ..	116

06.2	Forskrift om forenklet forelegg i fritids- og småbåtsaker	122
07.	Gebyrordninger	128
07.1	Forskrift for bruk av personlig verneutstyr under kjøring med motorvogn	134
07.2	Forskrift om offentlig parkeringsregulering og parkeringsgebyr	137
07.3	Forskrift om gebyr for visse overtredelser i vegtrafikklovgivningen	147
07.4	Forskrift om gebyr for overlasting	152
07.5	Forskrift om gebyr for bruk av piggdekk og tilleggsgebyr	158
08.	Håndhevingsinstruksen vedrørende nektelse og inndragning av førerkort m.v.	
1	Innledning	166
2	Saksbehandling	167
2.1	Veiledningsplikt, saksbehandlingstid, muntlige konferanser.	167
2.1.1	Veiledningsplikt	167
2.1.2	Omfanget av veiledningsplikten	168
2.1.3	Veiledning til andre enn part i sak	168
2.1.4	Saksbehandlingstid, foreløpig svar	169
2.1.5	Muntlige konferanser og nedtegnning av opplysninger	169
2.2	Forhåndsvarsel og informasjonsplikt	170
2.2.1	Unnlatelse av forhåndsvarsel ved søknad om førerkort	170
2.2.2	Unnlatelse av forhåndsvarsel ved beslag av førerkort og kjøreseddel	170
2.2.3	Unnlatelse av forhåndsvarsel når parten ikke har kjent adresse	171
2.2.4	Tilfelle hvor varsel må gis	171

2.2.5	Innholdet i forhåndsvarsel	171
2.2.6	Forhåndsvarsel i forelegg	172
2.2.7	Nye opplysninger under saksforberedelsen, forvaltningsloven § 17 annet ledd	172
2.2.8	Andre opplysninger av vesentlig betydning for parten, forvaltningsloven § 17 tredje ledd	173
2.3	Partsoffentlighet	173
2.3.1	Forvaltningsloven § 1; Partenes rett til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter ...	173
2.3.2	Den praktiske gjennomføringen av dokumentinnsynet	173
2.3.3	Frist for parten til å avgi uttalelse, forvaltningsloven § 20 femte ledd	174
2.3.4	Klage over nektelse av dokumentinnsyn, forvaltningsloven § 21	174
2.4	Vedtak om inndragning m.v.	174
2.4.1	Når vedtak skal treffes	174
2.4.2	Fastsettelse av inndragningstidens/ sperrefristens lengde	174
2.4.3	Myndigheten til å treffe vedtak – Underskrift	175
2.4.4	Tilbakelevering av førerkort ved kortere inndragningstider	175
2.5	Begrunnelse og underretning	176
2.5.1	Hovedregelen om samtidig begrunnelse – Forvaltningsloven § 24 første ledd	176
2.5.2	Unntak ved innvilgelse av søknad – Forvaltningsloven § 24 annet ledd	176
2.5.3	Begrunnensens innhold – Forvaltningsloven § 25	176
2.5.4	Underretning om vedtaket – Forvaltningsloven § 27	177

2.6	Fritt rettsråd	178
2.7	Saksomkostninger i forvaltningssak	178
2.7.1	Lovendringen i 1995	178
2.7.2	Hovedregel og unntak	178
2.7.3	Vesentlige og nødvendige kostnader	179
2.8	Omgjøring og klage	180
2.8.1	Omgjøring av vedtak – Hovedregel og unntak	180
2.8.2	Ingen klagefrist iht. vegtrafikkloven § 39 første ledd	181
2.8.3	Klagefrist ved nektelse av å utstede førerkort	181
2.8.4	Klagens adressat, form og innhold	181
2.8.5	Oppsettende virkning av klage – Begrunnelse for avslag på anmodning om å utsette iverksettelsen – Forvaltningsloven § 42	181
2.8.6	Saksforberedelse i klagesak	182
2.8.7	Innhentelse av opplysninger i forbindelse med søknaden – Avhør	183
2.8.8	Politimesterens uttalelse om søknaden – Forvaltningsloven § 33 fjerde ledd	183
2.9	Søknad om nedsettelse av frister m.v.	183
2.9.1	Når politimesteren selv bør ta standpunkt til søknad om nedsettelse av frister m.v. ...	183
2.9.2	Vilkår for forkortelse av fastsatt frist	184
2.9.3	Underretning til søkeren når søknaden vanskelig kan innvilges av Politidirektoratet	184
2.9.4	Vedleggelse av straffeattester ved innsendelse av sak til Politidirektoratet – Opplysninger om vandel	184
2.9.5	Vegtrafikkloven § 39 – Politimesterens kompetanse til å treffe avgjørelse	185

2.9.6	Sperrefrist/inndragning for alltid – Nytt forhold, ny minstefrist	185
2.9.7	Sperrefrist/inndragning for alltid – Vilkår for erverv av førerkort	185
2.9.8	Søknad etter 5 år ved sperrefrist/ inndragning for alltid – Vandel og edruelighet	186
2.9.9	Langtidssonere – Søknad om erverv av førerkort	187
2.9.10	Uttalelse fra lensmann/ politimester ved søknad om førerkort	188
2.9.11	Begrunnelse for avslag på søknad om førerkort	188
2.10	Melding til arbeidsgiver om beslag/ inndragning av førerkort/kjøreseddel, meldingens innhold	188
2.11	Forvaltningssakens dokumenter	189
2.11.1	Etterforskningsdokumenter holdes utenfor forvaltningssaken	189
2.11.2	Ilagt straff som grunnlag for vedtak	189
2.11.3	Vedtak begrunnet i manglende edruelighet og/eller vandel	190
2.11.4	Muntlige bemerkninger fra parten til forhåndsvarsel	190
2.11.5	Grunnlaget for vedtaket	190
2.11.6	Dokumentfortegnelse	190
3	PRAKSIS – RETNINGSLINJER	190
3.1	Sperrefrister, nektelse av førerkort	190
3.1.1	Vegtrafikkloven § 24 a og § 24 fjerde ledd	191
3.1.2	Vegtrafikkloven § 24 a første ledd	191
3.1.3	Nærmere om vegtrafikkloven § 24 a første ledd	192
3.1.4	Vurdering av søknad om førerkort etter utløpet av minstetiden i	

	vegtrafikkloven § 24 a første ledd	193
3.1.5	Følgene av at flere førerkortreaksjoner løper samtidig	194
3.1.6	Obligatorisk sperrefrist etter vegtrafikkloven § 24 a annet ledd	194
3.1.7	Tilfelle hvor sperrefrist ikke skal fastsettes	195
3.1.8	Tidspunktet for fastsettelse av sperrefrist	195
3.1.9	Sperrefrist etter vegtrafikkloven § 24 a annet ledd	195
3.1.10	Vurdering av andre forhold ved sperrefristens utløp	195
3.1.11	Vegtrafikkloven § 24 fjerde l edd – Vandelskravet	196
3.1.11.1	Generelt	196
3.1.11.2	Motorvogn som gjenstand for eller middel til forøvelse av en straffbar handling	196
3.1.11.3	Lovovertridelser uten tilknytning til motorvogn	197
3.1.11.4	Gjentakelse av straffbare handlinger	197
3.1.11.5	Langtidssonere, søknad om førerkort	198
3.1.12	Vegtrafikkloven § 24 fjerde ledd – Edruelighetskrave	198
3.1.12.1	Løsgjengerloven §§ 17 og 20	198
3.1.12.2	Misbruk av alkohol eller andre rusmidler	198
3.1.12.3	Begrensning av gyldighetstiden for førerkort	201
3.1.13	Avslag på søknad om førerkort – Begrunnelse, underretning, klage	201
3.1.14	Orientering til førerkortsøker om ventetid	202
3.1.15	Midlertidig nektelse av førerkort – Vegtrafikkloven § 24 a tredje ledd	202
3.2	Inndragning av førerkort etter vegtrafikkloven § 33 nr. 1	203

3.2.1	Generelt	203
3.2.2	Fartsovertredelser	204
3.2.3	Særskilte fartsgrenser	209
3.2.4	Dødsfølge, uaktsomt drap – Personskader, materielle skader	209
3.2.5	Trafikkfarlige forseelser	211
3.2.5.1	Forbikjøring	211
3.2.5.2	Vikeplikt, påkjørsel bakfra	211
3.2.5.3	Utforkjøring	211
3.2.5.4	Kjøring mot rødt lys	211
3.2.5.5	Rundkjøring	212
3.2.5.6	Avstand til forankjørende	212
3.2.5.7	Bruk av mobiltelefon under kjøring	213
3.2.5.8	Bruk av radio, cd- og kassettpiller under kjøring	213
3.2.5.9	Skrensing, «burnout» m.v.	214
3.2.5.10	Vegtrafikkloven § 21	214
3.2.5.11	Nedsatt sikt som følge av snetildekkede vinduer o.l., §§ 1 – 3 i forskrift om bruk av kjøretøy av 25. januar 1990	214
3.2.5.12	Kjøre- og hviletidsbestemmelsene	214
3.2.5.13	Sikring av gods, utstikkende gods, transport av farlig gods	215
3.2.5.14	Tekniske mangler, overlasting	216
3.2.5.15	«Trimming»	216
3.2.6	Motorvogn benyttet ved andre straffbare handlinger – Allmenne hensyn	217
3.2.6.1	Drap, voldtekt	217
3.2.6.2	Narkotikaforbrytelser, grov smugling	218
3.2.6.3	Bilbrukstyveri, tyveri av bil	218
3.2.6.4	Ran, tyverier	218
3.2.6.5	Sammenheng mellom bruken av motorvogn og den straffbare handling	218
3.2.7	Andre inndragningsgrunnlag	218

3.2.7.1	Unnlatelse av å stoppe for kontroll, vegtrafikkloven § 10	218
3.2.7.2	Plikter ved trafikkuhell	219
3.2.8	Overlatteltesmedvirkning – Vegtrafikkloven § 17 annet ledd	219
3.2.9	Manglende edrueighet	220
3.2.9.1	Løsgjengerloven §§ 17 og 20	220
3.2.9.2	Misbruk av alkohol eller andre rusmidler	220
3.2.9.3	Generelt	221
3.2.10	Inndragning av førerkort når straffesak er henlagt i medhold av straffeloven § 44	221
3.2.11	Betydningen av tidligere saker	221
3.2.12	Inndragning av førerkort etter overtredelse begått i et annet land	223
3.2.13	Minsteinndragning, vegtrafikkloven § 33 nr. 1	224
3.2.14	Forholdet til mopedførerbevis	224
3.3	Inndragning av førerkort og fastsettelse av sperrefrist på grunn av kjøring i påvirket tilstand m.v.	224
3.3.1	Lovendringer	224
3.3.2	Vegtrafikkloven § 33 nr. 2: 0,2 – 0,5 promille	224
3.3.3	Vegtrafikkloven § 33 nr. 4: Gjentatt kjøring i påvirket tilstand – Nytt annet punktum	225
3.3.3.1	Begge eller siste kjøring med mellom 0,2 og 0,5 promille	225
3.3.3.2	Første kjøring med mellom 0,2 og 0,5 promille, siste kjøring med mer enn 0,5, promille	226
3.3.4	Vegtrafikkloven § 33 nr. 2 – Kjøring med over 0,5 promille	227
3.3.4.1	Kjøring av moped i påvirket tilstand	227

3.3.4.2	Kjøring med mellom 0,5 og 0,8 promille ...	227
3.3.4.3	Middels grove tilfeller	227
3.3.4.4	Grove overtredelser	227
3.3.4.5	Promillekjøring i forbindelse med manglende edruelighet	228
3.3.5	Etterfølgende alkoholnyttelse – Vegtrafikkloven § 22 annet ledd	228
3.3.6	Samtidig pådømmelse av to promillekjøringer – Vegtrafikkloven § 33 nr. 2	229
3.3.7	To dommer, men annen kjøring ligger i tid forut for første dom	229
3.3.8	To dommer med mer enn 5 års mellomrom	229
3.3.9	Beregningen av utgangspunktet for 5-årsfristen i vegtrafikkloven § 33 nr. 4	230
3.3.10	Ny promillekjøring i løpende inndragningstid	230
3.3.11	Nektelse av utåndingsprøve og blodprøve	230
3.3.11.1	Kravet til nektelse – Orientering til mistenkte om følgen av nektelse	231
3.3.11.2	Kravet til «skjellig grunn til å tro» at en person har ført motorvogn	231
3.3.12	Fastsettelse av sperrefrist	232
3.4	Begrensning av førerkort til bestemt klasse	232
3.5	Inndragning av førerkort i medhold av vegtrafikkloven § 34	232
3.5.1	Innledning	233
3.5.2	Sviktende kunnskaper og kjøreferdighet ..	233
3.5.2.1	Pålegg om ny førerprøve	233
3.5.2.2	Begrenset praktisk prøve	233
3.5.2.3	Pålegg om midlertidig innlevering av førerkort	233

3.5.3	Helsesvikt m.v.	234
3.5.3.1	Melding fra fylkeslegen, inndragning, dispensasjonssøknad	234
3.5.3.2	Mental svikt, demens – Praktisk førerprøve	234
3.5.3.3	Oppsettende virkning ved klage	235
3.5.3.4	Pålegg om midlertidig innlevering av førerkort	236
3.5.3.5	Midlertidig uskikkethet	236
3.5.3.6	Vilkår for tilbakelevering av førerkort – Pålegg om legeundersøkelse	236
3.5.3.7	Direkte melding fra lege til politiet	237
3.5.4	Inndragning av førerkort når pålegg ikke etterkommes	237
3.5.5	Ny førerprøve etter utholdt inndragning på grunn av sykdom	237
3.5.6	Klage	238
3.5.7	Tidligere rundskriv	238
3.6	Forbud mot kjøring av førerkortfri motorvogn – Vegtrafikkloven § 35	238
3.6.1	Vilkårene for å nedlegge forbud	238
3.6.2	Forbud bare for bestemt tid	239
3.6.3	Begrensning av forbud til bare å omfatte moped	239
3.6.4	Forbud kan treffes når førerkortet er beslaglagt	239
3.6.5	Forbud ikke en automatisk følge av førerkortinndragning	239
3.7	Saker vedrørende kjøresedler	240
3.7.1	Fører kortforskriften § 7 nr. 7 – Formålet ...	240
3.7.2	Vilkårene for å få kjøreseddel – Vurdering av helse og vandel	240
3.7.3	Grunnlag for nektelse	240
3.7.4	Delegasjon til lensmenn	241

3.7.5	Formkrav til vedtak om nektelse	241
3.7.6	Tilbakekalling av kjøreseddel – Div. forbrytelser, promillekjøring, uskikkethet, medisinske krav	241
3.7.7	Tilbakekalling av kjøreseddel ved lavere alkoholkonsentrasjon enn 0,5 promille m.v.	242
3.7.7.1	Overtredelser utenfor tjenesten	242
3.7.7.2	Overtredelser i tjenesten	243
3.7.8	Saksbehandlingsregler – Ny kjøreseddel ..	243
3.7.9	Beslag av kjøreseddel	244
3.7.10	Midlertidig nektelse av kjøreseddel	245
3.8	Beslag av førerkort og mopedførerbevis – Vegtrafikkloven § 33 nr. 5	245
3.8.1	Beslag – Hvem som treffer vedtak	245
3.8.2	Beslag – Når mistenkte ikke samtykker	245
3.8.3	Tilbakekalling av samtykke, ny tre-ukers frist	246
3.8.4	Oversendelse til forhørsretten – Tre ukers- fristen i vegtrafikkloven § 33 nr. 5	246
3.8.5	Oversittelse av tre-ukers fristen – Krav om utlevering	246
3.8.6	Fører kortinnehaverens krav på utlevering av selve førerkortet når kjennelse for fortsatt beslag ikke foreligger	247
3.8.7	Forutsetningen for beslag	247
3.8.8	Kravet til sannsynlighetsovervekt	247
3.8.9	Fører kortinnehaveren har stort behov for førerkort	248
3.8.10	Snarlig iverksettelse av beslag når vilkårene foreligger – Virkningen av tiltalebeslutning	248
3.8.11	Varigheten av beslaget	249

3.8.12	Forbud mot føring av motorvogn når særlige grunner foreligger – Politiloven § 7	249
3.8.13	Beslag av mopedførerbevis	250
3.9	Kjøring uten førerkort og andre forhold i inndragningstiden/sperrefristtiden	250
3.9.1	Forlengelse av fastsatt inndragningstid	250
3.9.2	Bedømmelsen av kjøring i inndragningstiden	250
3.9.3	Tilleggsvedtaket	251
3.9.4	Kjøring uten gjenervervet førerkort og andre forhold etter inndragningstidens utløp	251
3.9.5	Kjøring i sperrefristtid	252
3.9.6	Kjøring når inndragningstid er fastsatt for alltid	252
3.10	Ny førerprøve	252
3.10.1	Førerkortforskriften § 38 og § 21 nr. 8 – Vedtaket	252
3.10.2	Når vedtak om ny førerprøve ikke skal treffes	253
3.10.3	Pålegg om ny førerprøve	253
3.10.3.1	Kortere inndragningstid enn 6 måneder ...	253
3.10.3.2	Lengre inndragningstid enn 6 måneder	253
3.10.3.3	Førerkort på prøve, særbestemmelse	254
3.10.3.4	Inndragning for alltid, gjenerverv av førerkort	254
3.10.3.5	Inndragningsgrunnlaget er sykdom	255
3.10.3.6	Inndragningsgrunnlaget er allmenne hensyn eller manglende edruelighet	255
3.10.4	Øvingskjøring	255

02

POLITIETS
TRAFIKKTJENNESTE

INSTRUKS FOR POLITIETS TRAFIKKTJENESTE

1. Generelt

Trafikktjenesten er en av politiets oppgaver, jfr. politiinstruksen, og trafikktjenesten utføres normalt som en del av den ordinære polititjenesten. Ulykker og andre skadelige følger av trafikken tilsier at trafikktjenesten gis høy prioritet.

2. Målsetting

Politiets trafikkkontrolltjeneste innrettes med henblikk på å bedre trafiksikkerheten og å skape trygghet i trafikken for alle trafikantgrupper. Hovedmålet er å redusere antall trafikkulykker, og derigjennom virke kriminalitetsforebyggende. Kontrollene og reaksjonene prioriteres og innrettes mot atferd som erfaringsmessig er ulykkesskapende. *Ulykkesstatistikken viser at politikontrollene bør prioriteres natt til lørdag og natt til søndag.* Trafikkkontrolltjenesten gjennomføres slik at trafikantene oppfatter risikoen for å bli oppdaget som stor.

Politiet skal medvirke til en sikker trafikkavvikling og legge opp sin trafikktjeneste med henblikk på å begrense miljøskadevirkningen. Videre skal politiet gi informasjon, yte service og bistand i trafikken.

3. Planlegging

En forutsetning for å oppnå størst mulig effekt av politiets trafikkarbeid er god planlegging og organisering av tjenesten. Tilgjengelig ulykkesinformasjon og annet statistikkmateriel bør benyttes i planleggingsarbeidet, f.eks. vegkontorenes dataregistre, TRAST, Statistisk sentralbyrå m.fl.

Politimestrene har ansvaret for trafikkplanleggingen i hele politidistriktet, også for at planer blir utarbeidet i lensmannsdistriktene.

Politidistriktene bør planlegge sin trafikkkontrolltjeneste for minst et år om gangen. Planene søkes samordnet med nabopolitidistriktene og Utrykningspolitiets planer.

For å få best mulig utnyttelse av personell og materiell må den enkelte kontroll detaljplanlegge, og det bør utarbeides en ordre for kontrollen.

Trafikk kontroll bør utføres av uniformerte polititjenestemenn.

Verneutstyr skal som hovedregel brukes av stoppost på stasjonære trafikkkontroller

Utrykningspolitiet utarbeider planer for sin trafikkkontrolltjeneste for et halvt år om gangen. Herunder skal det såvidt mulig tas hensyn til ønsker fra politidistrikter.

4. Samarbeid

Foruten samarbeidet med nabopolitidistriktene og Utrykningspolitiet bør politidistriktet ha et nært samarbeid med Statens vegvesen.

Andre etater/organisasjoner det er aktuelt å samarbeide med er f.eks. Tollvesenet, Trygg Trafikk, Radiostøykontrollen, Forsvaret, DBE m.fl.

5. Innberetning

Politidirektoratet har bestemt at politidistriktene og Utrykningspolitiet skal gi rapport/innberetning om sin kontrollvirksomhet, jfr. pkt.instruks 02.4.

INSTRUKS FOR UTRYKNINGSPOLITIET

Gitt ved kgl. res. av 1. september 1989

1. Generelt

- 1.1 Utrykningspolitiet er et sentralt politiorgan direkte underlagt Justisdepartementet/Politidirektoratet.
- 1.2 Utrykningspolitiets målsetting er å redusere antall trafikulykker og forebygge lovovertrедelser i trafikken. Herunder skal kontroll- og overvåkingsinnsatsen på landets hovedferdselsårer gis særlig prioritet.
- 1.3 Utrykningspolitiet består av en fast stab og en patruljestyrke som er sammensatt av personell fra politi- og lensmannsetaten.

2. Utrykningspolitiets oppgaver

- 2.1 Utrykningspolitiet skal utføre trafikkjeneste i alle landets politidistrikter. Tjenesten skal utføres i henhold til gjeldende instruks fastsatt av Justisdepartementet/Politidirektoratet.
- 2.2 Utrykningspolitiet har et særlig ansvar for kontroll med:
 - transport av farlig gods
 - støy- og avgassforurensing fra kjøretøy
 - tunge kjøretøy
 - kjøre- og hviletidsbestemmelser
 - kjøretøy og personer som kan mistenkes for ulovlig bruk, transport, omsetning m.v. av narkotika.

3. Bistand

- 3.1 Utrykningspolitiet skal yte politi- og lensmannsetaten

bistand til plan- og tilrettelegging og gjennomføring av trafikkinnnsatsen, og til kontrolloppgaver som nevnt i pkt. 2.2.

- 3.2 Utrykningspolitiet skal om nødvendig bidra med personell og/eller materiell for å løse også andre politioppgaver enn trafikk-tjeneste. Sjefen for Utrykningspolitiet kan på egenhånd etterkomme anmodning om slik bistand til å løse enkeltstående oppdrag. For øvrig kan Utrykningspolitiet pålegges å avgi personell og/eller materiell til lokal politimyndighet etter Justisdepartementets/Politidirektoratets nærmere bestemmelser.

4. Opplæring, utprøving m.v.

- 4.1 Utrykningspolitiet skal utover opplæring av egne mannskaper, på anmodning gi nødvendig instruksjon og opplæring til ansatte i politi- og lensmannsetaten.
- 4.2 Utrykningspolitiet skal holde seg orientert om utvikling av nye metoder og om nytt trafikkteknisk utstyr. På anmodning fra Justisdepartementet skal Utrykningspolitiet forestå utprøving av nytt trafikkteknisk materiell, og utarbeide forslag til strategi og metoder som kan effektivisere politiets trafikkinnnsats.

5. Utrykningspolitiets ledelse

- 5.1 Utrykningspolitiet ledes av Sjefen for Utrykningspolitiet.
- 5.2 Sjefen for Utrykningspolitiet plikter å sørge for etablering og gjennomføring av en slik arbeidsordning at Utrykningspolitiet best mulig kan gjennomføre de arbeidsoppgaver som det i henhold til instruks er pålagt.
- 5.3 Han skal organisere staben og utarbeide nærmere arbeids- og stillingsinstrukser.

- 5.4 Utrykningspolitiets stab har kontor der Justisdepartementet bestemmer. Den daglige tjenesten ledes i det enkelte UP-distrikt av fast ansatte distriktsledere.
- 5.5 Sjefen for Utrykningspolitiet skal sørge for at både fast ansatte og innbeordret personell har de faglige kvalifikasjoner som kreves. Han har videre ansvaret for at personalet har godkjent og nødvendig materiell for å utføre trafikkjeneste, og at materialet brukes, behandles, vedlikeholdes og oppbevares på forskriftsmessig og forsvarlig måte.
- 5.6 Sjefen for Utrykningspolitiet skal sørge for at Justisdepartementet/Politidirektoratet, og politimestrene holdes underrettet om patruljenes sammensetning og hvilke distrikt de tjenestegjør i.

INSTRUKS FOR ORGANISERING AV POLITIETS TRAFIKKONTROLLER, LOGG- OG KONTROLLRUTINER

1. Generelt

Politiets trafikkontroller skal planlegges, organiseres og utføres i henhold til gitte mål og instruks – jfr instruks 02.1 «Instruks for politiets trafikkjeneste».

2. Organisering

Det tas ut en leder for kontrollen dersom flere deltar. Lederen er ansvarlig for at kontrollen gjennomføres etter gitte ordre. Lederen bør rekognosere kontrollstedet på forhånd.

Dersom flere deltar kan kontrollen organiseres i måle-/observasjons-post og en eller flere stopposter.

Ved kontrollslutt samler lederen inn statistikk o.l. og leverer til foresatte.

3. Utførelse

Ved større organiserte kontroller varsles normalt stoppost med skilt. Tjenesten på stoppost bør utføres av uniformerte polititjenestemenn. Verneutstyr bør brukes av alle på stoppost – jfr instruks 02.1.

Den som stopper kjøretøyene bør som forsterkning av stopptegn angitt i Skiltforskriften § 25a og b, benytte perm for kontrollseddel, gebyr eller forenklet forelegg, med miniatyr av offentlig trafikkskilt nr 306 «Forbudt for alle kjøretøyer» eller stoppspak. Ved stopptegn som angitt i skiltforskriftene § 25c benyttes lykt med rødt lys eller rød lysende spak.

Dersom stoppost opererer i samarbeid med måle- eller obser-

vasjonspost, må det sørges for sikker identifisering av kjøretøyene.

Det bør ikke være avkjøringsmuligheter mellom postene.

Måle- eller observasjonspost leder selve farts- eller atferdskontrollen og fører logg på fastsatt loggskjema – jfr punkt 6. Mannskap som her har utført selve målingen/foretatt observasjonen, skal levere eventuell anmeldelse på forholdet. På egen stoppost kan kladdanmeldelse utfylles samt eventuelt kort avhør nedtegnes.

4. Fartskontroller

Fartskontroll utføres i henhold til instruks for vedkommende måleapparat og målemetode.

Ved stasjonær fartskontroll plasseres måleposten slik at den har god oversikt over sitt måleområde/startpunkt. Den bør også ha oversikt over trafikkbildet umiddelbart før måleområdet -jfr instruks 8 «Håndhevingsinstruksen».

5. Atferdskontroller

Atferdskontroll utføres i henhold til instruks for vedkommende kontrolltype. Ved organiserte atferdskontroller plasseres observasjonspost slik at den har god sikt til kontrollobjektet eller kontrollstrekningen, samt oversikt over trafikkbildet i tilknytning til dette.

6. Logg/kontrollrutiner

Generelt

Politiets Materielltjeneste (PMT) utarbeider eventuelt egne retningslinjer for periodisk kontroll av politiets måletekniske materiell og forestår oppfølging av denne for vedkommende apparattype.

Daglige kontrollrutiner for vedkommende apparat som skal foretas av bruker, utføres og anføres på fastsatt skjema: GP-4017 for stasjonær trafikkontroll eller GP-4018 for mobil gjennomsnittsfartskontroll.

På loggen skal det angis om det er reagert med forenklet forelegg, anmeldelse eller anmeldelse med førerkortbeslag.

Dersom måleresultatet er fremkommet ved manuell operasjon av fartsmåler som laser, bærbar gjennomsnittsfartsmåler eller liknende, skal operatøren kontrollere det loggførte mot måleapparatets data og signere for denne etterkontrollen ved hvert enkelt loggført forhold.

Dersom apparatet ikke har minneverk, utskrift eller annen sikring av måleresultatet, skal denne kontrollen utføres fortløpende før vedkommende data slettes fra måleapparatet.

Originalen av GP-4017 sendes det stedlige Politidistrikt. Originalen av GP-4018 oppbevares ved Politidistriktet eller Utrykningspolitiet.

Kopi av logg med loggføring av vedkommende forhold og anførte kontroller av eventuelt måleapparat, skal vedlegges alle anmeldelser.

Ved kontroll til sjøs, kan loggskjema e.l. brukes med nødvendige tilpasninger.

Særskilt for enkelte apparattyper:

Kontroll/loggføring ved fartskontroll ved bruk av speedometer.

Ved bruk av speedometer ved fartskontroll føres det ikke logg. Speedometer som brukes ved fartskontroll må kontrol-

leres som angitt i instruks 03.1 «Instruks for bruk av speedometer ved fartskontroll» punkt 2 «Kontroll av speedometer».

Kontroll av radar fartsmåler.

Klargjøring og kontroll av radar fartsmåler utføres som angitt i instruks 03.2 «Instruks for bruk av radar ved fartskontroll». Daglig kontroll føres i egen rubrikk på loggskjema GP-4017 «RADAR – apparatkontroll».

Kontroll av stoppeklokke ved fartskontroll.

Klokke som brukes til fartskontroll, skal kontrolleres som angitt i instruks 03.3 «Instruks for bruk av stoppeklokke ved fartskontroll» punkt 2 «Kontroll av klokke» og anføres i rubrikk «Tidsmåler» i rubrikkområde «GJENNOMSNITTSFARTSMÅLER».

Kontroll av gjennomsnittsfartsmåler.

Kontroll av gjennomsnittsfartsmåler som brukes til fartskontroll i henhold til instruks 03.4 og 03.5, Instruks for bruk av gjennomsnittsfartsmåler, anføres på GP-4017 i egen rubrikk «GJENNOMSNITTSFARTSMÅLER – apparatkontroll» ved stasjonær kontroll og på GP-4018 side 2 «Kontroll av apparat» ved mobil kontroll.

For å kunne gjennomføre den ukentlige kontroll og kalibrering av distansemåler, kreves det at man finner en rett veistrekning på 500 eller 1000 meter. Veistrekningen skal i hver ende merkes og enten være målt opp med målebånd eller ved hjelp av fylkenes vegkontorer. Kalibreringsstrekning på 1000 meter foretrekkes fremfor 500 meter dersom det ikke er uforholdsmessig langt til en slik strekning.

Kontroll av laser fartsmåler.

Laser fartsmåler kontrolleres som angitt i instruks 03.6 «Instruks for bruk av laser fartsmåler» og i «Brukerveiledning

for laser fartsmåler» utgitt av PMT. Kontrollene anføres på GP-4017 i egen rubrikk «LASER FARTSMÅLER – apparatkontroll».

7. Godkjenning/opplæring

Sjefen for Utrykningspolitiet/politimesteren skal påse at de tjenestemenn som benyttes er godkjent for vedkommende kontroll-/og apparattype.

8. Ikrafttredden

Denne instruks avløser tidligere instruks for «Organisering av kontrollsteder/poster».

INSTRUKS FOR UTFYLLING AV TRAFIKKONTROLLINNBERETNING – STATISTISKE OPPLYSNINGER (TTS/TRAFSTAT)

1. Generelt

Statistikk og tilbakemeldinger fra trafikkontroller er viktig for senere målrettet planlegging og for henvendelser fra media og publikum.

Etter hver kontroll (organisert eller uorganisert) skal trafikkstatistikk føres i TTS/TRAFSTAT i.h.t. bruksplan.

Leder er ansvarlig for at vakt sjef/vaktleder blir informert om kontrollresultatet .

2. Utfylling

Trafikkontrollstatistikk skal inneholde kontrolldata fra all trafikk-kontrolltjeneste, herunder ATK, andre samarbeidskontroller (eks.narkaksjoner og lignende). Antall kontrollerte i denne sammenheng er antall fysisk stanset samt førere som har fått tilsendt forenklet forelegg eller ordinært forelegg i ettertid uten å ha blitt stoppet i kontrollen.

For radar-og automatisk trafikkontrolls vedkommende føres opp summen av forenklede forelegg og anmeldelser som antall kontrollerte. (Altså ikke antall passerte kjøretøy gjennom radar og ATK.)

Radarkontroll .Det er bare Utrykningspolitiet og politidistrikter med radarapparater som fyller ut dette.

Kontrolltiltak

Under kontrolltiltak føres det opp medgått timeverk fordelt på forskjellige kontrolltyper, undervisning eller annet (stands,

messer o.l.) innenfor ordinær tjenestetid og tjeneste utført på overtid.

Vi understreker at det bare er timeverk som fremkommer etter aktiv operativ tjeneste som skal påføres. Timeverk som fremkommer f.eks. fra særkompensasjon skal *ikke* føres under kontrolltiltak.

3. Ikrafttredden

Denne instruks avløser tidligere instruks for «Utfylling av trafikkrollinnberetnings – statistiske opplysninger».

03

INSTRUKSER FOR
FARTSKONTROLL

INSTRUKS FOR BRUK AV SPEEDOMETER VED FARTSKONTROLL

1. Generelt

Kjøretøy i politiets tjeneste kan nytte speedometeret til fartskontroll av andre kjøretøyer.

2. Kontroll av speedometer

Speedometeret som er brukt til fartskontroll må kontrolleres mot godkjent radar, laser eller gjennomsnittsmåler eller gis attest av et godkjent verksted, teststasjon eller mobilt testutstyr.

Dersom kjøretøyet har speedometerattest, men har gått mer enn 30 000 km siden siste speedometerkontroll eller det er skiftet til annen dekkdimensjon, må ny test foretas. Kontrollattesten i original oppbevares ved Politidistriktet/ Utrykningspolitiet.

3. Måling av kjøretøy

Politiets kjøretøy stabiliserer hastigheten i passende avstand bak det kjøretøy man vil måle hastigheten på. Når man har forvisset seg om at avstanden til kontrollobjektet er konstant eller økende, avleses speedometeret med største nøyaktighet over en strekning på ca. 300-500 meter. Ved måling av bakenforkjørende må avstanden til måleobjektet være konstant eller minkende.

4. Hastighetsavlesning

Den avleste hastighet korrigeres mot speedometerattest for vedkommende speedometer. Fra den korrigerte hastighet trekkes en sikkerhetsmargin på minst 5 km/t.

5. Anmeldelser

Ved anmeldelser hvor speedometeravlesning er brukt som

anmeldelsesgrunnlag , vedlegger man kopi av gyldig speedometerattest eller rapport om kontroll mot radar, laser eller gjennomsnittsfartsmåler.

6. Ikrafttrede

Denne instruks avløser tidligere instruks for «Bruk av speedometer ved fartskontroll».

INSTRUKS FOR BRUK AV RADAR VED FARTSKONTROLL

1. Generelt

Radaren er konstruert for måling av fart og har innebygget diskriminering av uønskede signaler.

2. Radarpost

Selv om radaren er praktisk talt ufølsom for forstyrrelser, bør kraftige og nærliggende mekaniske eller elektriske støykilder unngås ved valg av radarpost.

Dersom slike støykilder virker inn på radaren (registreres på indikator når det ikke er biler i målesonen), skal det ikke foretas kontroll på stedet.

Tjenestemennene på radarpost skal være plassert slik at de har full oversikt over målesonen, og slik at de kan se kjøretøy som befinner seg foran antennen. Kjøretøy som benyttes ved radarkontroll bør ikke parkeres i strid med parkeringsbestemmelsene eller til hinder for den øvrige ferdsel.

Antennen skal plasseres så nær kjørebanelen som mulig, eller i samsvar med instruksjon for vedkommende radartype.

3. Klargjøring

Radaren klargjøres etter gitt instruksjon for vedkommende apparat. Radaren må ikke brukes dersom påbudte kontrolltiltak ikke gir klarsignal om at apparatet fungerer normalt.

Funksjonskontroll skal foretas før radarkontrollen tar til, hver halvtime og etter at den er avsluttet. Viser funksjonskontrollen at det foreligger feil, skal alle målinger etter siste funksjonskontroll annulleres. Funksjonskontroll skal anmerkes på loggskjemaet. På grunn av eventuell strålingsfare skal unødig

opphold like foran antennen begrenses.

4. Gjennomføring av radarkontroll

Ved radarkontroll fordeles kontrollpersonell på radarpost og stoppost. Radarpost betjenes normalt av to tjenestemenn. Stopposten betjenes av så mange tjenestemenn som det til en hver tid er nødvendig av hensyn til antatt antall overtredelser. Radarposten leder normalt kontrollen.

Jfr. 02.3.

5. Transport og oppbevaring

All oppbevaring og transport av politiets radarmateriell utføres etter instruksjon for vedkommende apparattype.

6. Ettersyn og kontroll

- 1) Hvert radarapparat skal være forsynt med datoangivelse for siste og neste kontroll.
- 2) Kontroll og ettersyn av radarapparatene administreres av Utrykningspolitiet.

7. Ikrafttreden

Denne instruks avløser tidligere instruks for «bruk av radar ved farts kontroll».

INSTRUKS FOR BRUK AV STOPPEKLOKKE VED FARTSKONTROLL

1. Generelt

Fartsmåling ved bruk av stoppeklokke skjer ved at en måler tiden som den kontrollerte bruker på å tilbakelegge en vegstrekning. Vegstrekningens lengde måles opp på forhånd. På bakgrunn av tids- og distansemålingen utregnes gjennomsnittsfarten.

Gjennomsnittsfart regnes ut etter formelen:

$$\text{Fart} = \frac{\text{Veg}}{\text{Tid}}$$

som gjøres om til km/t :

$$\text{Fart i m/s} = \frac{\text{Veg i n}}{\text{Tid i sk}} \text{ som gjøres om til km/t:}$$

$$\text{Fart i km/t} = \frac{\text{m(veg)}}{\text{s(tid)}} \times \frac{60(\text{min}) \times 60(\text{sek})}{100(\text{m})}$$

$$\text{dvs: } \frac{\text{m}}{\text{s}} \times \frac{360}{100} \quad \text{dvs: } \frac{\text{m}}{\text{s}} \times 3,6$$

$$\text{Altså: fart i km/t} = \frac{\text{meter}}{\text{sek}} \times 3,6$$

Eksempel: 250 meter kjørt på 10 sekunder.

$$\text{Farten} = \frac{250}{10} \times 3,6 = 90 \text{ km/t}$$

Det kan benyttes tabeller for ferdig utregnet hastighet for ulike tider over tabellens målestrekning.

Måling kan foretas stasjonært eller mobilt. Måling kan også foretas fra luftfartøy.

2. Kontroll av klokke

Klokke skal før bruk kontrolleres i minst 60 sekunder mot et annet tilsvarende ur. Tidspunkt for kontrollen og avlest tid føres på GP-4017 «Logg stasjonær trafikkontroll» i rubrikken «Gjennomsnittsfartsmåler apparatkontroll – Tidsmåler». Jfr instruks 13.1.1 «Fortegnelse over godkjente apparater m.v.»

3. Målestrekning

Minste målestrekning skal være 100 m etter fratrukket sikkerhetsmargin.

I tettbygd strøk bør målestrekningen ikke overskride 500 m.

Utenfor tettbygd strøk bør målestrekningen normalt være 300 – 1500 m.

4. Sikkerhetsmargin

Minst 10 meters sikkerhetsmargin skal trekkes fra oppmålt strekning. Eksempel: Ved oppmålt strekning på 312 m mellom to referansepunkter, kan tabell på 300 m benyttes.

Oppmålingen av vegstrekningens lengde skal skje rett ut for referansepunktene og slik at eventuelle skråvinkler på siktelinjer for tidsmåling går i den måltes gunst, ved at tiden måles over en lengre strekning.

5 Referansepunkter

Som referansepunkter for start og avslutning av måling kan nyttes godt synlige merker som oppmerking i vegen, tunnelåpninger, asfaltskjøter, trafikkøyer, trafikkskilt, trafikkoner o.l.

6. Tidsmåling

Stoppeklokka startes senest idet kjøretøyet som ønskes kon-

trollert når første referansepunkt. Klokka stoppes tidligst idet kjøretøyet passerer det andre referansepunktet.

Dersom man under stasjonær kontroll samtidig har god oversikt over begge punktene, kan man foreta tidsmåling alene.

7. Opplæring

Polititjenestemannen skal på forhånd ha gjennomgått nødvendig opplæring i fartskontroll ved bruk av stoppeklokke.

Tjenestemenn som er godkjent som bruker av gjennomsnittsfartsmålere er også automatisk godkjent som brukere av stoppeklokke til fartskontroll

Politimesteren/Sjefen for Utrykningspolitiet sørger for at nødvendig opplæring blir gitt.

8. Ikrafttreden

Denne instruks avløser tidligere instruks for «Bruk av stoppeklokke ved fartskontroll».

INSTRUKS FOR BRUK AV APPARAT FOR GJENNOMSNITTSFARTSMÅLING

1. Generelt

Gjennomsnittsfartsmåler som benyttes av politiet til fartskontroll skal være godkjent av Politidirektoratet.

Gjennomsnittsfartsmålere består av 3 hoveddeler:
Tidsmåler, distansemåler og regneenhet.

Gjennomsnittsfartsmåling skjer ved at en måler tiden som den kontrollerte bruker på å tilbakelegge en vegstrekning. Vegstrekningens lengde måles med distansemåleren i forbindelse med tidsmålingen eller en måler tiden over en vegstrekning som er oppmålt på forhånd eller i etterhånd. På bakgrunn av tids- og distansemåling utregnes gjennomsnittsfarten.

Gjennomsnittsfart regnes ut etter formelen:

$$\text{Fart} = \frac{\text{Veg}}{\text{Tid}}$$

Fart i m/s = $\frac{\text{Veg i n}}{\text{Tid i sk}}$ som gjøres om til km/t:

$$\text{Fart i km/t} = \frac{\text{m(veg)}}{\text{s(tid)}} \times \frac{60(\text{min}) \times 60(\text{sek})}{100(\text{m})}$$

$$\text{dvs: } \frac{\text{m}}{\text{s}} \times \frac{360}{100} \quad \text{dvs: } \frac{\text{m}}{\text{s}} \times 3,6$$

Altså: $\text{fart i km/t} = \frac{\text{meter}}{\text{sek}} \times 3,6$

Eksempel: 1000 meter kjørt på 40 sekunder.

$$\text{Farten} = \frac{250}{10} \times 3,6 = 90 \text{ km/t}$$

2. Logg/kontroll/kontrollrutiner

Gjennomsnittsfartsmåleren kontrolleres i henhold til loggskjema for kontrolltypen som utføres. Jfr. instr. 2.3 «Instruks for organisering av politiets trafikkontroller, logg- og kontrollrutiner» og eventuelt 04.7 «Instruks for bruk av video i trafikk-tjeneste»

3. Målemetoder

Felles for alle målemetoder er at tidsmålingen skal foregå mens det kontrollerte kjøretøy tilbakelegger en noe lenger distanse enn den oppmålte som benyttes ved beregning av gjennomsnittsfarten. Eksempler på målemetoder:

Stasjonær gjennomsnittsfartsmåling

Gjennomsnittsfarten måles mellom to godt synlige referansepunkter med stasjonært måleapparat. Dette kan være fastmontert i kjøretøy eller bærbar. Vegstrekningen som det skal kontrolleres over måles

opp med største nøyaktighet med en gjennomsnittsfartsmålers distansemåler eller målebånd. Den oppmålte distanse minus minst 10 m sikkerhetsmargin programmeres inn i apparatet.

Oppmålingen av vegstrekningens lengde skal skje rett ut for referansepunktene og slik at eventuelle skråvinkler på siktelinjer for tidsmåling går i den måltes gunst, ved at tiden måles over en lengre strekning.

Minste måledistanse er 100 m. Måleapparatet plasseres slik at

det er god oversikt over startpunktet. Har man også god oversikt over avslutningspunktet, kan man foreta hele målingen alene. Hvis ikke må man ha en egen post ved avslutningspunktet.

Ved stasjonær måling betjenes bare tidsmåleren. Denne startes senest idet kjøretøyet som ønskes kontrollert når frem til startpunktet. Tidsmåleren stoppes tidligst idet kjøretøyet passerer avslutningspunktet. Sikkerhetsmargin er allerede lagt inn i apparatet.

Mobil måling mellom to punkter

Tidsmåleren startes senest idet kjøretøyet som ønskes kontrollert, når et godt synlig referansepunkt. Distansemåleren startes tidligst idet politibilen når det samme punktet. Deretter lar man kjøretøyet som måles, tilbakelegge en passende distanse før man konsentrerer seg om å finne et referansepunkt for avslutning av målingen. Minste måledistans er 100 m. Måledistansens lengde vil ellers måtte variere med steds- og trafikkforholdene. Målingen avsluttes ved at tidsmåleren stoppes tidligst når kjøretøyet foran passerer et godt synlig referansepunkt. Sikkerhetsmargin legges inn i målingen ved at en forvisser seg om at distansemåleren stoppes minst 20 m før politibilen når frem til referansepunktet det kontrollerte kjøretøy passerte da tidsmåleren ble stoppet.

Målingen kan også avsluttes ved å stoppe tids- og distansemåler samtidig mens politibilen kjøres med en avstand på minst 20 m fra det kontrollerte kjøretøy foran. Sikkerhetsmargin blir da lik avstanden mellom kjøretøyene.

Tidsmåling kan også foretas på en vegstrekning hvor distansen mellom to punkter er oppmålt på forhånd. Distansen måles opp med største nøyaktighet enten med apparatets dis-

tansemåler eller målebånd. Den oppmålte distanse minus minst 10 m sikkerhetsmargin programmeres inn i apparatet. Tidsmåleren betjenes som beskrevet ovenfor. Sikkerhetsmargin er da allerede programmert inn i apparatet.

Denne målemetoden kan også benyttes fra luftfartøy.

Mobil måling fra politibil som blir forbikjørt

Målingen startes senest idet det forbikjørende kjøretøy ligger side om side med politibilen under forbikjøringen ved at både tids- og distansemåler startes samtidig. Når en passende distanse over minste måledistanse er tilbakelagt, avsluttes målingen med innleggelse av sikkerhetsmargin som beskrevet tidligere.

4. Referansepunkter

Som referansepunkter ved start og avslutning av måling kan nyttes godt synlige merker som oppmerking i vegen, tunnelåpninger, asfaltkjøter, trafikkøyer, trafikkskilt, trafikkoner o.l.

5. Godkjenning og opplæring

Politiets gjennomsnittsfartsmålere må bare betjenes av personell som har gjennomgått foreskrevet opplæring etter retningslinjer gitt av departementet.

Politimesteren/Sjefen for Utrykningspolitiet sørger for at nødvendig opplæring blir gitt.

6. Ikrafttredden

Denne instruks avløser tidligere instruks for «Bruk av apparat for gjennomsnittsfartsmåling».

INSTRUKS FOR BRUK AV GJENNOMSNITTSFARTSMÅLER TIL SJØS

1. Generelt

Gjennomsnittsfartsmålere består av 3 hoveddeler:
Tidsmåler, distansemåler og regneenhet.

Gjennomsnittsfartsmåling skjer ved at man måler tiden som den kontrollerte bruker på å tilbakelegge en distanse. Distanse lengde måles med distansemåleren i forbindelse med tidsmålingen, eller man måler tiden over en distanse som er oppmålt på forhånd. På bakgrunn av tids- og distansemåling utregnes gjennomsnittsfarten. Måleapparatet regner ut farten enten i km/t eller knop (nautisk mil/t).

Ved bruk av fartøyer der apparatets distansemåler måler avstanden i forhold til vannstrømmen forbi fartøyet, bør det gjøres fratrekk for den innflytelse strøm/bølger kan ha på båtens logg. Opplysninger om vannhastighet m.v. kan fås ved det lokale havnevesen. Generelt vil 5 knops fratrekk i utmålt fart oppfange sterk strøm og høy sjø.

Måles avstanden i forhold til fast grunn, foretas ikke slikt fratrekk.

Ved gjennomsnittsfartsmålere som måler distanse i meter, utregnes gjennomsnittsfarten etter formelen:

$$\text{Fart} = \frac{\text{Veg}}{\text{Tid}}$$

$$\text{Fart i m/s} = \frac{\text{Veg i n}}{\text{Tid i sk}} \text{ som gjøres om til km/t:}$$

$$\text{Fart i km/t} = \frac{\text{m(veg)}}{\text{s(tid)}} \times \frac{60(\text{min}) \times 60(\text{sek})}{100(\text{m})}$$

$$\text{dvs: } \frac{\text{m}}{\text{s}} \times \frac{360}{100} \quad \text{dvs: } \frac{\text{m}}{\text{s}} ? 3,6$$

$$\text{Altså: fart i km/t} = \frac{\text{meter}}{\text{sek}} \times 3,6$$

$$\text{Fart i knop} = \frac{\text{m(veg)}}{\text{s(tid)}} \times \frac{60(\text{min}) \times 60(\text{sek})}{1852(\text{m})} = \dots\dots\text{knop}$$

1 nautisk mil = 1852 m.

Dersom måleren kun regner ut farten i km/t, kan farten i knop utregnes.

$$\text{Fart i knop} = \frac{\text{km/t}}{1,852} = \dots\dots\text{knop}$$

Eksempel: 1000 meter tilbakelagt på 40 sekunder.

$$\text{Farten} = \frac{1000}{40} ? 3,6 = 90 \text{ km/t}$$

eller

$$\text{Farten} = \frac{1000}{40} \times \frac{3600}{1852} = 48,59 \text{ knop}$$

eller

$$\text{Farten} = 90 : 1,852 = 48,59 \text{ knop.}$$

Med politibåt menes i denne instruks ethvert fartøy i politiets tjeneste.

2. Logg/kontroll/kontrollrutiner

Gjennomsnittsfartsmåleren kontrolleres i henhold til loggskjema for kontrolltypen som utføres. Jfr. instr. 2.3 «Instruks for organisering av politiets trafikkontroller, logg- og kontrollrutiner»

3. Målemetoder

Mobil måling fra politibåt som blir forbigjørt

Målingen startes senest idet det forbigjørende fartøy ligger side om side med politibåten ved at både tids- og distansemåler startes samtidig. Deretter lar man fartøyet som måles tilbakelegge en passende distanse før man konsentrerer seg om å finne et referansepunkt for avslutning av målingen. Minste måledistanse er 100 m.

Måledistansens lengde vil ellers måtte variere med steds- og trafikkforholdene.

Målingen avsluttes ved at tidsmåleren stoppes tidligst når fartøyet foran passerer et godt synlig referansepunkt. Sikkerhetsmargin legges inn i målingen ved at en forvisser seg om at distansemåleren stoppes minst 20 m før politibåten når frem til punktet det kontrollerte fartøy passerte da tidsmåleren ble stoppet.

Målingen kan også avsluttes ved å stoppe tids- og distansemåler samtidig mens politibåten kjører med en avstand på minst 20 m fra det kontrollerte fartøy foran. Sikkerhetsmargin blir da lik avstanden mellom fartøyene.

Politibåten må under måling tilbakelegge samme eller kortere strekning enn det fartøy som kontrolleres.

Mobil måling mellom to punkter

Tidsmåleren startes senest idet fartøyet som ønskes kontrollert, når et godt synlig referansepunkt. Distansemåleren startes

tidligst idet politibåten når det samme punktet. Når en passende distanse over minste måledistanse er tilbakelagt, avsluttes målingen med innleggelse av sikkerhetsmargin som beskrevet ovenfor. Politibåten må under måling tilbakelegge samme eller kortere strekning enn det fartøy som kontrolleres.

Tidsmåling kan også foretas over en strekning hvor distansen mellom to punkter er oppmålt på forhånd. Distansen måles opp med største nøyaktighet enten med apparatets distansemåler eller med godkjent apparat for distansemåling. Den oppmålte distanse minus minst 10 m sikkerhetsmargin programmeres inn i apparatet. Tidsmåleren betjenes som beskrevet ovenfor. Sikkerhetsmargin er da allerede programmert inn i apparatet. Denne målemetoden kan også benyttes fra kjøretøy eller luftfartøy.

Stasjonær gjennomsnittsfartsmåling

Gjennomsnittsfarten måles mellom to godt synlige referansepunkter med stasjonært måleapparat. Dette kan være fastmontert i båt eller kjøretøy eller bærbart. Strekingen som det skal kontrolleres over måles opp med største nøyaktighet med en gjennomsnittsfartsmålers distansemåler eller godkjent apparat for distansemåling. Den oppmålte distanse minus minst 10 m sikkerhetsmargin programmeres inn i apparatet.

Oppmålingen av strekningens lengde skal skje rett ut for referansepunktene og slik at eventuelle skråvinkler på siktelinjer for tidsmåling går i den måltens gunst, ved at tiden måles over en lengre strekning.

Minste måledistanse er 100 m. Måleapparatet plasseres slik at det er god oversikt over startpunktet. Har man også god oversikt over avslutningspunktet, kan man foreta hele målingen

alene. Hvis ikke må man ha en egen post ved avslutningspunktet.

Ved stasjonær måling betjenes bare tidsmåleren. Denne startes senest idet fartøyet som ønskes kontrollert når frem til startpunktet. Tidsmåleren stoppes tidligst idet fartøyet passerer avslutningspunktet. Sikkerhetsmargin er allerede lagt inn i apparatet.

4. Referansepunktet

Som referansepunkter ved start og avslutning av måling, kan nyttes godt synlige merker som sjømerker, bøyer, brygger, skjær, start og ende på sund eller kanaler, odder o.l.

5. Godkjenning

Politiets gjennomsnittsfartsmålere må bare betjenes av personell som har gjennomgått foreskrevet opplæring etter retningslinjer gitt av departementet.

Politimesteren/Sjefen for Utrykningspolitiet sørger for at nødvendig opplæring blir gitt.

6. Ikrafttreden

Denne instruks avløser tidligere instruks for «Bruk av gjennomsnittsfartmålere til sjøs» .

INSTRUKS FOR BRUK AV LASER FARTSMÅLER

1. Generelt

Laser fartsmåler som benyttes av politiet til fartskontroll skal være godkjent av Justisdepartementet/Politidirektoratet og skal betjenes av personell innehar særskilt brukergodkjenning for apparat-/kontrolltypen.

Se for øvrig instruks 02.3 om organisering av kontrollsteder/poster.

2. Kontrollplass

Lokalisering av kontrollplass skal beskrives i loggskjema.

3. Klargjøring og bruk

3.1. Måleren klargjøres og brukes i samsvar med denne instruks og brukerveiledning for vedkommende apparattype.

Før, under og etter bruk skal apparatkontroll utføres i henhold til loggskjema. Resultatet av utført kontroll skal nedtegnes umiddelbart.

Måleren skal ikke brukes dersom påbudte kontrolltiltak ikke gir klarsignal om at apparatet fungerer normalt. Viser apparatkontrollene foretatt under eller etter bruk at det foreligger feil, skal alle målinger etter siste godkjente kontroll annulleres.

3.2 Under måling skal apparatet holdes i ro. Apparatets skulderstøtte, eller 3-benstativ, skal benyttes.

Måling skal normalt foretas ved å sikte mot kjennemerke, tilnærmet rett foran eller bakfra.

Måling mot motorsykkel eller moped forfra, utføres ved å sikte mot hovedlykten.

Dersom måleobjektet ikke har kjennemerke, og/eller måling av særskilt grunn er foretatt mot annen egnet flate, skal dette anføres i loggen.

Måling må bare utføres på avstander innen 20-400 meter, og der hvor operatøren har full kontroll med målesituasjonen.

3.3. Den fart som apparatet viser skal benyttes som måleresultat.

Sikkerhetsmargin på 3 km/t er automatisk fratrukket før visning i displayet.

4. Gjennomføring av kontroll

Ved farts kontroll kan den praktiske kontrollen utføres av en tjenestemann eller i samarbeid med stoppost(er). I oppsetting med stoppost ledes kontrollen normalt av kontrollposten.

Måleresultat som fører til reaksjon, skal straks skrives på loggskjema før ny måling blir foretatt.

I den grad det er praktisk mulig, bør måleresultatet i displayet forevises til den kontrollerte. Dersom trafikanten er blitt vist måleresultatet, avmerkes dette på loggskjema og anføres i eventuell anmeldelse.

Har apparatet utstyr som gir utskrift av måleresultatet, skal utskriften vedlegges loggen.

5. Godkjenning og opplæring

Sjefen for Utrykningspolitiet fastsetter fagplaner for opplæring og utarbeider og ajourfører undervisningsmaterieell for instruktører og brukere av fartsmåleren. av brukere av fartsmåleren.

Sjefen for Utrykningspolitiet foreslår godkjenning av den enkelte instruktør.

Politimesteren/Sjefen for Utrykningspolitiet sørger for at nødvendig opplæring blir gitt og forestår godkjenning av den enkelte bruker.

Politimesteren/Sjefen for Utrykningspolitiet fører oversikt over de respektive instruktører/brukere samt godkjenningens varighet.

6. Kontroll og ettersyn

Kontroll og ettersyn av apparatene skal foretas etter retningslinjer fastsatt av Politiets materielltjeneste

.

7. Ikrafttreden

Denne instruks trer i kraft straks.

04
INSTRUKS FOR
ANDRE
KONTROLLTYPER

**INSTRUKS FOR BRUK AV ALKOTEST
(FORELØPIG BLÅSEPRØVE)
I VEG- OG SJØTRAFIKKSAK**

1. GENERELT

Bruk av alkotest (foreløpig blåseprøve) tar sikte på å skille ut personer som kan mistenkes for føring av motorvogn, motorbåt inntil 15 meter eller seilbåt fra 4,5 og inntil 15 meter, i alkoholpåvirket tilstand.

Resultatet av alkotesten vil eventuelt sammen med andre forhold, avgjøre om en person skal underkastes utånding- eller blodprøve.

Dersom det er mistanke om overtredelse av Strl.§ 422.2, 2.ledd (beruselse knyttet til føring av skip m.m.) må det tas blodprøve med hjemmel i strpl. § 157. Det er videre viktig å gi en klinisk beskrivelse av skipsføreren. Det skal i en eventuell straffesak føres bevis for at føreren var «beruset”.

2. REGLENE

Politiet kan ta alkotest (foreløpig blåseprøve) av motorvogn- og småbåtfører når:

- 1) det er grunn til å tro at vedkommende har overtrådt bestemmelsene i vegtrafikklovens § 22 eller lov om fritids- og småbåter § 33,
- 2) det er grunn til å tro at vedkommende har overtrådt andre bestemmelser som er gitt i eller i medhold av vegtrafikkloven, og departementet har bestemt at overtredelsen kan ha slik virkning,
- 3) vedkommende med eller uten egen skyld er innblandet i trafikkuhell eller *båtulykke*, eller
- 4) vedkommende er blitt stanset i trafikkontroll eller i kontroll av småbåttrafikken.

3. GJENNOMFØRING

Polititjenestemannen skal på forhånd ha gjennomgått nødvendig opplæring og ha satt seg nøye inn i brukerveiledningen for den type alkotest han vil bruke.

Prøven gjennomføres som beskrevet i brukerveiledningen.

4. IKRAFTTREDEN

Denne instruks med vedlagte brukerveiledninger trer i kraft 1.1.2001 og avløser instruks for bruk av alkotest (foreløpig blåseprøve) i veg- og sjøtrafikksak.

VEDLEGG 1. BRUKERVEILEDNING FOR ALKOTESTER

Politiets Materielltjeneste (PMT) godkjenner og leverer de typer alkotester som skal brukes i politiet. Bruken skal skje i henhold til bruksanvisningen for alkotesten.

Alkotesten må bare brukes innenfor angitt holdbarhetsdato eller angitt godkjenningsperiode.

I vegtrafikksak bør det benyttes alkotest som indikerer en større alkoholkonsentrasjon enn 0,2 promille i blodet eller en større alkoholkonsentrasjon i utåndingsluften enn 0,1 milligram per liter luft. *

For test av småbåtfører bør det benyttes alkotest som indikerer en større alkoholkonsentrasjon enn 0,8 promille i blodet, eller en større alkoholkonsentrasjon i utåndingsluften enn 0,4 milligram per liter luft.

Det er mulighet for feil i begge retninger. Resultatet er derfor bare en indikasjon på om utånding- eller blodprøve bør tas.

- I en overgangsperiode kan en fortsatt bruke Alcotest 0,5 CH 222 med nivåindikator (hvit strek) på 0,5 promille. En alkoholkonsentrasjon på under 0,2 promille vil normal ikke gi fargeendring til grønt. En alkoholkonsentrasjon på 0,2 promille eller noe over, vil normalt gi en avgrensede men klar fargeendring fra gult til grønt.

VEDLEGG 2.
BRUKERVEILEDNING FOR ALCOLMETER
SL-2 INNSTILT TIL RØDT VED PROMILLE PÅ 0,20
TIL TEST AV MOTORVOGNFØRER,
HERUNDER KONTROLL AV INSTRUMENT

1. Generelt

Alcolmeter SL-2 er et instrument som indikerer alkoholkonsentrasjonen i luften som utåndes fra en person. De fargekombinasjoner man får ved alkotesting med SL-2, vil indikere om vedkommende har alkohol i kroppen eller ikke.

2. Bruk av Alcolmeter SL-2

Polititjenestemann som skal bruke instrumentet, skal ha gjennomgått godkjent opplæring etter retningslinjer gitt av departementet.

3. Tyding av lysdiodene på instrumentet

Følgende fire resultater kan avleses:

a) Grønn

Indikerer ingen forekomst av alkohol.

b) Gul

Indikerer blodalkoholkonsentrasjon mellom 0,03 og 0,15 promille.

Ved grønt eller gult utslag bør blodprøve bare tas dersom det er mistanke om at vedkommende er påvirket av andre berusede eller bedøvende midler. Det er da viktig å protokollere de kliniske indikasjonene på slik påvirkning.

Utånding- eller blodprøve ved grønt eller gult utslag bør ellers bare tas dersom det foreligger mistanke om

- kjøring i alkoholpåvirket tilstand, vegtrafikklovens § 31, jfr. § 22. 1 ledd.
Selv om resultatet indikerer en promille på under 0,2 promille kan det være grunn til å undersøke forholdet nærmere. Kjørelegde og tid etter alkoholinntaket vil være viktige faktorer ved eventuell tilbakeregning.
- etterfølgende drikking, vegtrafikklovens § 31, jfr. § 22.2. ledd. Her stilles det ikke krav til påvirkning. Det er tilstrekkelig å føre bevis for at føreren har nytt alkohol.

c) Gul og rød

Indikerer en blodalkoholkonsentrasjon mellom 0,16 og 0,19 promille.

Normalt bør en ta en ny alkotest på et noe senere tidspunkt (eksempelvis _ time). Det vises ellers til det som står under avsnitt b.

Dersom diodene lyser gult og rødt også ved gjentatt alkotest, bør utånding- eller blodprøve vurderes.

d) Rød

Indikerer blodalkoholkonsentrasjon på 0,20 ‰ eller høyere. Normalt er det grunnlag for å ta utånding- eller blodprøve.

4. Feilkilder

Polititjenestemannen må være oppmerksom på mulige feilkilder som munnalkohol, munnspray, sitrusfrukter, bruk av spylevæske med alkohol kombinert med bruk av defroster, samt batterispenning, fuktighet eller bruk av apparatet nær radiosender herunder mobiltelefon.

5. Kontroll av Alcolmeter SL-2

For å sikre at instrumentet funksjonerer riktig, skal Alcolmeter SL-2 kontrolleres en gang pr. måned.

Instrumentet skal kun kontrolleres/kalibreres av godkjent personell.

Kontrollen utføres etter gitte spesifikasjoner.

Instrumentet skal kontrolleres gang pr. år av godkjent serviceinstans:

NERLIENS KEMISK-TEKNISKE A/S

Kampengt. 16-18

Postboks 2975 Tøyen

0608 OSLO

Tlf: 22 68 50 70

VEDLEGG 3
BRUKERVEILEDNING FOR ALCOLMETER
SL-2 INNSTILT TIL RØDT VED PROMILLE PÅ 0,80
TIL TEST AV BÅTFØRER,
HERUNDER KONTROLL AV INSTRUMENT

1. Generelt

Alcolmeter SL-2 er et instrument som indikerer alkoholemengden i luften som utåndes fra en person. De fargekombinasjoner man får ved alkotesting med SL-2, vil indikere om vedkommende har alkohol i kroppen eller ikke.

2. Bruk av Alcolmeter SL-2

Polititjenestemann som skal bruke instrumentet skal ha gjennomgått godkjent opplæring etter retningslinjer gitt av departementet.

3. Tyding av lysdiodene på instrumentet

Følgende fire resultater kan avleses ved hjelp av instrumentets dioder:

a) Grønn

Indikerer ingen forekomst av alkohol. Blodprøve bør bare tas dersom det er mistanke om at vedkommende er påvirket av andre berusede eller bedøvende midler. Det er da viktig å protokollere de kliniske indikasjoner på slik påvirkning.

b) Gul

Indikerer blodalkoholkonsentrasjon mellom 0,09 og 0,63 promille.

Utånding- eller blodprøve bør bare tas dersom det foreligger mistanke om

- føring av båt under alkoholpåvirkning, lov om fritids- og småbåter § 33.
Selv om resultatet indikerer en promille på under 0,8, kan det være grunn til å undersøke forholdet nærmere.
Utseilt distanse og tid etter alkoholinntaket vil være viktige faktorer ved eventuell tilbakeregning.
- etterfølgende drikking, lov om fritids- og småbåter § 33 siste ledd.
Her stilles det ikke krav til påvirkning. Det er tilstrekkelig å føre bevis for at føreren har nytt alkohol.

c) Gul og rød

Indikerer blodalkoholkonsentrasjon mellom 0,64 og 0,79 promille.

Normalt bør en ta en ny alkotest på et noe senere tidspunkt (eksempelvis _ time). Det vises ellers til det som står under punkt b.

Dersom diodene lyser gult og rødt også ved gjentatt alkotest, bør utånding- eller blodprøve vurderes.

d) Rød

Indikerer blodalkoholkonsentrasjon på 0,80‰ eller høyere. Normalt er det grunnlag for å ta blod- eller utåndingsprøve.

VEDLEGG 3

4. Feilkilder

Polititjenestemannen må være oppmerksom på mulige feilkilder som munnalkohol, munnspray, sitrusfrukter, bruk av spylevæske med alkohol kombinert med bruk av defroster, samt batterispenning, fuktighet eller bruk av apparatet nær radiosender herunder mobiltelefon.

5. Kontroll av Alcolmeter SL-2

For å sikre at instrumentet fungerer riktig, skal Alcolmeter SL-2 kontrolleres en gang pr. måned.

Instrumentet skal kun kontrolleres/kalibreres av godkjent personell.

Kontrollen utføres etter gitte spesifikasjoner.

Instrumentet skal kontrolleres gang pr. år av godkjent serviceinstans:

NERLIENS KEMISK-TEKNISKE A/S

Kampengt. 16-18

Postboks 2975 Tøyen

0608 OSLO

Tlf: 22 68 50 70

INSTRUKS FOR ALKOHOLUTÅNDINGSPRØVE

1. GENERELT

Utåndingsprøve er en selvstendig målemetode for å fastslå alkoholkonsentrasjonen i utåndingsluft. Alkoholkonsentrasjonen angis i milligram per liter luft (mg/l).

2. HJEMMEL

Fremstilling

2.1 En person kan fremstilles for utåndingsprøve når det etter loven er adgang til å foreta slik undersøkelse.

Nekting

2.2 En person som i ord eller handling motsetter seg utåndingsprøve, anses for å ha nektet å medvirke til at slik prøve blir tatt,

3. KRAV TIL PRØVETAKING

Instrument

3. Utåndingsprøve skal kun tas med godkjent instrument.

Lokaler

3.2 Utåndingsinstrumentet skal være plassert i et rom som er godkjent for bruk til dette.

Prøvetaker

3.3 Utåndingsprøve skal kun foretas av polititjenestemann som har opplæring og er godkjent for å kunne ta slik prøve.

4. GJENNOMFØRING

Brukerveiledning

4.1 Utåndingsprøve skal gjennomføres som beskrevet i brukerveiledningen for utåndingsinstrumentet.

Observasjonstid

4.2 Vedkommende det skal tas prøve av skal være under kontinuerlig observasjon i 20 minutter før prøve tas.

I observasjonstiden skal vedkommende ikke skylle munnen, innta noe i munnen og heller ikke røke eller bruke snus.

Ved oppgulp, oppkast, raping eller avvik fra det ovenfor nevnte, starter ny observasjonstid.

Utåndingsprøven

4.3 En fullstendig utåndingsprøve består av to godkjente innblåsninger som analyseres hver for seg.

Dokumentasjon

4.4 Analyseresultat fra utåndingsprøven kan dokumenteres ved utskrift fra Kontrollenheten.

Antall prøver

4.5 Dersom utåndingsinstrumentet underkjenner den første prøven, kan det tas ny fullstendig prøve. Underkjennes også prøve nummer to, skal vedkommende fremstilles for blodprøve.

Avbrutt utåndingsprøve

4.6 Utåndingsprøven avbrytes og/eller vedkommende fremstilles for blodprøve når det foreligger

- helsemessige årsaker,
- overstadig beruselse eller andre årsaker som voldsom oppførsel,
- mistanke om at vedkommende har drukket alkohol etter kjøring,

- i tilfeller hvor det er åpenbart at det vil bli tilbakeregning,
- større blødninger i munnhulen,
- i tilfeller det er sannsynlig at rettsforfølgningen vil skje i land som etter sin lovgivning ikke har innført utåndingsprøve.

Medikamenter og/eller andre rusmidler enn alkohol

4.7 Polititjenestemannen skal spørre vedkommende om han/hun har brukt trafikkfarlige medikamenter og/eller andre rusmidler enn alkohol.

Prøvetakeren skal granske vedkommende med tanke på påvirkning av andre berusende eller bedøvende midler enn alkohol.

Blodprøve og klinisk legeundersøkelse med tanke på andre rusmidler enn alkohol

4.8 Dersom vedkommende vedgår å ha brukt trafikkfarlige medikamenter og/eller andre rusmidler enn alkohol, eller tjenestemannen observerer klar uoverensstemmelse mellom påvirkningsgrad hos vedkommende og resultatet av utåndingsprøven, skal det i tillegg tas blodprøve og klinisk legeundersøkelse med tanke på påvirkning av andre rusmidler enn alkohol.

Dersom utåndingsprøven viser en verdi under lovens straffbarhetsgrense og dette ikke er i samsvar med tjenestemannens observasjon, skal det også tas blodprøve og klinisk legeundersøkelse med tanke på andre rusmidler enn alkohol.

Ett prøveresultat på alkohol

4.9 Når det tas utvidet blodprøve og klinisk legeundersøkelse, skal det ikke rekvireres alkoholundersøkelse på blodprøven. Det er resultatet av utåndingsprøven som skal benyt-

tes som svar på hvilken alkoholkonsentrasjon siktede har i kroppen.

5. INSTRUMENT- OG FUNKSJONSKONTROLL

Instrumentansvarlig og stedfortreder

5.1 Ved hvert brukersted skal politimesteren utpeke en instrumentansvarlig og dennes stedfortreder. Begge skal ha gjennomgått og bestått instrumentansvarligkurs som holdes av Kontrollenheten.

Instrumentansvarliges ansvar

5.2 Instrumentansvarlig og stedfortreder har ansvaret for den daglige driften av utåndingsinstrumentet med tilbehør og den praktiske gjennomføringen av utåndingsprøve lokalt.

Føring av loggskjema

5.3 Instrumentansvarlig og stedfortreder skal føre fastsatt loggskjema over rutinemessige gjøremål.

Prøvetaker

5.4 Ved hvert brukersted bestemmer politimesteren antall prøvetakere og hvem disse skal være. Prøvetaker skal ha gjennomgått og bestått prøvetakerkurs.

Prøvetaker forestår prøvetakingen av utåndingsprøve.

Feil på instrument og tilbehør

5.5 Feil eller avvik på instrumentet eller tilbehør skal prøvetaker snarest rapportere til instrumentansvarlig som igjen skal rapportere til Kontrollenheten.

6. SYSTEM- OG DRIFTSKONTROLL

Kontrollenheten

6.1 Kontrollenheten har ansvaret for den praktiske gjennom-

føringen av utåndingsprøver.

Opplæring

6.2 Kontrollenheten skal forestå opplæring av instrumentansvarlige og dennes stedfortreder og av prøvetakere.

Plassering av instrument og bruk i samsvar med instruks

6.3 Kontrollenheten skal etterse at utåndingsinstrumentet plasseres i rom som fyller krav som er satt og kontrollere at utåndingsinstrumentet brukes i samsvar med gjeldende instruks.

Vedlikeholds- og servicerutiner

6.4 Kontrollenheten skal etterse at vedlikeholds- og servicerutiner blir overholdt.

Rapportering

6.5 Kontrollenheten skal rapportere direkte til sjefen for Utrykningspolitiet.

7. SAKKYNDIGUTTALELSER

Justisdepartementet har opprettet en sakkyndig instans, «Referansegruppen for utåndingsprøver», som består av eksperter fra flere fagmiljøer. Anmodning om sakkyndiguttalelser i saker med bruk av utåndingsinstrument rettes til Referansegruppen gjennom Kontrollenheten.

8. RIKSADVOKATEN

Denne instruksen har vært forelagt riksadvokaten.

9. IKRAFTTREDELSE

Denne instruksen trer i kraft 1. januar 2001 og erstatter «Instruks for alkoholutåndingsprøve» av 9. juli 1999.

INSTRUKS FOR KONTROLL AV VIKEPLIKT OVERFOR GÅENDE

1. Generelt

Generelt skal det reageres strengt ved overtredelse av bestemmelser om vikeplikt overfor gående. Politiet kan gi informasjon eller muntlige pålegg, forenklet forelegg eller anmeldelse-/anmeldelse med førerkortbeslag.

Håndhevelsen bør være strengere når vikeplikten er overfor eldre eller barn uten følge av voksne.

2. Reglene

Instruksen gjelder for reglene om kjøring i gangfelt, hvor gangfelt er godt synlig og-/eller skiltet, fastsatt i trafikkreglene.

3. Informasjon/muntlig advarsel

Informasjon/muntlig advarsel bør gis til en fører dersom denne ikke senker hastigheten før gangfelt når gående står på fortau, men ikke aktivt tilkjennegir ønske om å krysse kjørebanelen. Slik reaksjon brukes mot de mindre farlige overtredelser av denne art.

4. Forenklet forelegg

Forenklet forelegg bør benyttes når fører ikke stopper for gående som er i gangfelt i tilstøtende kjørefelt eller aktivt forbereder kryssing fra tilstøtende fortau i gangfelt. Kjørebane, delt med trafikkøy, er i denne sammenheng å anse som to kjørebaneler.

5. Anmeldelse

Anmeldelse bør benyttes når gående i gangfelt må vike for å slippe kjøretøy fram.

6. Anmeldelse med førerkortbeslag

Anmeldelse med beslag av førerkort bør benyttes når overtredelsen har ført til trafikkuhell med personskade eller omfattende materielle skader eller situasjoner der slike skader lett kunne ha oppstått. F.eks. ved forbikjøring av kjøretøy som har stanset for gående i gangfelt.

Tilsvarende bør praktiseres for fører som ikke overholder vikeplikt for gående i gågate-/gatetun, fortau og gangbane.

7. Ikrafttreden

Denne instruks avløser tidligere instruks for «kontroll med vikeplikt overfor gående», samt aktuelle rundskriv.

INSTRUKS FOR KONTROLL AV KJØRING I STRID MED TRAFIKKLYSSIGNAL

1. Generelt

Denne instruks gjelder kontroll av kjøring med motorvogn i strid med trafikklyssignal med fast eller blinkende lys. Politiet kan gi informasjon eller reagere med muntlig advarsel, forenklet forelegg, anmeldelse/anmeldelse med førerkortbeslag.

2. Reglene

Instruksen gjelder for reglene om kjøring ved trafikklyssignal fastsatt i trafikkreglene og skiltforskriftene, jfr. kapittel 12 «Stikkordregisteret».

3. Kontrollplass

Under kontroll av kjøring mot trafikklyssignal, må observasjonsposten være plassert slik at den har oversikt over hovedlyssignalet (primærtsolpen) i den kontrollertes kjøreretning samt eventuell stopplinje.

Se for øvrig instruks 02.3 «Instruks for organisering av politiets trafikkontroller, logg- og kontrollrutiner og eventuelt 04.7 «Instruks for bruk av video i trafikkjeneste»

4. Informasjon/muntlig advarsel

Dette virkemiddel nyttes mot førere som foretar de mindre ufarlige brudd på bestemmelsene om kjøring ved trafikklyssignal, bl.a.:

- a) fører som etter oppbremsing blir stående på eller noe forbi stopplinje eller signallys og som ikke hindrer kryssende trafikk/fotgjengere,
- b) fører som kjører ut i krysset mot gult lys og som kunne ha

stanset uten å skape faresituasjoner eller hindre trafikkavviklingen.

5. Forenklet forelegg

Forenklet forelegg nyttes overfor overtredelser som er gjensstand for forenklet forelegg og som ikke faller innenfor pkt. 3, 5 og 6. Således bør forenklet forelegg nyttes mot den fører som;

- a) markert passerer stopplinje eller signallys etter at det er skiftet til rødt,
- b) kjører ut i krysset før rødt/gult lys har skiftet til grønt

6. Anmeldelse

Anmeldelse bør nyttes mot den fører som:

- a) kjører mot rødt lys og som forårsaker trafikkuhell,
- b) kjører mot rødt lys og som nær forårsaker trafikkuhell eller som på annen måte hindrer/forstyrrer kryssende trafikk,
- c) akselerer frem mot krysset etter at det er skiftet til gult og derfor i stor fart passerer krysset «i den sene fase» av gult lys eller mens dette skifter til rødt og som ellers hadde hatt tid til å stanse.

7. Anmeldelse med førerkortbeslag

Anmeldelse med førerkortbeslag bør nyttes overfor fører som passerer stopplinje eller lyssignal etter at det er skiftet til rødt lys og som:

- a) forårsaker trafikkuhell med personskade eller mer omfattende materielle skader eller til situasjoner der slik skade lett kunne ha oppstått
- b) fortsetter gjennom krysset slik at kryssende trafikk på grønt lys må vike/stanse

- eller foreta nødmanøver for å unngå sammenstøt,
c) har akselerert frem mot krysset etter at lyset skiftet til rødt og som derfor passerer krysset mot rødt lys i stor fart.

8. Ikrafttredden

Denne instruks avløser tidligere instruks for «Kontroll av kjøring i strid med trafikklyssignal».

INSTRUKS FOR KONTROLL AV VIKE- OG STOPPEPLIKT OVERFOR KJØRENDE

1. Generelt

Det bør reageres strengt overfor overtredelser av bestemmelsene om vikeplikt. Politiet kan gi informasjon eller reagere med muntlig advarsel, forenklet forelegg, anmeldelse/ anmeldelse med førerkortbeslag.

2. Reglene

Instruksen gjelder for vike- og stoppepliktsreglene mellom kjørende som er fastsatt i trafikkreglene og skiltforskriftene, jfr. kapittel 12 «Stikkordregisteret». Det er gitt egen instruks for kontroll med vikeplikt overfor gående og kjøring i strid med trafikklyssignal, jfr. instruks 04.2 og 04.3.

3. Informasjons/muntlig advarsel

Dette virkemiddel nyttes ved de mindre og ufarlige overtredelser. Slike overtredelser er bl.a.:

- a) fører som unødig hindrer eller forstyrrer trafikant han har vikeplikt for,
- b) fører som ikke letter utkjøring fra felt for fartsøking,
- c) fører som ikke gjensidig tilpasser farten når antall kjørefelt i samme kjøretning reduseres.

4. Forenklet forelegg

Forenklet forelegg nyttes mot de overtredelser som er gjenstand for forenklet forelegg, og som leder til at den trafikant han har vikeplikt for, blir hindret eller forstyrrer i sin ferd.

Forenklet forelegg bør alltid nyttes overfor førere som unnlater å stanse i henhold til oppsatt skilt 204 «Stopp» med mindre overtredelsen leder til anmeldelse, jfr. nedenfor.

5. Anmeldelse

Anmeldelse bør nyttes mot fører som overtrer vike- eller stoppeplikten,

- a) og overtredelsen fører til trafikkuhell,
- b) slik at medtrafikanter må foreta oppbremsing eller annen nødmanøver for å unngå trafikkuhell,
- c) der trafikken gjensidig skal tilpasse hastigheten for å lette avviklingen, og kjøringen fremstår som særlig aggressiv eller hensynsløs,
- c) og overtredelsen består i at han unnlater i god tid å stanse eller redusere hastigheten eller på annen måte tilkjennegi at han vil vike.

6. Anmeldelse med førerkortbeslag

Anmeldelse med førerkortbeslag bør nyttes overfor førere som åpenbart krenker vikepliktsreglene og overtredelsen fører til trafikkuhell med personskade eller omfattende materielle skader, eller til situasjoner der slike skader lett kunne ha oppstått.

7. Ikrafttredden

Denne instruks avløser tidligere instruks for «kontroll med vike- og stoppeplikt overfor kjørende».

INSTRUKS FOR KONTROLL AV FORBIKJØRING

1. Generelt

Det bør reageres strengt overfor overtredelser av bestemmelsene ved forbikjøring. Politiet kan gi informasjon eller reagere med forenklet forelegg, anmeldelse-/anmeldelse med førerkortbeslag.

2. Reglene

Instruksen gjelder for regler om forbikjøring fastsatt i trafikkreglene og skiltforskriftene, jfr. kapittel 12, «Stikkordregisteret».

3. Informasjon/muntlig advarsel

Dette virkemiddel nyttes ved de mindre og ufarlige overtredelser, bl.a. overfor førere som bryter bestemmelsene ved å:

- a) fortsette sin kjøring i venstre kjørefelt etter at forbikjøring til venstre er avsluttet på veg med flere kjørefelt i samme fartsretning, når høyre felt samtidig er ledig.
- b) svinge så tidlig tilbake etter forbikjøring at den forbikjørt blir unødig hindret eller forstyrret,
- c) kjøre sakte uten samtidig å medvirke til at trafikk bakfra får passere.

Det vil videre være naturlig å nytte dette virkemiddel overfor førere som viser feilaktig forbikjøringsteknikk eller gal tegngivning.

4. Forenklet forelegg

Forenklet forelegg nyttes overfor de overtredelser som er gjenstand for forenklet forelegg og som ikke faller inn under pkt. 3, 5 eller 6.

Ved forbikjøring der sikten er hindret p.g.a. bakketopp eller kur-

ve, bør vegoppmerkingen tillegges vekt, spesielt der hvor det er varsellinje og fartsgrensen på stedet er 70 km/t eller høyere.

5. Anmeldelser

Anmeldelse bør nyttes mot fører som foretar ulovlig forbikjøring:

- a) og overtredelsen forårsaker trafikkuhell,
- b) og overtredelser fører til at møtende trafikk må vike,
- c) av kjøretøy som sakner farten for gående som skal krysse i gangfelt,
- c) og overtredelsen fremstår som særlig graverende eller farlig pga. redusert sikt ved bakketopp, kurve, i tåke m.v.

6. Anmeldelse med førerkortbeslag

Anmeldelse med førerkortbeslag bør nyttes når fører foretar ulovlig forbikjøring:

- a) og overtredelser fører til trafikkuhell med personskade eller omfattende materielle skader, eller til situasjoner der slike skader lett kunne ha oppstått,
- b) som fremstår som særlig hensynsløs eller aggressiv, spesielt ved kjøring,
- c) til høyre på veiskulder, via felt for fartsøking eller fartsreduksjon, fortau, busslomme eller lignende,
- d) av kjøretøy som saktner farten eller stanser for gående i gangfelt eller barn ved gangfelt, og fare for påkjørsel derfor er nærliggende.

Det samme gjelder for fører som bevisst øker farten eller på annen måte søker å hindre lovlig forbikjøring hvorved det oppstår konkrete fare- eller skadesituasjoner.

7. Ikrafttreden

Denne instruks avløser tidligere instruks for «kontroll med forbikjøring».

INSTRUKS FOR KONTROLL AV AVSTAND TIL FORANKJØRENDE

1. Generelt

Å kjøre med for kort avstand til forankjørende representerer en vesentlig fare- og skaderisiko i trafikken. Mange føler det dertil som truende og provoserende når den bakenforliggende holder for liten avstand. Det bør derfor gjennomgående reageres strengt mot dette regelbrudd.

Trafikkreglenes § 5 nr. 3 om avstand til forankjørende pålegger den bakenforliggende et betydelig ansvar for at påkjørsel ikke skal skje. Bestemmelsen er imidlertid lite konkret selv om den ved sine formuleringer fremhever at avstanden normalt skal være betydelig og i enhver henseende betryggende. Det er også lite veiledning å hente fra rettspraksis.

Det settes strengere krav til førere av tyngre kjøretøy enn til førere av motorvogner under 3500 kg. De tyngre kjøretøyene har lengre bremsestrekninger og representerer derfor en større fare enn de lette.

I denne instruks benyttes tidsavstand som måleenhet. Instruksen tar som utgangspunkt, kjøring med alminnelig gode dekk på tørr, bar vei. Instruksen regulerer videre de såkalte normalsituasjoner, alminnelig gunstige kjøreforhold, normal trafikk etc. Upåregnelige situasjoner som momentan stopp hos forankjørende (f.eks. pga. kollisjon) faller utenfor denne instruks.

Tidsavstander:

1 sekund i 30 km/t – 8,3 m

1 sekund i 40 km/t – 11,1 m

1 sekund i 50 km/t – 13,8 m

1 sekund i 60 km/t – 16,6 m

- 1 sekund i 70 km/t – 19,4 m
- 1 sekund i 80 km/t – 22,2 m
- 1 sekund i 90 km/t – 25,0 m
- 1 sekund i 100 km/t – 27,7 m

Politiet kan gi informasjon, eller reagere med muntlig advarsel, anmeldelse-/anmeldelse med førerkortbeslag.

2 Informasjon/muntlig advarsel

Dette virkemiddel bør nyttes når fører av personbil, varebil eller motorsykkel kjører med mindre tidsavstand til forankjørende enn 2 sekunder. For fører av buss med største totalvekt 3500 kg eller mer, lastebil eller vogntog er tilsvarende tidsavstand 3 sekunder.

3. Anmeldelse

Anmeldelse bør nyttes mot fører av personbil, varebil og motorsykkel som kjører med en jevn tidsavstand til forankjørende på 1 sekund eller mindre.

For fører av buss med størst totalvekt 3500 kg eller mer, lastebil og vogntog er tilsvarende tidsavstand 1,5 sekunder.

Anmeldelse bør dessuten alltid nyttes ved trafikkuhell hvor det er begrunnet mistanke om at avstanden til forankjørende er ulykkesårsak.

En anmeldelse etter trafikkreglens § 5 nr. 3 bør være så konkret som mulig, med angivelse av anslått hastighet, avstand, distansen føreren har kjørt med for kort avstand over, føreforhold, dekk og andre momenter som vil få betydning for den påtalemessige vurdering.

4. Anmeldelse med førerkortbeslag

Anmeldelse med førerkortbeslag bør nyttes mot fører av personbil, varebil og motorsykkel, som kjører med en jevn tidsavstand til forankjørende på 0,5 sekunder eller mindre.

For fører av buss med størst totalvekt 3500 kg eller mer, lastebil og vogntog er tilsvarende tidsavstand 1 sekund.

Dessuten bør man vurdere førerkortbeslag ved trafikkuhell med personskader eller omfattende materielle skader når det foreligger konkrete opplysninger om at for liten kjøreavstand er årsak til uhellet.

5. Ikrafttredden

Denne instruks avløser tidligere instruks for «kontroll med avstand til forankjørende».

INSTRUKS FOR BRUK AV VIDEO I TRAFIKKTJENESTE

1. Generelt

Bruk av politiets videoanlegg har som hovedmål å sikre bevis under atferds- og fartskontroll. Videoopptak gjøres kjent for trafikanten og skal vises for denne om han ønsker det.

Videoanlegg består normalt av videokamera, videoopptaker/avspiller og monitor. Videoanlegg kan være sammenkoblet med fartsmåler slik at data fra målinger fremkommer på opptaket. Kameraets mikrofon vil kunne sikre synkront opptak av opplysninger fra patruljen, radioprosedyre og gi et lyd-bilde.

2. Klargjøring før bruk

Før bruk startes og innstilles anlegget i henhold til fabrikan- tens brukerveiledning. Det bør foretas en prøveinnspilling med anlegget før oppstarting av kontroll. Eventuell tilkople t fartsmåler testes og klargjøres i henhold til instruks for bruk av vedkommende apparattype.

3. Bruk av videoanlegget

3.1 Atferdskontroll

Atferdskontroll er videoanleggenes viktigste arbeidsområde. Det bør tilstrebes at situasjonene fremkommer mest mulig komplett på opptaket. Patruljen bør lese inn tilleggsopp- lysninger og kommentarer. Andre vesentlige momenter som ikke framgår av opptaket, bør av patruljemannskaper også leses inn på opptaket og tas med i en eventuell anmeldelse.

Et kjøretøys tidsavstand, for eksempel til forankjørende, kan måles ut fra videoopptak på bakgrunn av kjent antall enkelt- bilder i sekundet. Normalt tas 25 eller 50 enkeltbilder i sekun- det.

3.2 Fartskontroll

Ved bruk av videoanlegg kombinert med fartsmåler brukes måle-apparatene i henhold til instruks for bruk av vedkommende apparattype.

Et kjøretøys fart kan også beregnes ut fra videoopptak på bakgrunn av kjent antall enkeltbilder i sekundet og oppmåling av vegstrekningen som tilbakelegges på bildene. Normalt tas 25 eller 50 enkeltbilder i sekundet.

3.3 Opptak under kjøring

Under kjøring med videoanlegg som er fast montert bør det tas kontinuerlig opptak av trafikksituasjonen.

4. Loggføring/anmeldelse

Jfr. 02.3.

Dersom trafikanten er blitt vist opptaket, avmerkes dette på loggskjemaet og anføres i eventuell anmeldelse.

5. Oppbevaring/ kopiering

Videoopptak som avgjøres med informasjon, muntlig advarsel eller forenklet forelegg, kan slettes umiddelbart.

Originalopptak, av forhold hvor det reageres med anmeldelse, vil være bevis i straffesak, og det må oppbevares til det foreligger en endelig avgjørelse. Enten i form av at saken henlegges av kompetent påtalemyndighet, eller ved at det oppnås en rettskraftig straffereaksjon i form av vedtatt forelegg eller endelig dom.

Politimester/Sjefen for Utrykningspolitiet kan gi ytterligere retningslinjer.

Kopi av opptak kan produseres til bruk i straffesak, politiets informasjonsvirksomhet, intern opplæring og lignende.

6. Opplæring

Politiets videoanlegg må bare brukes av personell som har gjennomgått nødvendig opplæring i bruk av videoanleggene. Bruk av videoanlegg kombinert med fartsmåler må bare foretas av personell som også er godkjent for bruk av vedkommende apparattype i henhold til aktuell instruks.

Sjefen for Utrykningspolitiet har ansvaret for opplæringen.

7. Ikrafttreden

Denne instruks avløser tidligere instruks for «bruk av video i trafikkjeneste».

INSTRUKS FOR AUTOMATISK TRAFIKKONTROLL

1. Generelt

Automatisk Trafikkontroll (ATK) brukes som et supplement til ordinær trafikkovervåking. ATK kan bare brukes på strekninger/steder som er godkjent av politimester og vegsjef. ATK anvendes ved overvåking av fart og kjøring mot rødt lyssignal.

2. Personvern hensyn

Kjøretøyene fotograferes normalt forfra for derved å kunne identifisere føreren. Bare kjøretøy hvor føreren overtrer regelverket skal fotograferes. Dersom det besluttes å produsere bilde skal passasjer svartsladdes, unntatt i de tilfeller da passasjer kan mistenkes for et straffbar forhold, (f.eks øvingskjøring med ledsager.) Bildematerialet utleveres ikke til andre formål enn etterforskning og irettføring av straffesaker.

3. Automatisk trafikkontroll

Utstyr for ATK består av en detektor, radar eller sløyfer nedlagt i vegbanen, som registrerer kjøretøyer. Dersom farten er over det tillatte eller det foretas kjøring mot rødt trafikklyssignal, sendes signal til et kamera som tar ett eller flere bilder av kjøretøyet. Bildet eller bildene vil i tillegg til kjøretøyets kjennemerke også vise forseelsen, dato, klokkeslett og eventuelt andre data. Nærmere beskrivelse av utstyret vil fremgå av vedkommende utstyrs brukerveiledning e.l.

4. Vegvesenets ansvarsområde.

Det tekniske/digitale utstyret som brukes ved ATK skal være godkjent av Vegdirektoratet. Vegsjefen sørger for at utstyret klargjøres, kalibreres/kontrolleres, brukes og vedlikeholdes i samsvar med utstyrsleverandørens anvisninger. (Manual, brukerveiledning e.l.)

Vegsjefen sørger for at bildene omgående fremkalles, overføres

CD, telenett eller lignende, og at de fotograferte kjøretøyene sammenholdes med motorvogn- og førerkortregisteret. Vegsjefen skal videre sørge for snarest å overføre opplysninger om forholdene på data, logg, film, CD eller lignende til politiet.

5. Politiets ansvarsområde

Politimesteren bestemmer og regulerer bruken av utstyret, og melding om dette gis til vegsjefen. Politiets sender melding om overtredelsen til motorvogneier og sørger for eventuell etterforskning og iretteføring av sakene, og nødvendig førerkortbeslag/inndragning.

6. Sanering

Alle personrelaterte opplysninger skal slettes i politiets data-system 1 år etter at saken er avsluttet. D.v.s. når forenklet forelegg er vedtatt, saken er overført til STRASAK eller henlagt. Alt bevismateriale og andre dokumenter i saker som er avgjort med vedtatt forenklet forelegg skal tilintetgjøres (saneres) etter de samme retningslinjer som for kopier i andre saker som avgjøres med forenklet forelegg. Det samme gjelder i saker som blir annullert av ulike årsaker.

7. Samarbeid med andre lands myndigheter.

Saksbehandler må forberede saker for oversendelse til påtale for avgjørelse, herunder inngår også forberedelse til oversendelse av saken til utenlands politimyndighet. Se for øvrig politiets Intranett.

8. Opplæring

Sammen med vegsjefen sørger politimesteren for at personallet får den nødvendige opplæring i bruken av utstyret.

9. Ikrafttreden

Denne instruks avløser tidligere instruks for ATK.

INSTRUKS FOR TEKNISK KONTROLL AV KJØRETØY OG BRUK AV KONTROLLESDDEL GP-4021

1. Generelt

Teknisk kontroll av kjøretøy inngår normalt som del av annen type trafikk-kontroll, eller som målrettet dokument og kjøretøykontroll. Rutinemessig bør det kontrolleres om det foreligger avskiltingsbegjæring eller etterlysning av kjøretøyet. Ved avskilting av et kjøretøy skal det føres på kontrollseddelsen hvor skiltene er levert.

Kjøretøykontroll skal bl.a. bekrefte identitet på kjøretøyer. Foreskrevne kjennemerker skal således være forskriftsmessig festet og leselig på kjøretøyet.

Tekniske kontroller bør i hovedsak rettes mot feil eller mangler ved bremseanlegg, dekk- og hjulustrustning, lyanlegg og dårlig sikt. Politiet kan gi informasjon eller reagere med muntlige pålegg, skriftlige pålegg, anmeldelse og pålegg om etterkontroll av kjøretøy. I tillegg kan nedlegges kjøreforbud (avskilting) og/eller førerkortbeslag, når hensynet til trafikk-sikkerheten eller allmene hensyn tilsier slik reaksjon.

2. Informasjon/muntlig pålegg bør nyttes overfor bagatellmessige feil og mangler som ikke representerer umiddelbar fare for trafikk-sikkerheten og som politiet under kontrollen får inntrykk av at fører har til hensikt å utbedre. Det samme bør gjelde for lignende forhold som avdekkes i tilknytning til annen kontrollvirksomhet

3. Skriftlig pålegg bør nyttes hvor feil eller mangler som avdekkes har, eller kan få innvirkning for trafikk-sikkerheten, og hvor det er ønskelig med oppfølging av at feil blir utbedret. Det samme gjelder for forhold hvor kjøretøyet ikke leng-

er er overensstemmende med kjøretøyets dokumenter. Feil og mangler må beskrives slik at evt. straffereaksjon kan avgjøres på bakgrunn av kontrollseddel, og slik at vedkommende etterkontrollør klart forstår hva feilen har vært.

4. Anmeldelse bør nyttes overfor tilfeller hvor feil identitet avdekkes, eller at kjennemerke(er) saknes. Videre bør anmeldelse nyttes i tilfeller hvor mangler blir avdekket, og som føreren kjenner til eller skulle forvissset seg om ikke var tilstede.

Det samme bør gjelde i tilfeller hvor flere åpenbare feil og mangler ved kjøretøy påvises, og i tilfeller hvor kjøreforbud (avskilting) nedlegges av hensyn til trafiksikkerheten.

5. Anmeldelse med kjøreforbud (avskilting) nedlegges når feil identitet er avdekket, eller at påviste feil eller mangler, av hensyn til trafiksikkerhet eller allmene hensyn tilsier at kjøretøy umiddelbart ikke lenger får brukes.

6. Anmeldelse med førerkortbeslag bør nyttes i tilfeller hvor det under kontroll av kjøretøy påvises feil eller mangler som innebærer vesentlig fare for trafiksikkerheten, f.eks. sne/isdekket bil hvor sikten forover og til siden er sterkt redusert eller sterkt slitte dekk, mangelfulle bremses og andre grove tilfeller av tekniske mangler og hvor fører er klar over eller burde være klar over manglene og til tross for dette bruker kjøretøyet..

7. Etterkontroll bør normalt skje hos Statens vegvesen eller off godkjent verksted. I tilfeller hvor visuelle, bagatellmessige feil eller mangler er avdekket, og det er ønskelig med oppfølging, bør etterkontroll gjøres ved Politidistrikt/lensmannskontor. Vedkommende kontrollmyndighet må da gi melding om at etterkontroll er gjort til registrerende myndighet.

I tilfeller hvor det ikke er spesielt ønske om etterkontroll hos Statens vegvesen, og hvor dette er mest praktisk av hensyn til avstand til kontrollstasjon, kan etterkontroll skje hos off. godkjent verksted som utbedrer feil og mangler og attesterer på at dette er forskriftsmessig gjort. Vedkommende verksted sender deretter melding om dette til registrerende myndighet.

I forhold hvor kjøretøy ikke er overensstemmende med dokumenter bør etterkontroll alltid skje hos Statens vegvesen. Det samme bør skje i tilfeller hvor man har mistanke om andre alvorlige feil eller mangler av trafikksikkerhetsmessig karakter, og som ikke lett lar seg avdekke ved utekontroll.

Ved pålegg om etterkontroll skal kontrollseddel GP-4021 nyttes. Original skal sendes vedkommende Politidistrikt hvor kontroll er foretatt.

1. gjenpart skal sendes registrerende myndighet
2. gjenpart leveres eier, samtidig som den tjener som meldingsblankett tilbake til registrerende myndighet, med beskjed om at aktuelle feil eller mangler er rettet.

For øvrig vises til ledertekst i kontrollblokk GP-4021.

8. Ikrafttreden

Denne instruks avløser tidligere instruks for «teknisk kontroll av kjøretøy og bruk av kontrollseddel GP-4021.»

INSTRUKS FOR KONTROLL AV LANDTRANSPORT AV FARLIG GODS

1. Generelt

- 1.1 Denne instruks bygger på forskrift om transport av farlig gods på veg og jernbane av 20. des. 1996 nr. 1339. Den europeiske avtale om internasjonal vegtransport av farlig gods (ADR) og Det internasjonale reglement for transport av farlig gods på jernbane (RID) er å anse som en integrert del av forskriften.

2. Håndheving

- 2.1 Den av departementet til enhver tid godkjente «*Veiledende sanksjonsliste ved overtredelse av forskrift av 20.12.96 om landtransport av farlig gods*», regnes i sin helhet som håndhevingsinstruks.
- 2.2 Politiet kan gi informasjon eller reagere med muntlig advarsel, pålegg, anmeldelse, anmeldelse med førerkortbeslag og bruksforbud.
- 2.3 Politiet kan ved kontroll kreve innsyn i lasten, jf forskrift om landtransport av farlig gods § 1-5. Politiet skal gi kvittering for åpnet gods eller der plomberingen brytes.

3. Ikrafttreden

Denne instruks avløser tidligere instruks for «kontroll av landtransport av farlig gods» .

INSTRUKS FOR KONTROLL ETTER FORSKRIFT OM KJØRE- OG HVILETID M.V. VED INNENLANDSK TRANSPORT OG TRANSPORT INNEN EØS-OMRÅDET.

1. Generelt

Denne instruks gjelder for kontroll av trafikk som reguleres av:

Forskrift om kjøre- og hviletid m.v. ved innenlands transport og transport innen EØS-området, jf.

Rådsforordning (EØF) nr. 3820/85 av 20. desember 1985 om harmonisering av visse bestemmelser på det sosiale området innen veitransport, jf.

Rådsforordning (EØF) nr. 3821/85 av 20. desember 1985 om bruk av fartsskriver innen veitransport.

Kontrollmyndigheten kan gi informasjon, reagere med muntlig advarsel eller anmeldelse. Politiet kan i tillegg reagere med førerkortbeslag.

Instruksen gjelder for forhold som er begått i Norge eller som kan betegnes som fortsatt straffbart etter grensepassering inn til Norge.

Beslag av førerkort bør kun brukes i forbindelse med aktuell kjøring umiddelbart før kontrollen.

Dersom manglende pause/døgnhvil ikke umiddelbart gjennomføres i tråd med kontrollmyndighetens anmodning, vil konsekvensen kunne bli at politiet griper inn for å forebygge videre straffbar handling med de midler politiet finner nødvendig.

Så langt dette er mulig bør instruksene også brukes ved over-
treddelse av AETR.

2. Pause i kjøringen

Forholdets art:

Ved inntil 5 timer kjøring
uten foreskrevet pause –

Reaksjon:

– bør det reageres med
muntlig advarsel og
informasjon om konse-
kvensene dersom pause
ikke gjennomføres
umiddelbart.

Ved mer enn 5 timer kjøring
uten foreskrevet pause –

– bør det reageres med
anmeldelse og informasjon
om konsekvensene dersom
pause ikke gjennomføres
umiddelbart.

Ved mer enn 9 timer kjøring
uten foreskrevne pauser, og
hvor pausene til sammen er
under 30 minutter –

– bør det reageres med
anmeldelse og
førerkortbeslag

3. Døgnhvil

Forholdets art:

Ned til 7 timer
sammenhengende
Døgnhvil –

Reaksjon:

– bør det reageres med
muntlig advarsel

Ved mindre enn 7 timer
sammenhengende døgnhvil –

– bør det reageres med
anmeldelse informasjon
om konsekvensene
dersom døgnhvil ikke
gjennomføres umiddelbart.

Ved mindre enn 4 timer
og sammenhengende døgnhvil – – bør det reageres med
anmeldelse
førerkortbeslag.

4. Ukehvil

Kontroll av ukehvil bør legges til bedriftskontroller.

5. Daglig kjøretid

Forholdets art:

Ved inntil 12 timer total kjøretid

Reaksjon:

– bør det reageres med
muntlig advarsel og infor
masjon om konsekvensene
dersom døgnhvil ikke
gjennomføres umiddelbart.

Ved mer enn 12 timer total
kjøretid –

– bør det reageres med
anmeldelse og informasjon
om konsekvensene dersom
døgnhvil ikke gjennom-
føres umiddelbart.

Ved mer enn 14 timer total
kjøretid –

– bør det reageres med
anmeldelse og førerkort
beslag

5. Ukentlig kjøretid

Brudd på bestemmelser om ukentlig kjøretid dekkes av punktene 4 og 5.

6. Fartsskriver

Forholdets art:

Når fartsskriver ikke virker etter
forskriftene –

Reaksjon:

– utstedes kontrollseddel

Når fartsskriver er satt helt eller med delvis ut av drift –

– bør det i tillegg reageres anmeldelse.

Når fartsskriver mangler –

– kjøretøyet eller den som på eiers vegne har rådighet over det.

7. Diagramskive

Forholdets art:

Når diagramskiven er skiftet ut i strid med forskriftene for den –

Reaksjon:

– bør det reageres med muntlig advarsel, eventuelt anmeldelse

Når fører ikke bruker diagramskive –

– bør det reageres med anmeldelse

Når diagramskive ikke er påført navn, eller hvor flere opplysninger mangler på diagramskiven –

– bør det reageres med anmeldelse

Når diagramskive er brukt i en lengre periode enn den er beregnet for og dette vanskeliggjør kontroll –

– bør det reageres med anmeldelse

Når fører på anmodning fra kontrollerende myndighet ikke kan forevise diagramskiver han er pålagt å ha med seg –

– bør det reageres med anmeldelse

8. Transportforetakets ansvar*Forholdets art:**Reaksjon:*

Når foretaket ikke har organisert førers arbeid slik at relevante bestemmelser om kjøre- og hviletid og om bruk av fartsskriver kan overholdes – bør det reageres med anmeldelse mot foretaket

9. Pålegg om døgnhvil*Forholdets art:**Reaksjon:*

Når kontrollerende myndighet pålegger døgnhvil – bør denne være på minst 8 sammenhengende timer.

10. Ikrafttredelse

Denne instruks trer i kraft straks

05

**INSTRUKS FOR
UTRYKNINGS-
KJØRING
OG BRUK AV
SPIKERMATTE**

INSTRUKS FOR UTRYKNINGSKJØRING OG FORFØLGELSE AV KJØRETØY

1. Generelt

- 1.1 Under kjøring i politiets tjeneste kan det som er fastsatt i eller i medhold av vegtrafikklovens §§ 4-9, fravikes når strengt tjenstlige grunner gjør det nødvendig.
- 1.2 Med utrykningskjøring menes all kjøring med formål å komme fort fram og som kan medføre fravikelse av bestemmelsen nevnt under pkt. 1.1.
- 1.3 Utrykningskjøring og forfølgelse av kjøretøy skal skje i overensstemmelse med trafikkbestemmelsene og retningslinjer gitt av Justisdepartementet.
- 1.4 Utrykningskjøring skal bare foretas når det er nødvendig å komme raskt fram for å redde liv, begrense skade på person eller betydelige materielle verdier eller når det er strengt nødvendig for å sikre viktige bevis.
- 1.5 Forfølgelse av kjøretøy kan foretas for å stoppe dette eller for å sikre nødvendig bevis. Slik forfølgelse skal kun skje når det antas ikke å innebære unødig fare for andre veifarende. Forfølgelse med pågrepelse som mål bør kun skje når det fremstiller seg som ubetinget nødvendig at person i det forfulgte kjøretøy øyeblikkelig pågripes.

Det må i hvert enkelt tilfelle vurderes om pågrepelse er av en så stor viktighet at det kan anses forsvarlig å oppta forfølgelse.

2. Kjøringen

- 2.1 Ved utrykningskjøring skal trafikkbestemmelsene normalt overholdes.

- 2.2 Når det er nødvendig eller til vesentlig lette i tjenesten, kan visse trafikk-bestemmelser likevel fravikes – jfr. trafikkreglene § 2 nr. 4.
- 2.3 Fører av utrykningskjøretøy kan kreve fri vei med blinkende, blått lys, jfr. trafikkreglene §§ 14 nr. 3.
- 2.4 Når det under utrykning eller forfølgelse er nødvendig å fravike trafikkbestemmelser, skal det alltid varsles med blinkende, blått lys, med mindre strengt tjenstlige hensyn tilsier at varsling unnlates. I tillegg kan sirene nyttes når dette anses nødvendig, jfr. trafikkreglene §§ 14 nr. 3.
- 2.5. I kryss regulert med trafikklyssignal skal det ved nødvendig kjøring mot rødt lys kjøres med så lav fart at man alltid kan stoppe for kryssende trafikk, og etter at føreren har forvisset seg om at videre kjøring kan skje uten fare. Ved slik kjøring skal alltid blått, blinkende lys benyttes og normalt også særskilt lydsignal.
- 2.6 Kjøring mot enveisregulering skal normalt ikke foretas. Det kan bare gjøres når det er strengt nødvendig og det er meget god oversikt over trafikkforholdene.
- 2.7 Patruljeleder må fortløpende vurdere nødvendigheten av å fortsette forfølgelsen. Behovet for øyeblikkelig pågripelse må han hele tiden veie opp mot den trafikkfare han utsetter seg selv og andre for. Han skal straks avbryte forfølgelsen dersom han anser det uforsvarlig å fortsette. Han bør i stedet forsøke å følge etter på avstand for å observere hvor den forfulgte tar veien.

3. Ledelse og ansvarsforhold

Nødvendigheten av utrykningskjøring avgjøres om

mulig av vakt sjef/operasjonsleder. Slik beordret utrykningskjøring anmerkes i vaktjournal e.l.

- 3.2 For øvrig tilligger det patruljeleder å vurdere behovet for utrykningskjøring og forfølgelse av kjøretøy og om behovet for å måtte fravike trafikkbestemmelsene under slik kjøring.
- 3.3 Fører er alltid ansvarlig for at selve utrykningskjøring/en/forfølgelsen gjennomføres på en forsvarlig måte.
- 3.4 Dersom flere politienheter deltar, har vakt sjef/operasjonsleder ansvar for samordning og styring. Antall deltagende enheter skal begrenses til det strengt nødvendige.

Hvis slik styring ikke er mulig, ligger samme ansvar på den enhet som er nærmest.

4. Utfyllende retningslinjer

- 4.1 Politisjef kan innenfor rammen av gjeldende trafikkbestemmelser og denne instruks gi utfyllende bestemmelser for utrykningskjøring og forfølgelse av kjøretøy.

5. Ikrafttreden

Denne instruks og instruks 05.3 avløser 02.7 «INSTRUKS FOR UTRYKNINGSKJØRING, FORFØLGELSE OG BRUK AV SPIKERMATTE».

INSTRUKS FOR ØVELSE I UTRYKNINGSKJØRING OG TEKNISK PRØVEKJØRING

1. Generelt

- 1.1 Kjøreopplæring/glattkjøringskurs m.v. kan avholdes etter kursprogram godkjent av Politihøgskolen.
- 1.2 Øvelse i utrykningskjøring og forfølgelse av kjøretøy skal kun foregå etter ordre av politisjef/stedlig politimester og i samsvar med opplæringsprogram godkjent av Politihøgskolen.
- 1.3 Opplæringsprogrammet skal samsvare med intensjonene i Justisdepartementets instruks for utrykningskjøring og forfølgelse av kjøretøy.
- 1.4 Teknisk prøvekjøring foretas kun etter ordre fra politisjef.

2. Kjøring

- 2.1 Øvelse i utrykningskjøring kan foregå på lukket område, avstengt vei eller område og vei som er åpen for annen ferdsel.

Øvelse i forfølgelse av kjøretøy skal kun foregå på lukket område eller avstengt vei.
- 2.2 Foretas øvelse i utrykningskjøring på vei eller område som er åpen for annen ferdsel, skal uniformerte enheter brukes. Ved bruk av sivile enheter skal de merkes med «POLITI» og blått lys på taket. Ved fravik av trafikkbestemmelser skal minst blått, blinkende lys benyttes. Kjøretøyene skal ha samband.
- 2.3 Nødvendig teknisk prøvekjøring i politiets regi skal fore-

gå på lukket område eller avstengt vei dersom det er nødvendig å fravike trafikkbestemmelsene.

3. Varsel

- 3.1 Før øvelsen skal vaktsjef/operasjonsleder varsles.
- 3.2 Øvelseskjøring på vei eller område åpen for annen ferdsel skal forhåndsvarsel i massemedia og ved skilt.

4. Utfyllende retningslinjer

- 4.1 Politisjef kan gi utfyllende bestemmelser for øvelse i utrykningskjøring og teknisk prøvekjøring innenfor rammen av trafikkbestemmelsene og denne instruks.

INSTRUKS FOR BRUK AV SPIKERMATTE OG ANNEN SPERRING AV VEI

1. Generelt

- 1.1 Sperring av vei ved bruk av spikermatte eller andre midler i den hensikt å stoppe kjøretøyer, må bare finne sted hvor fører av kjøretøyet ved sin kjøremåte antas å være til fare for andres liv eller det av andre grunner fremstår som ubetinget nødvendig å hindre videre kjøring.
- 1.2 Veisperring bør i alminnelighet kun opprettes på veistrekning eller sted som er godkjent av politimesteren. Det må alltid brukes sted med tilstrekkelig sikt. Nødvendige sikkerhetstiltak må iverksettes.

2. Ledelse og ansvarsforhold

- 2.1 Behovet for veisperring ved bruk av spikermatte eller andre midler avgjøres av vakt sjef/operasjonsleder.
- 2.2 Når ikke vakt sjef/operasjonsleder, ligger ansvaret på den tjenestemann som oppretter sperringen. Han skal varsle vakt sjef/operasjonsleder så snart dette er praktisk mulig.
- 2.3 Opprettelse av sperring avmerkes i vaktjournal.

3. Bruk av spikermatte

- 3.1 Det må bare brukes spikermatte av godkjent type.
- 3.2 Spikermatte må ikke benyttes som sperremiddel for stopping av motorsykkel.
- 3.3 Sperrepost med spikermatte skal betjenes av minst en uniformert polititjenestemann. Posten bør i alminnelighet markeres med offentlig trafikkskilt nr. 324 med underskilt

«SPIKERMATTE». Dette plasseres slik at det gis rimelig tid til å stanse foran sperringen. Posten bør besettes med uniformert bil med blått, blinkende lys og radiosamband. Denne plasseres på tvers av eventuelt motgående kjørefelt. Dersom sperringen kun består av en post, trekkes spikermatte over kjørefeltet rett ut for politibilen. Benyttes sivil bil, skal denne merkes med «POLITI» og blått, blinkende lys på taket.

- 3.4 Tjenestemannen må ikke holde fast i mattens uttrekkssnor, da det kan skje at spikermatten blir trukket med av kjøretøyet.

Møtende trafikk bør dersom det er mulig stoppes på hensiktsmessig sted i god avstand fra sperringen (helst minst 400 m fra sperringen).

Dette utføres av egen post besatt av uniformert polititjenestemann med bil med blått, blinkende lys og radiosamband. Hvis mulig bør også denne posten ha skilt nr. 324 med underskilt med underskilt «SPIKERMATTE».

- 3.5 Det vises for øvrig til vedlagte prinsippskisse.

4. Veisperring ved andre midler.

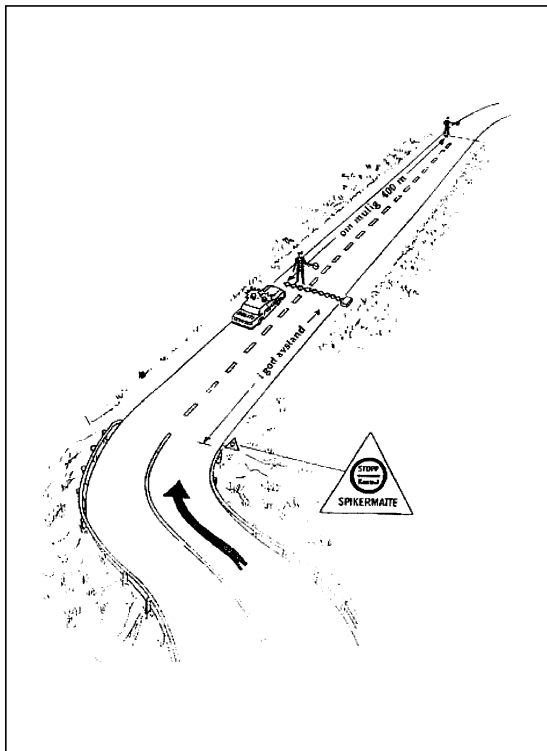
- 4.1 Sperring av vei med andre midler enn spikermatte kan skje ved bruk av kjøretøy, motorredskap, tømmerstokker e.l.
- 4.2 Sperringen bør fremstå som så bastant at forsøk på å forsere denne synes nytteløst. Dette kan oppnås ved bruk av store busser, lastebiler, vogntog, veihøvler, hjullastere e.l.
- 4.3 Dersom andre veifarende kan komme mellom sperringen og fluktbilkjøretøyet skal man vurdere nøye hvilke fare-

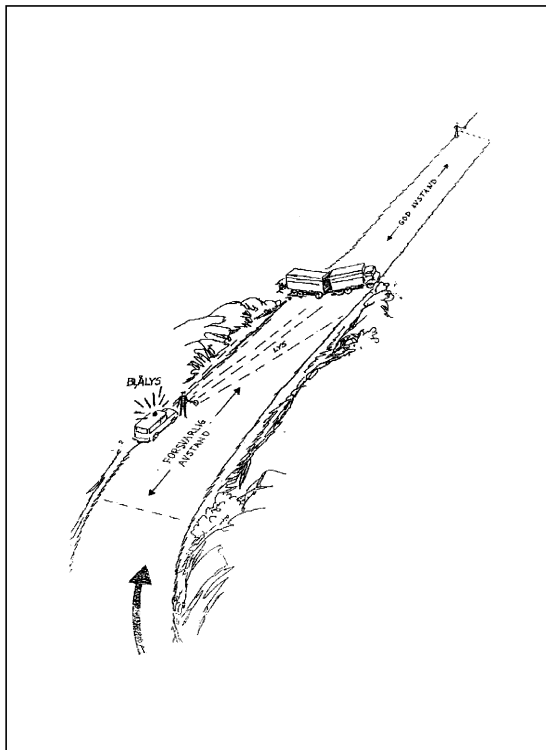
momenter dette medfører. Sperring må ikke etableres dersom det er begrunnet fare for at andre veifarende kan bli skadelidende.

- 4.4 Politiets eller andre personbiler skal normalt ikke benyttes i selve sperringen.
- 4.5 Sperringen bør varsles ved bruk av minst en uniformert polititjenestemann og besettes med uniformert bil med blått, blinkende lys. Møtende trafikk bør stoppes på hensiktsmessig sted i god avstand fra sperringen. Dette utføres av egen post besatt av uniformert polititjenestemann helst med bil med blått, blinkende lys og radiosamband.
- 4.6 Det vises for øvrig til vedlagte prinsippskisse.

5. Ikrafttreden.

- 5.1 Denne instruks og instruks 05.1 avløser 02.7 «INSTRUKS FOR UTRYKNINGSKJØRING; FORFØLGELSE OG BRUK AV SPIKERMATTE».

06

**INSTRUKS FOR BRUK
AV FORENKLET
FORELEGG**

INSTRUKS FOR BRUK AV FORENKLET FORELEGG I TRAFIKKSAKER

1. Innledning

Denne instruks trer i stedet for instruks av 1. februar 1992, og inneholder bestemmelser om vilkår og fremgangsmåte ved bruk av forenklet forelegg i trafikksaker.

Straffeprosesslovens regler om ordinære forelegg gjelder for forenklet forelegg så langt de passer. Herav følger bl.a. at et vedtatt forenklet forelegg har samme virkning som rettskraftig dom, jfr. strprl. § 258 annet ledd. Dette markerer med hvilken nøyaktighet og saklighet instituttet om forenklet forelegg må praktiseres.

Instruksen er utarbeidet i samråd med Riksadvokaten.

2. Foreleggsmyndighet

Påtalemyndigheten kan illegge forenklet forelegg. Tjenestemenn med bestått eksamen fra Politihøgskolen kan meddeles forenklet foreleggs-myndighet. Også andre tjenestemenn kan i særlige tilfelle meddeles forenklet foreleggsmyndighet.

Foreleggsmyndighet gis av politimesteren i det distrikt der vedkommende tjenestegjør. Slik myndighet gjelder også i annet distrikt. Politimesteren er ansvarlig for at tjenestemenn med foreleggsmyndighet har grundig kjennskap til foreleggsinstituttet og de regler som gjelder for bruken av dette. Sjefen for Utrykningspolitiet kan gi foreleggsmyndighet til sine mannskaper.

Politimesteren og Sjefen for Utrykningspolitiet kan trekke foreleggsmyndigheten tilbake når han finner grunn til det. Politimesteren og Sjefen for Utrykningspolitiet fører en for-

tegnelse over hvilke tjenestemenn som er gitt foreleggsmyndighet. Fortegnelsen må gi opplysning om når myndigheten ble gitt og om tidspunktet for eventuell tilbakekallelse av den.

3. Foreleggsblanketten og utfyllingen av denne

Ved utferdigelse av forelegg brukes alltid blankett som er fastsatt av Justisdepartementet. Den nye blanketten er basert på optisk lesing og de feltene som skal leses optisk er oppdelt i små bokser. Disse boksene skal fylles ut med *store trykte bokstaver eller tall*. Det kan brukes alle slags penner og blyanter unntatt de som skriver rødt. Det anbefales å bruke svart eller blå kulepenn. Foreleggssettet består av fem enheter: Originalforelegget – bokmål, hvit med rød trykk.

Første kopi av forelegget – nynorsk, hvit med grønn trykk.
Annet kopi av forelegget – bokmål, hvit med oransje trykk.
Postgiro-innbetalingskort.
Vedlegg med kodeforklaringer på bokmål og nynorsk.

Etter at siktede har erklært seg villig til å vedta et forenklet forelegg på stedet, fyller tjenestemannen blanketten ut slik som angitt i den enkelte rubrikk.

I rubrikken for overtrådt trafikkbestemmelse anmerkes den tallkode som svarer til den aktuelle forseelse, se vedlegg med kodeforklaringer. Når samme tallkode refererer seg til flere overtredelser, må den aktuelle forseelse understrekes på vedlegget med kodeforklaringer.

Gjerningsbeskrivelsen kan angis med stikkord. Den må likevel være så utførlig at det ikke kan oppstå tvil om hvilket forhold bøteleggelsen gjelder. Opplysninger om tid, sted og type kjøretøy skal angis i egne rubrikker og tas derfor ikke med i rubrikken for selve gjerningsbeskrivelsen.

Eksempler på gjerningsbeskrivelsen:

Kjørte med 62 km/t i skiltet 50-sone målt med (målemetode)

Kjørte med 89 km/t utenfor tettbygd strøk målt med (målemetode)

Kjørte i strid med skilt 302

Stoppet ikke ved skilt 204

Syklet i mørket uten lys

Ved hastighetsmålinger regnes ikke eventuelle desimaler med når botens størrelse fastsettes. Når forelegget er ferdig utfyllt, underskrives det av tjenestemannen. Deretter gis siktede anledning til å vedta det ved å skrive sitt navn i rubrikken for vedtakelse. Første eller annet kopi av forelegget avhengig av språkform siktede ønsker, vedlegg med kodeforklaringer og postgiro innbetalingskortet i utfyllt stand overleveres siktede. Originalforelegget og den gjenværende kopien av forelegget leveres vakthavende ved tjenestens slutt. Ved bøtelegges i ettertid forholdes det som beskrevet i pkt. 5.

Mister tjenestemannen en foreleggsblankett eller foreleggsblokk, avgir han straks skriftlig serienummer føres i protokollen for utleverte forelegg og rapporten nyttes som bilag.

4. Vilkår for utstedelse av forenklet forelegg

Forenklet forelegg kan utferdiges når følgende vilkår er oppfylt:

- a) Forholdet må innebære at en eller flere av de forseelser

som i følge kgl. res av 10. mars 1972, jfr. Kronprinsregentens res. av 29. juni 1990 kan avgjøres med forenklet forelegg, se vedlegg til foreleggsblanketten med kodeforklaringer.

- b) Tjenestemannen må være meddelt foreleggsmyndighet, jr. pkt. 2.
- c) Forseelsen må være et «normaltilfelle». Forelegg skal ikke utferdiges dersom det foreligger særlig skjerpende eller formildende omstendigheter, jfr. forskriftenes § 4 nr. 3 og Justisdepartementets instruks for trafikktjenesten. Forelegg skal ikke utferdiges dersom fellesboten vil overstige kr 6 000,- jr. forskriftenes § 2.
- d) Bøtelegging ved forenklet forelegg skal primært skje på stedet. I slike tilfelle må forelegget alltid utferdiges i rimelig tilknytning til forseelsen og i siktedes nærvær.

Bøtelegging i ettertid kan likevel skje, jfr. Kronprinsregentens resolusjon av 8. juni 1990, når:

- (1) bevis for overtredelsen er sikret ved fototeknisk materiale, eller
- (2) siktede er umyndig og det er påkrevet med vergenes medvirkning, jfr. pkt. 5 g, eller
- (3) når siktede er stanset etter en overtredelse og han har erklært seg villig til å vedta et forenklet forelegg, men ikke kan tilbys dette fordi tjenestemannen ikke har med seg foreleggsblanketter eller ikke har foreleggsmyndighet.

5. Prosessuelle og strafferettslige forhold under bøtelegging

- a) Forenklet forelegg skal utferdiges av den som selv har

vært vitne til forseelsen. Ved forseelser hvor et fullstendig bevis beror på iakttagelser fra flere (organiserte politikontroller) kan alle som deltar på kontrollen utferdige forenklet forelegg. Ved bøtelegging i ettertid som nevnt i pkt. 4 d (1) og (3), kan også andre med forenklet foreleggsmyndighet utferdige slikt forelegg.

- b) Er tjenestemannen usikker på om vilkårene for utferdiggelse av forenklet forelegg er til stede, eller usikker på fremgangsmåten ved bøtelegging, skal forelegget ikke utferdiges.
- c) Forenklet forelegg på stedet kan bare utferdiges til personer som har legitimert seg på tilfredsstillende måte. Førerkort må i alminnelighet godtas som legitimasjon.
- d) Forenklet forelegg kan utferdiges selv om siktede hverken avgir en uforbeholden tilståelse eller skylderkjennelse.
- e) Når siktede har gjort seg skyldig i flere forseelser, kan forenklet forelegg bare utferdiges dersom vilkårene for dette er til stede for hver av forseelsene, se også pkt. 4 c) annet ledd.
- f) De bøtesatser som er fastsatt i kongelig resolusjon 26. november 1999, er bindende og kan ikke under noen omstendighet fravikes. Ved sammentreff av flere forseelser som alle kan avgjøres med forenklet forelegg, ilegges det en felles bot. Denne fastsettes slik at den høyeste enkeltbot gis fullt ut, og summen av de øvrige bøter reduseres med 50 %. Lengden av den subsidiære fengselsstraff fastsettes slik:

1. ved bot til og med	kr 1 000:	3 dagers fengsel
2. ved bot til og med	kr 1 500:	5 dagers fengsel
3. ved bot til og med	kr 2 000:	7 dagers fengsel
4. ved bot til og med	kr 3 000:	11 dagers fengsel
5. ved bot over	kr 3 000:	15 dagers fengsel
- g) For personer under 18 år må både den umyndige og ver-
gene vedta forelegget.
- h) Siktede bør på stedet gis anledning til noen minutters vur-
dering av om han skal vedta forelegget. Ved bødelegging i
ettertid tilsendes siktede en orientering om at forelegget
må vedtas innen en nærmere fastsatt frist, jfr. strprl. § 256
nr. 5. Sammen med orienteringen tilsendes han et utfylt
originalforelegg med gjenpart, bilag med kodeforklaring-
er og postgiro innbetalingskort. Han gjøres kjent med at
om ikke originalen er returnert vedkommende tjeneste-
sted innen 14 dager med siktedes erklæring om at han
vedtar forelegget, annulleres det forenklete forelegg og
saken vil bli avgjort ved ordinær prosessuell forfølgning.
- i) Et vedtatt forenklet forelegg har samme virkning som
rettskraftig dom. Etter vedtagelsen kan det derfor ikke
endres. Likevel kan forelegget annulleres og et nytt utfer-
diges dersom det umiddelbart konstateres at forelegget
inneholder skrivefeil, regnefeil eller åpenbare uriktigheter
eller utelatelser, jfr. strprl. § 44 første punkt.

Før siktede har avgitt sin skriftlige vedtagelse, står tjene-
stemannen fritt med hensyn til å rette eller annullere fore-
legget. Når forelegget annulleres, kan vedkommende på
fritt grunnlag vurdere om han ska utferdige et nytt. Dette
gjelder dog ikke når forelegget annulleres fordi siktede har
oversett vedtagelsesfristen, jfr. pkt. 5 h), annet ledd.

Forelegget annulleres ved å krysse av i feltet for annullert/opphevet.

Opphever påtalemyndigheten et forelegg anmerkes det ved kryss «O» i feltet for annullert/opphevet. Anmerkningen dateres og underskrives av vedkommende. Det annullerte forelegg anmerkes i protokollen for utleverte foreleggsblokker.

6. Kontroll, oppheving og retting

Påtalemyndigheten skal påse at bøteleggingen har foregått i samsvar med gjeldende regler.

Et forenklet forelegg med feil kan påtalemyndigheten av eget tiltak oppheve til gunst for siktede. Dersom feilen har medført at siktede er blitt bøtelagt uten at vilkårene for dette var til stede, skal påtalemyndigheten oppheve forelegget. Dette gjelder feil som etter sin art kan gjøres til ankegrunn ved anke over ordinære forelegg, jfr. strprl. § 259, nemlig – at det er gjort feil ved saksbehandlingen, at loven er anvendt feil til skade for siktede, eller at straffeansvaret er foreldet, eller at vedtagelsen ikke er bindende som viljeserklæring.

Påtalemyndighetens overprøvelse av forelegget er ubundet av tidsfrister. Forelegget kan oppheves selv om boten er betalt eller anke er begjært.

Vedtak om oppheving skjer ved en anmerkning på registerkortet. Når forelegget er opphevet, kan påtalemyndigheten utferdige et nytt forenklet forelegg. Da opphevelsen skal være til gunst for siktede, må et eventuelt nytt forelegg som utferdiges – forenklet eller ordinært – ikke være strengere enn det opphevede.

Påtalemyndigheten kan rette et vedtatt forenklet forelegg i samme utstrekning som et vedtatt ordinært forelegg, jfr. strprl. § 258 annet ledd og § 44 første pkt.. Til gunst for siktede kan påtalemyndigheten alltid rette et vedtatt forenklet forelegg. Dersom siktede er ilagt en for høy bot, skal retting finne sted.

7. Betaling

Botlagte forutsettes normalt å betale boten ved hjelp av det mottatte postgiro innbetalingskort. Tjenestemannen må ikke ta i mot betaling på stedet. Dette gjelder likevel ikke under trafikkontroller hvor det er opp-rettet særskilt bøteboks på stedet. Personer bosatt i utlandet kan betale med kredittkort. Dersom motorvognfører, bosatt i utlandet, blir ilagt straff for overtredelse av vegtrafikkloven, kan politiet holde motorvognen tilbake, jfr. vegtrafikklovens § 36 b.

8. Registrering

Ved bøtelegging i ettertid, nyttes foreleggets første eller andre kopi, avhengig av språkform, som dokumentasjon for forelegget inntil originalen er returnert med siktedes vedtagelse. 1. eller 2. kopi av vedtatte forelegg arkiveres ved det enkelte Politidistrikt som før, jfr. rundskriv G-62/89 og G-183/89. Når forelegget er vedtatt, *sendes originalen* på vanlig måte til Statens Innkrevningsentral i Mo i Rana for registrering og betalingsoppfølging. (Jfr. ovenfornevnte rundskriv.)

9. Opptreden under bøteleggelsen

Siktede skal på nøytral måte orienteres om adgangen til å få saken avgjort på stedet gjennom et forenklet forelegg, eventuelt også om saksbehandlingen såfremt han ikke ønsker å vedta slikt forelegg. Siktede oppfordres dernest til å bestemme seg for hvilke regler han vil ha saken behandlet etter.

All samtale mellom tjenestemannen og siktede bør foregå slik at den ikke kan overhøres av uvedkommende. Reglene her gjelder så langt de passer også for bøtelegging i ettertid. Orienteringen som nevnt i pkt.5 tilsendes siktede.

10. Skjønnsmessig vurdering

Når tjenestemannen overveier å utferdige et forelegg, skal han ikke bare vurdere om vilkårene for dette er til stede, men også om det etter omstendighetene er rimelig og nødvendig med en straffereaksjon. Som et utgangspunkt bør man bare utferdige forelegg ved overtredelser av så vidt alvorlig art at man ellers ville inngitt anmeldelse. Justisdepartementets instruks inntatt i «Politiets trafikkjeneste» (GP-4027) tjener som retningslinjer for vurderingen.

Enhver med forenklet foreleggsmyndighet skal påse at han utviser et skjønn som er i samsvar med instruks og direktiver gitt ham av overordnet myndighet. Han skal utvise samme grad av strenghet som sine kolleger.

11. Rettsmidler

Et vedtatt forenklet forelegg kan angripes med de samme rettsmidler som et vedtatt ordinært forelegg.

12. Straffeutmålingen ved ordinære forelegg og dommer

Bøtesatsene i kongelig resolusjon 26. November, må anses som et straffeutmålingsdirektiv også ved utstedelse av ordinære forelegg, jfr. Riksadvokatens rundskriv av 30. januar 1984 og 8. oktober 1986 (Del II- nr. 2/1984 og nr. 2/1986).

Dette medfører at påtalemyndigheten ved vurderingen av hvor stor bot som skal ilegges, må ta utgangspunkt i den sats resolusjonen angir, og dernest foreta en justering med henblikk på eventuelle formildende eller skjerpene omstendigheter.

For dommen er resolusjonen ikke tvingende på samme måte. Likevel antar en at resolusjonens bøtesatser vil virke normgivende for dommerens straffeutmåling. Hvor dette unntaksvis ikke skjer, bør politimesteren overveie å påanke dommen på grunn av straffeutmålingen. Resolusjonens satser for subsidiær fengselsstraff bør ikke tillegges virkning utenfor området for forenklet forleng.

FORSKRIFTER OM FORENKLET FORELEGG I TRAFIKKSAKER

Kgl. resolusjon av 10. mars 1972, jfr.

kgl. resolusjon av 17. juni 1977, jfr.

Kronprinsregentens resolusjon av 14. juli 1978,

kgl. resolusjon av 10. april 1981,

kgl. resolusjon av 29. august 1986

kgl. resolusjon av 26. juni 1987 og

Kronprinsregentens resolusjon av 29. juni 1990

«Forskrifter om forenklet forelegg i trafikksaker», fremmet av Samferdselsdepartementet.

Kgl. Resolusjon av 26.november 1999

§ 1. Trafikkforseelser som kan bøtelegges ved forenklet forelegg.

1. Overtredelse av vegtrafikkloven § 5, jfr. trafikkskilt 362 og 366 og/eller fartsgrense etter vegtrafikkloven § 6

– når fartsgrense på stedet er 60 km/t eller lavere, og fartsoverskridelsen er,

- a) til og med 5 km/t kr 500,-
- b) til og med 10 km/t kr 1000,-
- c) til og med 15 km/t kr 1500,-
- d) til og med 20 km/t kr 2000,-
- e) til og med 25 km/t kr 3000,-

– når fartsgrense på stedet er 70 km/t eller høyere, og fartsoverskridelsen er,

- j) til og med 5 km/t kr 500,-
- k) til og med 10 km/t kr 1000,-
- l) til og med 15 km/t kr. 1500,-
- m) til og med 20 km/t kr 2000,-

- n) til og med 25 km/t kr. 2500,-
- o) til og med 30 km/t kr 3 000,-
- p) til og med 35 km/t kr 4 000,-

2. kjøring med motorvogn i strid med trafikksignallys med fast eller blinkende lys med rød farge, skiltforskriftene §§ 23 og 24 **kr. 3000,-**

3. kjøring med motorvogn i strid med trafikkskiltene,
302 Innkjøring forbudt
306.0, 306.3-5 Trafikkforbud
330 Svingforbud
332 Vendingsforbud
402 Påbudt kjøreretning
404 Påbudt kjørefelt
406 Påbudt rundkjøring

508 Kollektivfelt, trafikkreglene § 5
526 Envegskjøring
kr 2 500,-

4. kjøring med motorvogn
a) på eller over sperrelinje og/eller i sperreområde begrenset av heltrukken linje, skiltforskriftene § 22 og § 21 nr. 4
b) på fortau, gangveg/gangbane (skilt 518), sykkelveg/sykkelbane (skilt 520) og gang- og sykkelveg/gang og sykkelbane (skilt 522), trafikkreglene § 4
c) i strid med bestemmelsene om feltvalg ved svinging, trafikkreglene § 6
d) der foreskrevne kjennemerker mangler, forskrift om bruk av kjøretøy § 2-5
kr 1500,-

5. trafikkreglene § 12, ulovlig forbikjøring med motorvogn,
- til høyre
 - like foran eller i vegkryss, eller hvor sikten er hindret ved bakketopp, kurve eller på annen måte
 - foran gangfelt
 - ved ikke å ha forvisset seg om at
 - den forankjørende ikke har gitt tegn om forbikjøring, eller
 - ingen bakenforkjørende har begynt å kjøre forbi ham
 - i strid med trafikkskilt 334 Forbikjøringsforbud

kr 3000,-

6. fører av motorvogn som ikke har overholdt vikeplikt,
- i henhold til trafikkskilt 202 Vikeplikt og 204 Stopp
 - overfor trafikk fra høyre, trafikkreglene § 7
 - overfor gående i gangfelt, trafikkreglene § 9
 - ved utkjøring fra parkeringsplass, holdeplass, torg, eiendom, bensinstasjon, gågate, gatetun eller lignende område, trafikkreglene § 7
 - overfor gående eller syklende der det skal kjøres inn ved svinging, trafikkreglene § 7

kr 3000,-

7. kjøring med motorvogn,
- uten å gi påbudt tegn, trafikkreglene § 14
 - uten å ha påbudt lys tent, trafikkreglene § 15
 - med fjernlys på, slik at annen trafikk blir blendet, trafikkreglene § 15
 - uten å ha tilstrekkelig utsyn, forskrift om bruk av kjøretøy § 1-3
 - der det er feil ved nærlys, fjernlys eller kjørellys, vegtrafikkloven § 23 om bruk av kjøretøy § 1-4
 - med større antall personer på noen av sitteinneledningene, eller på andre plasser enn kjøretøyet er reg. for, forskrift om

bruk av kjøretøy § 3-1

kr 800,-

8. kjøring med motorsykkel (herunder moped) hvor det er foretatt endringer som øker den maksimale hastighet eller ytelse som motorsykkel er registrert for, vegtrafikkloven § 23 jfr. § 13

kr 1 500.-

9 vegtrafikkloven § 23, kjøring med kjøretøy,

a) under 3,5 tonn tillatt totalvekt der parkeringsbrems ikke virker. **kr 1500,-**

b) 3,5 tonn eller mer tillatt totalvekt der parkeringsbrems ikke virker **kr 3000,-**

10. trafikkreglene § 4, kjøring med motorvogn eller vogntog som ikke lovlig kan kjøre minst 40 km/t eller med moped på motorveg **kr 700,-**

11. kjøring med sykkel,

a) uten å ha foreskrevne lykter montert eller tent, trafikkreglene § 15 og forskrift om krav til sykkel § 5

b) i strid med trafikksignallys med fast eller blinkende lys med rød farge, skiltforskriftene §§ 23 og 24

c) i strid med skilt

302 Innkjøring forbudt

306.0 Forbudt for alle kjøretøyer

306.6 Forbudt for syklende

306.8 Forbudt for syklende og gående

d) på motorveg, trafikkreglene § 4

kr 500,-

12. Mobiltelefon

kr. 500.-

§ 2. Fellesbot

Foreligger det flere overtredelser som alle kan avgjøres ved forenklet forelegg, kan disse avgjøres ved en fellesbot. Den høyeste enkeltbot gis fullt ut, og summen av de øvrige bøter reduseres med 50 %. Forenklet forelegg skal likevel ikke i noe tilfelle utferdiges når fellesboten etter disse bestemmelser vil overstige kr 6 000,-.

Når flere bestemmelser regulerer samme forhold benyttes forenklet forelegg kun for overtredelse av den bestemmelse som leder til den høyeste enkeltbot.

§ 3. Subsidiær fengselsstraff

Ved bøtelegging fastsettes følgende fengselsstraff dersom boten ikke blir betalt:

1. ved bot til og med kr 1000: 3 dagers fengsel
2. ved bot til og med kr 1500: 5 dagers fengsel
3. ved bot til og med kr 2000: 7 dagers fengsel
4. ved bot til og med kr 3000: 11 dagers fengsel
5. ved bot over kr 3000: 15 dagers fengsel

§ 4. Unntak

Forenklet forelegg kan ikke utferdiges dersom,

1. siktede nekter å vedta forelegget,
2. det foreligger mistanke om flere straffbare overtredelser som ikke alle kan avgjøres med forenklet forelegg,
3. overtredelsen framtrer som særlig graverende, eller har framkalt betydelig trafikkfare eller at forholdet av andre grunner vil føre til betydelig høyere straff ved vanlig straffeprosessuell forfølging.

§ 5. Formkrav

Forenklet forelegg utferdiges på nærmere fastsatt blankett og

undertegnes av politimann. Siktedes vedtagelse skjer ved hans underskrift. Er siktede under 18 år, må også eneverges eller begge vergers vedtagelse innhentes.

§ 6. Fører av sporvogn

Forskriftene § 1 nr. 1, 2 og 7 b-c, samt trafikkskiltene 202 Vikeplikt (§ 1 nr. 6) og 204 Stopp (§ 1 nr. 6) gjelder også for trafikk med sporvogn, og forenklet forelegg kan ilegges fører av sporvogn etter §§ 2-5.

§ 7. Ikrafttredelse m.v.

I forskrift av 29.juni 1990 nr.492 om forenklet forelegg i vegtrafikksaker gjøres følgende endringer:

§ 1 nr. 4 e), nr. 7 a) og h) oppheves.

Endringen trer i kraft 1.januar 1994.

Endringer av bøtesatser med virkning fra 1.01.2000.

FORSKRIFT OM FORENKLET FORELEGG I FRITIDS- OG SMÅBÅTSAKER

Fastsatt ved kgl. res. av 15. juni 2001 i medhold av lov av 26. juni 1998 nr 47 om fritids- og småbåter § 42.

§ 1. Forseelser ved bruk av fritids- og småbåter som kan bøtelegges ved forenklet forelegg.

01 – Overtredelse av Lov om fritids- og småbåter §§ 23, 27 og 28:

Manglende rednings- og flyteutstyr under bruk av fritids- og småbåter:

01A – Mangler vest for en person –	kr. 500
01B – Mangler vester for to personer –	kr. 1.000
01C – Mangler vester for tre personer –	kr. 1.500
01D – Mangler vester for fire personer –	kr. 2.000
01E – Mangler vester for fem personer –	kr. 2.500
01F – Mangler vester for seks personer –	kr. 3.000
01G – Mangler vester for syv personer –	kr. 3.500
01H – Mangler vester for åtte personer –	kr. 4.000
01I – Mangler vester for ni personer –	kr. 4.500
01J – Mangler vester for ti personer eller flere –	kr. 5.000

02 – Overtredelse av straffeloven § 418, 1. ledd nr 1, jf sjøloven § 506 nr 1 og 2, jf sjøveisreglene regel 20 – 30:

Ført fartøy i strid med reglene om lanterneføring fra solnedgang, samt utenfor dette tidsrom under nedsatt sikt

02A – Påbudte lanterner helt eller delvis ikke montert –	kr. 2.000
02B – En eller flere monterte lanterner virker ikke –	kr. 1.500
Monterte lanterner ikke tent	kr. 1.500

03 – Overtredelse av straffeloven § 424, jf Lov om sertifikatpliktige stillinger § 3, jf forskrifter om minstealder mv. for førere av visse maskindrevne fartøy under 25 registertonn §§ 1, 2 og 5:

Person under 16 år som fører båt under 25 registertonn med større motor enn 10 HK eller båt som kan oppnå større fart enn 10 knop/18,5 km/t eller båt som har større lengde enn 26,6 fot/8 meter – **kr. 500**

04 – Overtredelse av straffeloven § 424, jf Lov om sertifikatpliktige stillinger § 3, jf Forskrifter om minstealder mv. for førere av visse maskindrevne fartøy under 25 registertonn §§ 1, 3 og 5:

Båteier eller annen rådighetshaver som lar person under 16 år føre båt under 25 registertonn med større motor enn 10 HK eller båt som kan oppnå større fart enn 10 knop/18,5 km/t eller båt som har større lengde enn 26,6 fot/8 meter – **kr. 1.500**

05 – Overtredelse av straffeloven § 418, 1. ledd nr 2, jf sjøloven § 512, 1. ledd, jf Forskrift om begrenset fart ved passering av badende og om forbud mot ferdsel mv. innenfor oppmerkede badeområder §§1, 3 og 5:

Føring eller ankring av maskindrevne fritids- og småbåter og seilfartøy (herunder seilbrett) innenfor merkebøyer utlagt ved offentlige badeplasser, samt fortøyning i slike bøyer – **kr. 2.000**

06 – Overtredelse av straffeloven § 418, 1. ledd nr 2, jf sjøloven § 512, 1. ledd, jf Forskrift om begrenset fart ved passering av badende og om forbud mot ferdsel mv. innenfor oppmerkede badeområder §§1, 2 og 5:

Føring av fritids- og småbåter og seilfartøy (herunder seilbrett), med større fart enn 5 knop/9,2 km/t, innenfor en avstand av 50 meter fra steder hvor bading pågår – **kr. 1.500**

07 – Overtredelse av Lov om havner og farvann mv. §§ 6 og 28, jf III, jf Forskrift om fartsbegrensning i sjøen § 3, jf lokal forskrift om fartsbegrensning fastsatt av kommunestyret, Kystdirektoratet eller andre:

Føring av fritids- og småbåter og seilfartøy (herunder seilbrett), med større fart enn den hastighet som er fastsatt ved lokale forskrifter – **kr. 1.500**

08 – Overtredelse av straffeloven § 418, 1. ledd nr 2, jf sjøloven § 512, 1. ledd, jf § 506, jf sjøveisreglene regel 40, jf lokal forskrift om fartsbegrensning fastsatt av Sjøfartsdirektoratet:

Føring av fritids- og småbåter og seilfartøy (herunder seilbrett), med større fart enn den hastighet som er fastsatt ved lokale forskrifter – **kr. 1.500**

§ 2. Fellesbot

Foreligger det flere overtredelser som alle kan avgjøres med forenklet forelegg, kan disse avgjøres ved en fellesbot. Den høyeste enkeltbot gis fullt ut, og summen av de øvrige bøter reduseres med 50%. Forenklet forelegg skal likevel ikke i noe tilfelle utferdiges når fellesboten etter disse bestemmelser vil overstige **kr. 5.000**

§ 3. Subsidiær fengselsstraff

Ved bøtelegging fastsettes følgende fengselsstraff dersom boten ikke blir betalt

1. Ved bot til og med kr. 500: 3 dagers fengsel
2. Ved bot til og med kr. 1.000: 5 dagers fengsel
3. Ved bot til og med kr. 1.500: 7 dagers fengsel
4. Ved bot til og med kr. 2.000: 11 dagers fengsel
5. Ved bot over kr. 2.500: 15 dagers fengsel

§ 4. Unntak

Forenklet forelegg kan ikke utferdiges dersom:

1. Siktete nekter å vedta forelegget.
2. Det foreligger mistanke om flere straffbare overtredelser som ikke alle kan avgjøres ved forenklet forelegg.
3. Overtredelsen fremtrer som særlig graverende eller har fremkalt betydelig fare eller forholdet av andre grunner vil føre til betydelig høyere straff ved vanlig straffeprosessuell forfølgning.
4. Det foreligger særdeles formildende omstendigheter som medfører at bøteleggingen vil fremstå som svært urimelig.

§ 5. Formkrav

Forenklet forelegg utferdiges på nærmere fastsatt blankett og undertegnes av tjenestemann med myndighet til å gi forenklet forelegg.

Siktetes vedtakelse skjer ved dennes underskrift. Er siktete under 18 år, må også vedtakelse fra verge(r) innhentes.

Forenklet forelegg etter denne forskrift kan unntaksvis utferdiges i ettertid.

§ 6. Kontrollmyndigheter

Politiet gis myndighet til å utferdige forenklet forelegg etter denne forskrift.

§ 7. Ikrafttredelse mv.

Denne forskrift trer i kraft straks.

07
GEBYR-
ORDNINGER

RETTLEIING VED ILEGGING AV VERNEGEBYR**INNHALD**

Generelt	129
Nye reglar	129
Små barn	130
Ekstra passasjer i baksetet	131
Laste- og kombinerte bilar	131
Ilegging av gebyr	131
Umyndig førar	132
Tilhøvet til vegtrafikklova elles 88	
Klage eller søknad om fråfall	132
Forskrift om bruk av personlig verneutstyr	134
Sjekkliste ved ilegging	136

Rettleiing ved ilegging av vernegebyr (BILBELTE/STYRTHJELM)

Generelt

Frå 1.januar 1994 kan politiet/Statens vegvesen ileggje gebyr når person over 15 år ikkje nyttar bilbelte i bil der dette er montert, eller styrthjelm på motorsykkel/moped. Gebyret kan ileggjast av alle med politimynde, utan noka særskild fullmakt, og skal gjerast på staden. Ein skal bruke gebyrblankettar frå Statens innkrevingssentral (SI) , og originalen skal leverast til den som har fått gebyret. Gebyrgjenpartane *skal same dagen eller seinast neste dag* sendast SI. Bruk særskilt konvokutt for å lette ekspederinga, og bruk særskilt følgeskriv. *Eventuelt annullerte blankettar skal og sendast inn.*

Betaling skal skje med postgiroinnbetalingskortet, og politiet skal ikkje ta imot pengar på staden.

Utlendingar busette i utlandet kan i prinsippet ileggjast gebyr, men om dei ikkje betalar er det uråd å drive inn gebyret, og det vert i praksis avskrive.

Nye reglar

Frå 1. oktober 1988 kan vernegebyr også ileggjast førar av motorvogn dersom han/ho har usikra passasjerar under 15 år. Sjølv om ein eller begge av foreldra til det usikra barnet også er med i bilen som passasjer, er det føraren som har ansvaret.

Utan omsyn til talet på usikra passasjerar, kan det berre ileggjast eitt gebyr til førar. Men dersom føraren også er usikra, kan det ileggjast eit gebyr i tillegg for dette.

Døme: Bil der førar bruker belte, men 2 passasjerar under 15 år er usikra: 1 gebyr til førar.

Bil der førar ikkje bruker belte, ein passasjer over 15 år og 3 under 15 år – ingen bruker belte: 1 + 1 gebyr til førar og 1 gebyr til passasjeren over 15 år.

Det er ikkje lenger krav om at beltet skal vere godkjent eller montert. **Der bilbelte er montert**, skal det brukast. Men i eldre bilar der belte ikkje er montert, gjeld forskriftene ikkje.

Små barn

Det er ikkje lovleg å transportere barn under 4 år berre fastspent i vanleg vaksenbelte. Barn opp til 9 mnd. må transporterast i særskilt stol, eventuelt babybag i kombinasjon med tilleggsutstyr for sikring av slike. Barn frå 9 mnd. til og med 3 år må transporterast i særskilt stol/sete eller særskilt barnebilbelte eventuelt generasjonsbelte saman med setepute/stol.

Barn frå fylte 4 år skal sitje sikra i særskilt stol/sete der dette er i bilen og høver for barnet. Der det ikkje er slikt utstyr skal dei nytte det vanlege beltet på ein høveleg måte, t.d. hoftedelen av vaksenbeltet dersom festepunkta ikkje kan justerast eller bilen ikkje har generasjonsbelte. Når barnet er så stort at diagonaldelen av beltet ikkje ligg mot halsen, kan beltet brukast på vanleg måte.

Barnesikringsutstyr må være godkjent av Vegdirektoratet eller ha E-merking.

Dersom barn er passasjer på motorsykel skal det bruke godkjent hjelm. Dersom barnet er så lite at godkjent hjelm ikkje kan skaffast, kan barnet heller ikkje vere passasjer.

Etter forskrift om bruk av kjøretøy § 3-1, pkt 2 e er det ikkje lov å ha barn som har fylt 10 år, som passasjer på moped. Der-

som det er med ein passasjer mellom 10 og 15 år, kan gebyr likevel ileggjast førar.

Ekstra passasjer i baksetet

Etter forskrift om bruk av kjøretøy § 3-1, pkt.2a er det på visse vilkår lovleg å ha med eit ekstra barn under 15 år bak i personbil. Denne regelen gjeld framleis i bilar der det ikkje er montert bilbelte i baksetet, men frå 1. oktober 1988 er det eit tilleggsvilkår om at det ekstra barnet må kunne sikrast i eige bilbelte eller godkjent sikringsutstyr. *Dette tilleggskravet gjeld alle personbilar der det er montert bilbelte i baksetet.*

Lastebilar og kombinerte bilar

Det er ikkje monteringsplikt i bilar over 3500 kg. For kombinerte bilar under 3500 kg er det berre monteringsplikt i framseta.

Men der bilbelte likevel er monterte, enten det gjeld lastebil eller kombinert bil, skal dei og brukast.

I t.d. kombinerte bilar der det berre er montert eit belte bak, skal dette brukast om det er med ein passasjer i bakre seterad.

Ilegging av gebyret

Gebyr til førar der vedkommande ikkje bruker belte/hjelm vert ilagt på vanleg måte som før.

Det same gjeld til passasjerar over 15 år.

Ved ilegging av gebyr til førar for passasjerar under 15 år skal førarrubrikken på gebyrblanketten kryssast av. Under feltet «Evt. tilleggssoppllysningar» skal talet på passasjerar skrivast, t.d.:

«3 passasjerar under 15 år utan belte» eller «1 passasjer under 15 år utan hjelm».

Der *både* passasjerar under 15 år *og* førar er usikra skal det altså skrivast ut 2 gebyr, eit til førar på vanleg måte og eit til førar der det under tilleggsopplysningar går fram at gebyret gjeld ein eller fleire usikra passasjerar under 15 år.

Av omsyn til det vidare arbeidet med gebyrblanketten (betalingskontroll m.v.) er det viktig at utfyllinga skjer nøyaktig og tydeleg, og med trykk på skrifta slik at gjenpartane blir godt leselege.

Umyndig førar

Det er ikkje gjort endring i § 4, 2. leden. Gebyr kan framleis skrivast ut til 15-åring på staden.

Tilhøvet til vegtrafikklova elles

Sjølv om førar som har fylt 15 år kan ileggjast gebyr for usikra passasjerar, er det ingen på 15 år som lovleg kan ha passasjerar på motorkjoretøy. Eit slikt tilhøve vil derfor til vanleg bli meldt til påtalemakta. Men det er likevel høve til å ileggje gebyr i tillegg. Dette er vel mest aktuelt ved ulovleg mopedkjøring. Ved øvingskjøring må eleven ha eit sjølvstendig ansvar for eigen bruk av sikringsutstyr. Den som er ansvarleg for øvingskjøringa, har ansvaret for eventuelle passasjerar.

Det er politiet som sjølv må vurdere om gebyr skal ileggjast i kvart tilfelle, eventuelt saman med melding til påtalemakta for andre bot.

Behandling av klage eller søknad om fråfall

Det er ein eigen blankett som skal nyttast når det kjem klage over ilegginga eller søknad om å sleppe å betale. Skjemaet må

fyllast ut anten klagen/søknaden er komen munnleg eller skriftleg. Er saka teken opp skriftleg, kan det i skjemaet visast til brevet.

Klage/søknad som er komen til lensmannskontor, må snarast sendast til Politidistriktet for vidare behandling. *Om gebyret blir oppheva/fråfalle må ein hugse å gje melding til Statens innkrevingsentral.*

FORSKRIFT OM BRUK AV PERSONLIG VERNEUTSTYR UNDER KJØRING MED MOTORVOGN

Fastsatt av Samferdselsdepartementet 21. september 1979 med hjemmel i Vegtrafikklov 18 juni 1965 nr. 4 §§ 23 a og 31, femte ledd. Endret 16. juli 1984 nr. 1469, 22. oktober 1986 nr. 2151, 26. april 1988 nr. 311 (fra 1. oktober 1988). Fastsatt ved kgl.res. 17. september 1993 med hjemmel i vegtrafikkloven av 18. juni 1965, nr. 4 §§ 23 a og 31 femte ledd.

§ 1. Påbud om bruk av bilbelte

Bilbelte skal brukes der det er montert. Barn skal bruke egnet sikringsutstyr dersom dette finnes i bilen.

Barn fra 0 til og med 3 år skal i sete der bilbelte er montert, bruke godkjent sikringsutstyr som er tilpasset barnet eller slikt utstyr i kombinasjon med ordinært bilbelte.

Barn over 4 år skal bruke godkjent sikringsutstyr som er egnet for barnet, der dette er i bilen. Når bilen ikke har slikt utstyr, skal de ordinære bilbeltene brukes på en egnet måte.

Påbudet gjelder likevel ikke:

- a) når bilen står stille,
- b) under rygging,
- c) under kjøring i garasje, på parkeringsplass, bensinstasjon, verkstedområde eller lignende avgrenset område,
- d) under kjøring i lav hastighet der vedkommende med korte mellomrom må forlate sin plass, så som under utdeling av post eller aviser, renovasjonsarbeide eller lignende,
- e) når vedkommende har med legeerklæring som fritar ham fra å bruke bilbelte,
- f) for drosjesjåfør i tjeneste,

- g) for ledsager ved øvelseskjøring i førerprøve i klassene C, D, CE og DE der ledsager i bilbelte ikke rekker fram til rattet.

§ 2. Påbud om bruk av styrthjelm

Enhver skal bruke styrthjelm som er godkjent av Vegdirektoratet under kjøring på motorsykkel (herunder moped) eller i sidevogn til motorsykkel.

Påbudet gjelder likevel ikke:

- a) når motorsykkelen står stille,
- b) under kjøring i garasje, på parkeringsplass, bensinstasjon, verkstedområde eller lignende avgrenset område,
- c) når vedkommende har med legeerklæring som fritar ham fra å bruke styrthjelm.

§ 3. Hvem som skal ilegges gebyr etter disse forskrifter

Den som har fylt 15 år og som unnlater å bruke verneutstyr som er påbudt etter § 1 eller § 2, kan ilegges gebyr.

Fører av motorvogn er ansvarlig for at passasjerer under 15 år bruker slikt verneutstyr, og kan ilegges gebyr når slike passasjerer er usikret.

§ 4. Utfyllende bestemmelser

Vegdirektoratet kan i enkelttilfelle gjøre unntak fra §§ 1 og/eller 2 i forskriftene.

Direktoratet kan gi nærmere bestemmelser til gjennomføringen av disse forskrifter.

§ 5. Ikrafttreden

Endringen trer i kraft 1.januar 1994

SJEKKLISTE VED ILEGGING

- Er vedkommande som får gebyret fylt 15 år?
- Er identiteten rett?
- Er navn og adresse skrive tydeleg?
- Er tilleggsrubrikken fylt ut ved føraransvar for passajer(ar) under 15 år?
- Send gjenpartane til Vegdirektoratet!

FORSKRIFT OM OFFENTLIG PARKERINGSREGULERING OG PARKERINGSGEBYR

Fastsatt ved kgl.res av 1. oktober 1993 med hjemmel i vegtrafikkloven av 18. juni 1965 nr.4 §§ 4, 5, 8, 31, 31a,37 og 43 og forvaltningsloven § 28 tredje ledd. Fremmet av Samferdselsdepartementet.

I INNLEDNING

§ 1 Virkeområde

Denne forskrift gjelder for stans og parkering av motorvogn eller tilhenger til motorvogn, på veg åpen for alminnelig ferdsel, jfr. trafikkreglene § 1.

II AVGIFTSPARKERING

§ 2 Avgiftsparkering

En kommune kan, etter å ha hørt politiet, vedta at det på bestemte steder i kommunen skal bare være tillatt å parkere mot betaling. Innføring av avgiftsparkering forutsetter at kommunen i samsvar med reglene i § 18 har overtatt håndhevingen av ordningen med gebyr etter § 14.

Kommunal avgiftsparkering på riksveg eller fylkesveg krever samtykke fra vegkontoret. Kommunal avgiftsparkering på privat veg forutsetter samtykke fra eier av vegen.

Forskriften begrenser ikke grunneiers rett til utleie av grunn til parkering på privatrettslig grunnlag

§ 3 Administrasjon

Når avgiftsparkering er innført, fastsetter kommunen avgiftsatsene. Kommunen er ansvarlig for kunngjøring og innkjøp og vedlikehold av utstyr, samt rettleiding, tilsyn og klagebehandling, jfr. § 19.

Ansvarret kan overføres til et eget parkeringsselskap, dersom dette eies helt av kommunen.

§ 4 Innkreving av avgift

Parkeringsavgift kreves inn ved bruk av parkometer eller parkeringsautomat. I tillegg kan kommunen innføre alternativ betalingsordning som bruk av parkeringskort, brikker o.l.

Avgiften kan også innkreves i forbindelse med betaling for andre statlige eller kommunale tjenester.

Gis parkeringstillatelse med hjemmel i §§ 5 til 7, kan parkeringsavgiften innkreves i forbindelse med utsendelse av tillatelsen.

III TILLATELSE TIL SÆRSKILT PARKERING

§ 5 Reservert parkering

Kommunen kan utstede tillatelse til parkering på parkeringsplass for bestemt kjøretøy, kjøretøygruppe eller personer med behov for særskilt parkeringsadgang. jfr. bl.a. forskrift om parkering for bevegelseshemmede.

Skiltmyndigheten avgjør i hvilken grad slike parkeringsplasser skal opprettes.

§ 6 Unntak fra maksimaltid

Kommunen kan gi bruker med særskilt behov tillatelse til å parkere kjøretøy ut over eventuell maksimaltid på steder regulert for parkering med skiltene 552 «Parkering» eller 376.1 «Parkeringszone».

§ 7 Boligsoneparkering

Kommunen kan, i nærmere avgrenset områder etter behovsprøving reservere parkering for personer bosatt i området eller for andre med særlig behov for slik parkering.

§ 8 Utstedelse av særskilt parkeringstillatelse

Tillatelse etter §§ 5 til 7 utstedes for det tidsrom kommunen mener det er behov for. Når tillatelsen løper ut, skal kommunen foreta en ny behovsprøving.

Tillatelsen skal inneholde navnet på kommunen, og kjøretøys kjennemerke eller navnet på den person som tillatelsen gjelder for.

Ved misbruk, endrede forutsetninger, omdisponering av areal e.l. kan kommunen trekke tillatelsen tilbake.

Den som innehar særskilt parkeringstillatelse, har plikt til å underrette kommunen om endrede forhold som kan ha betydning for tillatelsen.

Avslag på søknad om særskilt parkeringstillatelse kan påklages til kommunestyret eller en særskilt klagenemnd oppnevnt av kommunestyret.

Vegdirektoratet er likevel klageinstans når vedtak om avslag er truffet av kommunen.

IV FØRERENS PLIKTER

§ 9 Plassering av kjøretøy

Kjøretøyet skal plasseres som anvist ved skilt eller oppmerking, og innenfor oppmerket felt der dette finnes.

Ved parkering langs fortauskant, eller ved skrå- eller tverrparkering der det er oppsatt parkometer, skal kjøretøyet plasseres inntil det parkometer som er bestemt for vedkommende felt. Dersom det er to parkometer på samme stolpe, gjelder stolpen som skille mellom parkeringsfeltene.

§ 10 Betaling

Betaling skal skje umiddelbart etter at kjøretøyet er stilt på plass.

Eventuell kvittering for betalt avgift skal, om ikke annet fremgår av kvitteringen, plasseres godt synlig bak frontruten. Har kjøretøyet ikke frontrute plasseres kvitteringen på et annet godt synlig sted. Det samme gjelder tillatelse som nevnt i § 8.

§ 11 Parkeringstid

Senest når parkeringstiden går ut må plassen frigis ved at kjøretøyet fjernes. Er parkeringsplassen avgiftsbelagt kan forlengelse av parkeringstiden skje før tiden en har betalt for går ut, men samlet parkeringstid må likevel ikke overstige en eventuell maksimal parkeringstid på stedet.

§ 12 Undersøkelsesplikt

Senest 24 timer etter at parkeringsregulerende skilt er oppsatt, må fører/eier av kjøretøyet rette seg etter de nye bestemmelsene.

V TILLEGSAVGIFT OG GEBYR

§ 13 Tilleggsavgift

På steder der avgiftparkering er innført, jfr. § 2, kan tilleggsavgift ilegges ved overtredelse av §§ 9 til 12.

Er kvitteringen ikke plassert godt synlig, eller er det oppgitt feil tid ved parkering i området eller på plasser der det er bestemt at fører av kjøretøyet selv skal oppgi tid for parkering ved gjennomhulling eller merking av kvittering eller lignende, kan det også ilegges tilleggsavgift.

Det kan bare ilegges en tilleggsavgift for samme overtredelse,

uten hensyn til hvor lenge kjøretøyet har stått parkert eller om flere bestemmelser er overtrådt.

Tilleggsavgiften er kr. 300.-.

§ 14 Gebyr

Gebyr kan ilegges ved stans eller parkering i strid med vegtrafikkloven § 3, trafikkreglene § 17, skiltforskriftene og bestemmelser gitt i medhold av vegtrafikkloven §§ 4 og 9.

Gebyr skal ikke ilegges hvis det kan ilegges tilleggsavgift etter § 13.

Gebyr ilegges heller ikke dersom stansen eller parkeringen har voldt eller kunne ha voldt alvorlig trafikkhindring eller fare for person eller gods. I slikt tilfelle er overtredelsen straffbar etter vegtrafikkloven § 31.

Det kan bare ilegges et gebyr for samme parkering, uten hensyn til om flere bestemmelser er overtrådt.

Gebyret er kr. 500,-.

VI BETALING OG INNDRIVING

§ 15 Ansvar for betaling, forhøyet gebyr/tilleggsavgift

Tilleggsavgift og gebyr, jfr. §§ 13 og 14, blir ilagt fører av kjøretøy på stedet. Dersom føreren av kjøretøyet er en annen enn den som var registrert som eier ved overtredelsen, er de solidarisk ansvarlig for betalingen, med mindre kjøretøyet var tatt fra eieren ved en forbrytelse.

Blanketten for tilleggsavgift eller gebyr skal normalt festes på kjøretøyet sammen med innbetalingskort, eller leveres føreren. I særlige tilfeller kan den likevel sendes fører eller eier i posten.

Er tilleggsavgiften eller gebyret ikke betalt innen tre uker etter at det er ilagt, forhøyes tilleggsavgiften/gebyret med 50 %. Dette gjelder selv om tilleggsavgiften/gebyret er påklaget.

Betalingsplikten gjelder selv om det klages på ileggelsen.

§ 16 Inndriving

Er tilleggsavgift eller gebyr ikke betalt innen 3 uker etter ileggelsen, kan tilleggsavgift/forhøyet tilleggsavgift eller gebyr/forhøyet gebyr inndrives i overensstemmelse med vegtrafikkloven § 38, men tidligst 14 dager etter at varsel om inndriving er sendt eieren av kjøretøyet. Skyldneren har ikke erstatningsplikt for kostnader ved utenrettslig inndriving.

VII HÅNDHEVING

§ 17 Politiets håndheving

Politiet ilegger gebyr etter § 14.

§ 18 Kommunal håndheving

Vegdirektoratet kan, etter søknad fra kommune, tildel kommunen myndighet til å ilegge gebyr etter § 14, jfr. vegtrafikkloven § 31 a. Uttalelse fra vedkommende politimester skal følge saken.

Myndighet etter første ledd skal omfatte hele kommunen, og alle typer parkeringsovertredelser som kan medføre gebyr.

I kommune med håndhevingsmyndighet tilfaller gebyrinntekten kommunen. Ved overtredelse håndhevet av politiet ved bruk av gebyrblanketter fra Statens Innkrevingsentral, tilfaller gebyrinntekten likevel staten. Kommuner med håndhevingsmyndighet er ansvarlig for all klagebehandling med hjemmel i § 19. Politiet behandler likevel klager på gebyr ilagt ved bruk av blankett fra Statens Innkrevingsentral.

Kommunen håndhever avgiftparkeringsordningen og inntektene tilfaller kommunen.

Kommunal håndheving skal utføres av personell ansatt i kommunen, eller parkeringsselskap som nevnt i § 3 annet ledd. Personellet må ha fått tilfredsstillende opplæring, og skal være uniformert. Dersom føreren krever det, må vedkommende legitimere seg, eventuelt med et tjenestenummer.

Flere kommuner kan gå sammen om felles administrasjon og håndheving.

VIII KLAGE OVER GEBYR OG TILLEGGSavgIFT

§ 19 Klage

Ilagt gebyr eller tilleggsavgift kan påklages innen tre uker etter ileggelsen. For beregning av fristen for øvrig gjelder reglene i forvaltningsloven § 29 og § 30. Klagen utformes i samsvar med forvaltningsloven § 32.

Klagen skal sendes kommunen der gebyret eller tilleggsavgiften er ilagt. Dette gjelder også gebyr ilagt av politiet. Der det ikke er kommunal håndheving, eller gebyr er ilagt ved bruk av blanketter fra Statens Innkrevingssentral skal klagen sendes politiet på stedet.

Kommunen/politiet behandler klagen, og gir skriftlig begrunnelse dersom klageren ikke får medhold. Dersom særlige grunner tilsier det kan kommunen/politiet ettergi ilagt gebyr eller tilleggsavgift.

Klage på ilagt gebyr som ikke gis medhold, kan innen tre uker etter at klageren er underrettet om resultatet kreves forelagt forhørsretten. Klage på ilagt tilleggsavgift kan på samme måte kreves forelagt namsretten. Krav om foreleggelse for for-

hørsrett, eller namsrett sendes gjennom kommunen eller politiet, jfr. annet ledd.

§ 20 Behandling i forhørsrett av klage på gebyr

Forhørsretten på stedet der gebyret er ilagt, behandler klagen, med mindre retten av særlige grunner mener klagen bør behandles av en annen forhørsrett.

Klageren skal innkalles til rettsmøte ved stevning. Klagen kan likevel avgjøres uten slikt rettsmøte, dersom retten finner det ubetenkelig.

Klageren trenger heller ikke kalles inn når det bare skal avvises kjennelse. Dersom klageren eller vitne blir innkalt til rettsmøte, skal også kommunen eller eventuelt politiet varsles.

Når det er bedt om oppreisning for oversittelse av klagefristen, i sak som skal behandles av forhørsretten, kan forhørsretten samtidig avgjøre selve saken.

Ellers gjelder reglene i straffeprosessloven, herunder reglene i kap. 30 om saksomkostninger så langt det passer, jfr. også vegtrafikkloven § 30 a fjerde ledd. Reglene i straffeprosessloven kap. 9 om offentlig forsvarer gjelder ikke. Forkynnelse i klagesaker kan utføres av en polititjenestemann.

IX ULIKE BESTEMMELSER

§ 21 Fjerning av kjøretøy

Vegdirektoratet kan etter søknad fra den enkelte kommune, tildele kommunen myndighet til å fjerne eller forvare kjøretøy, jfr. vegtrafikkloven § 37 annet ledd. Uttalelse fra vedkommende politimester må være vedlagt søknaden.

Hvis det er ilagt gebyr eller tilleggsavgift, skal klage som bare gjelder fjerning av kjøretøyet, behandles etter klagereglene for gebyr i §§ 19 og 20.

§ 22 Instruksjonsmyndighet m.m.

Vegdirektoratet kan gi nærmere bestemmelser til utfylling og gjennomføring av disse forskrifter.

§ 23 Ikrafttredelse og overgangsbestemmelser.

Denne forskriften gjelder fra 1. januar 1994.

Samtidig blir følgende forskrifter opphevet.

- Forskrift om gebyr for visse parkeringsovertredelser m.v. fastsatt ved kgl.res. av 16. mars 1973 med senere endringer.
- Forskrift om parkeringsgebyrets størrelse m.v. fastsatt av Samferdselsdepartementet 22. oktober 1986.
- Forskrift om avgiftsparkering fastsatt av Samferdselsdepartementet 28. mars 1967 med senere endringer.
- Midlertidig forskrift om parkeringsregulering i Oslo fastsatt av Samferdselsdepartementet 8. august 1989.
- Parkeringsbestemmelser for Stavanger fastsatt av Samferdselsdepartementet 5. oktober 1961 og opprettholdt ved vegtrafikkloven § 44 annet ledd.
- Parkeringsbestemmelser for Drammen fastsatt av Samferdselsdepartementet 5. oktober 1961 og opprettholdt ved vegtrafikkloven § 44 annet ledd.
- Parkeringsbestemmelser for Harstad fastsatt av Senja Poli-

tidistrikt 14. mai 1963 og opprettholdt ved vegtrafikkloven § 44 annet ledd.

Kommune som ved denne forskrifts ikrafttreden bare har betalingsordning basert på parkeringskort, må innen 1. januar 1995 i tillegg innføre betalingsordning med parkometer eller parkeringsautomat, jfr. § 4. Departementet kan etter særskilt søknad forlenge fristen.

Kommuner som har innført avgiftsparkering, må innen 1. januar 1995 ha søkt om myndighet til å håndheve parkeringsbestemmelsene jfr. §§ 2 og 18.

Gebyr og tilleggsavgift ilagt før denne forskrifts ikrafttredelse behandles etter gjeldende regler på ileggelsestidspunktet.

Innføring av avgiftsparkering og overtagelse av håndheving av parkeringsbestemmelsene gjort før denne forskrifts ikrafttreden skal fortsatt gjelde. Håndheving skal skje etter nye regler.

Kommunen har adgang til å bruke blanketter og satser tilknyttet de gamle forskriftene, inntil 1/2 år etter at denne forskrift er trådt i kraft.

FORSKRIFT OM GEBYR FOR VISSE OVERTREDELSER AV VEGTRAFIKKLOVGIVNINGEN

Fastsatt ved kgl.res. 17. september 1993 med hjemmel i vegtrafikkloven av 18. juni 1965 nr. 4 §§ 31, 31 a og 31 b og lov av 10. februar 1967 om offentlighet i forvaltningen (forvaltningsloven) § 28 tredje ledd. Fremmet av Samferdselsdepartementet. Endret ved kgl.res. 29. november 1999 med virkning fra 1. januar 2000.

§ 1 Den som har fylt 15 år kan av politiet eller Statens vegvesen ilegges gebyr for følgende overtredelser:

- a) unnlatt å ha med seg førerkort eller mopedførerbevis
- b) unnlatt å ha med vognkort under kjøring
- c) kjørt uten hastighetsmåler eller hastighetsmåler som ikke virker
- d) unnlatt å ha med seg varsel trekant
- e) kjørt ulovlig med piggdekk eller kjettinger, eller uten å medbringe kjettinger
- f) kjørt med dekk med mønsterdybde under lovlig minimum
- g) kjørt med signalhorn som gir lyd med varierende tonehøyde eller styrke
- h) unnlatt bruk av påbudt verneutstyr (hjelm, bilbelte), jfr. forskrift 21. september 1979 nr. 7
- i) ikke etterkommet førers ansvar overfor en eller flere passasjerer under 15 år som ikke bruker påbudt verneutstyr (hjelm, bilbelte, barnesikringsutstyr)

§ 2 2.1. Gebyret er kr. 500.- for alle overtredelser med unntak av § 1 f, h og i hvor gebyret er kr. 750.-. Det ilegges et gebyr for hver overtredelse.
Ulovlig kjøring med piggdekk eller kjettinger regnes som én overtredelse, jfr. § 1 e). Det samme gjelder ved

kjøring med en eller flere usikrede passasjerer under 15 år, jfr. § 1 i). Motsatt gis det ett gebyr for hvert dekk med ulovlig mønsterdybde, jfr. § 1 f).

- § 3 Gebyret ilegges den som har overtrådt bestemmelsen. Foreligger det flere overtredelser som alle kan avgjøres ved gebyr, kan flere føres på samme gebyrblankett.

Er gebyret ikke betalt innen tre uker etter ileggelsen, forhøyes det med femti prosent. Dette gjelder selv om gebyret er påklaget. Gebyret tilfaller staten.

Gebyr kan ilegges på stedet. Er overtrederen mindreårig, varsles dennes verge(r) om ileggelsen. Dersom verge ikke er tilstede ved gebyrileggelsen, er det tilstrekkelig at politiet/Statens vegvesen leverer til den mindreårige en ileggelsesblankett påtrykt varsel til verge.

Er gebyret ikke betalt senest tre uker etter ileggelsen, kan gebyr og tilleggsgebyr inndrives fjorten dager etter at varsel om inndrivning er kommet fram til den skyldige, jfr. vegtrafikkloven § 38. Gebyret kan også inndrives hos eieren av kjøretøyet etter samme prinsipp.

- § 4 Gebyr etter § 1 ilegges likevel ikke dersom overtredelsen framstår som særlig graverende eller særlig trafikkfarlig, eller dersom forholdet av andre grunner bør følges opp ved vanlig straffeprosessuell forfølgning. Ved bruksforbud eller førerkortbeslag skal forholdet normalt anmeldes. Overtredelse av § 1 bokstav h) og i) kan ikke straffes.
- § 5 Klage over ilagt gebyr må fremmes innen tre uker regnet fra det tidspunkt da gebyret er blitt ilagt. Ved beregning av fristen gjelder forvaltningsloven § 29 fjerde ledd og § 30.

Mindreårige som ikke har fylt 16 år, kan klage over illegalsen når verge samtykker.

Forhørsretten er klageinstans, men klagen skal framsettes for politiet/vegkontoret i det distrikt der gebyret er ilagt. Dersom det er hensiktsmessig kan klagen framsettes i et annet distrikt. I klagen skal oppgis de grunner klagen støtter seg til og eventuelle bevis. Forøvrig gjelder forvaltningsloven § 32. Klage over ilagt gebyr hindrer ikke forhøyelse av gebyret etter § 3 annet ledd. Inn-driving av gebyret overensstemmende med § 3 siste ledd kan skje selv om det er klaget, med mindre namsmyndighetene bestemmer noe annet.

§ 6 Klagebehandlingen forberedes av politiet/vegkontoret i det distrikt der overtredelsen fant sted. Forberedelsen av klagebehandlingen kan overføres til et annet distrikt dersom dette anses påkrevd for å få saken tilstrekkelig opplyst eller det vil være forbundet med uforholdsmessig ulempe at forberedelsen skjer ved gjerningsstedets Politidistrikt/vegkontor.

§ 7 Gebyr eller forhøyelse av gebyr kan frafalles av politiet/vegkontoret. Søknad om frafallelse kan framsettes sammen med, eller uavhengig av, klage til forhørsretten over illegalsen av gebyr. I forbindelse med klage til forhørsretten skal spørsmålet om frafall av gebyr vurderes.

For avgjørelse av en søknad som nevnt i første ledd gjelder forvaltningslovens regler. Avgjørelsen kan ikke påklages.

§ 8 Politiet/vegkontoret sender klagen til forhørsretten på det sted der den betalingspliktige bor eller oppholder

seg, der overtredelsen fant sted eller der opplysninger i saken for øvrig lettest kan skaffes til veie.

Den forhørsrett som har fått saken oversendt behandler saken, med mindre dommeren av særlige grunner finner det nødvendig å henvise den til behandling ved annen forhørsrett hvor det er verneting for saken.

- § 9 Ved forhørsrettens behandling av klagen innkalles klageren til rettsmøte ved forkynning av stevning. Forkynning må foretas overfor verge hvis klageren er mindreårig. Klage kan likevel avgjøres uten at det holdes rettsmøte, så langt retten finner det ubetenkelig. Det er ikke nødvendig å innkalle klageren til rettsmøte hvor det bare avses kjennelse. Dersom klageren eller vitne innkalles til rettsmøte, skal også politiet/vegkontoret varsles.

Retten kan innhente de bevis den anser hensiktsmessig. Den kan gi politiet/vegkontoret pålegg og begjære rettergangsskritt foretatt ved andre retter. Under rettsmøte til behandling av klagen plikter en hver å møte og forklare seg som vitne i forhørsretten og framlegge dokumenter etter de regler som gjelder for hovedforhandlingen i straffesaker ved herreds- og byrett. Protokollasjon foretas etter reglene for hovedforhandling.

Uteblir klageren uten at det er opplyst eller sannsynlig at han har gyldig forfall, kan klagen avgjøres på grunnlag av sakens øvrige opplysninger.

Er det begjært oppreisning for oversitting av klagefristen, jfr. vegtrafikkloven § 31 a fjerde ledd annet punktum, kan forhørsretten ved behandling av begjæringen samtidig avgjøre selve saken.

For øvrige gjelder straffeprosesslovens regler, herunder reglene i kap. 30 om saksomkostninger så langt de passer, jfr. også vegtrafikkloven § 31 a fjerde ledd. Reglene i straffeprosessloven kap. 9 om offentlig forsvarer gjelder ikke. Forkynning i klagesaker kan foretas av en polititjenestemann.

§ 10 Denne forskrift trer i kraft 1. januar 2000.

FORSKRIFT OM GEBYR FOR OVERLASTING

Gitt ved kgl. res. 17. desember 1971 med hjemmel i vegtrafikkloven § 36a og forvaltningsloven § 28 tredje ledd. Endret 11. mars 1983 nr 635, 9. desember 1983 nr. 1800, 16. januar 1984 nr. 209, 21. desember 1984 nr. 2329, 25. september 1987 nr. 768.

§ 1. Gebyrplikt

For kjøretøy med tillatt totalvekt 3500 kg eller mer som på offentlig veg har vært brukt til overtredelse av bestemmelser om aksel-/boggi-/trippel-boggilast eller totalvekt, skal kjøretøyets eier betale overlastgebyr til statskassen etter reglene i § 2.

Tillatt belastning for aksel-/boggi-/trippelboggilast eller totalvekt etter denne forskrift er

- 1) det som kjøretøyet er registrert for
- 2) det som vegen er tillatt for etter gjeldende vegliste
- 3) det som vegen er tillatt for etter spesiell kunngjøring eller ved oppsatt forbudsskilt
- 4) det som er angitt i brukstillatelsen, i totalvekttabellen, eller i dispensasjonen.

For kjøretøy som skal ha generell brukstillatelse, men som det ikke er utstedt slik brukstillatelse for, gjelder de samme begrensninger som det en generell brukstillatelse ville ha inneholdt.

Gebyrplikt etter forskriften her er ikke til hinder for straffettslige reaksjoner.

§ 2. Gebyrberegningen.

- 1) For hver enkelt aksel-/boggi-/trippelboggi avrundes den konstaterte overlast ned til nærmeste hele 100 kg.
- 2) Deretter fratrekkes for motorvogns foraksellast 500 kg
for andre enkeltaksellast 1000 kg
for boggilast 1500 kg
for trippelboggilast 1800 kg

For last av andre akselkombinasjoner med flere enn tre aksler hvor avstanden mellom de enkelte aksler er mindre enn 2 m, fratrekkes 600 kg pr aksel.

Av den gjenstående overlast beregnes gebyr særskilt for hver aksellast, boggilast, trippelboggilast etter gebyrsatser fastsatt av Samferdselsdepartementet.

- 4) For vogntog og enkeltkjøretøy der vekten overskrider den tillatte totalvekt fastsatt av Vegdirektoratet i totalvekttabellen eller i dispensasjon, summeres de avrundede veieresultater for hvert enkelt aksel/akselkombinasjon, jfr. punkt 1. Deretter fratrekkes 2000 kg. Av den gjenstående overlast beregnes gebyr etter satser fastsatt av Samferdselsdepartementet.

Det høyeste gebyr som fremkommer av beregningsmåtene i nr. 2 eller 3 ilegges.

§ 3. Gebyr ved gjentakelse av overlastning.

Det regnes som nytt overlastingstilfelle dersom kjøretøyet blir kjørt videre etter at gebyrpliktig overlast er konstatert, så lenge overlasten ikke er fjernet eller kontrollmyndigheten ikke har gitt skriftlig tillatelse til å fortsette kjøringen.

§ 4. Betaling av gebyr

Overlastingsgebyr skal betales innen 2 uker fra det tidspunkt da under-retning om ileggelsen er kommet frem til eieren av kjøretøyet. Oversittes fristen, kan gebyret inndrives i samsvar med vegtrafikkloven § 38.

§5. Myndighet.

Statens vegvesen og politiet har myndighet til å foreta vekt-kontroll og treffe bestemmelser om å ta kjøretøy påtruffet med last som medfører gebyrplikt, i forvaring for eierens regning og risiko eller forby bruk av det inntil gebyr er betalt eller sikkerhet stilt. Vegdirektoratet kan gi slik myndighet også til andre.

Vegsjefen har myndighet til å ilegge og innkreve overlastingsgebyr. Når praktiske hensyn tilsier det, kan Vegdirektoratet overlate til dem som har myndighet etter første ledd, å ilegge gebyr. Gebyr kan ilegges på stedet.

§ 6. Myndighet som nevnt i § 5 første ledd, kan gi pålegg om at kjøretøy skal kjøres til anvist veisted.

Gebyrberegningen skal så vidt mulig skje på grunnlag av veiing av de enkelte aksel-/boggi-/trippelboggilaster på vekt som er justert for bruk i handel ogandel.

Når det finnes uforsvarlig eller urimelig å beordre kjøretøyet kjørt til slik vekt som nevnt i annet ledd, kan gebyr beregnes på grunnlag av veiing med vekt som er justert for bestemmelse av kjøretøyers hjullast. Veiingen må da foretas i samsvar med de regler som Justerdirektoratet har fastsatt eller godkjent for vedkommende vekttype .

Beregning av gebyr kan også skje på grunnlag av veiing som allerede er foretatt for annet formål.

Har vedkommende myndighet fått kjennskap til kjøring med gebyrpliktig overlast og lasten er lesset av eller veiing av annen årsak vil være vanskelig å gjennomføre, beregnes gebyr på grunnlag av kjøretøyets egenvekt og lastens vekt.

§ 7. Klage til forhørsretten.

Klage til forhørsretten over ileggelse av overlastingsgebyr må fremsettes skriftlig for vegsjefen av kjøretøyets eier eller av en som er ansvarlig for gebyrbeløpet. Fristen for å klage er 3 uker regnet fra det tidspunkt da underretning om ileggelsen er kommet fram. Forvaltningsloven § 29 og § 30 får tilsvarende anvendelse.

I klagen skal angis de grunner som klagen støtter seg til, og eventuelle bevis som påberopes. For øvrig gjelder forvaltningsloven § 32.

§ 8. Forberedelse av klagebehandlingen.

Vegsjefen forbereder klagebehandlingen og innhenter mulige opplysninger som kan være av betydning for saken. Dersom vegsjefen ikke finner grunn til å endre det påklagede vedtak, sender det saken snarest mulig til forhørsretten.

Klagen har ikke oppsettende virkning med mindre vegsjefen eller forhørsretten beslutter at inndrivning av gebyret helt eller delvis skal utsettes til klagen er avgjort. Det kan sette vilkår for slik utsettelse.

§ 9. Frafallelse av gebyr.

I særlige tilfeller kan vegsjefen unnlate å ilegge gebyr eller frafalle ilagt gebyr. Søknad om dette kan sendes enten sammen med eller uavhengig av klage til forhørsretten over ileggelse av gebyr. Vegsjefen skal i forbindelse med klage til forhørsretten vurdere spørsmålet om å frafalle gebyr.

For vegsjefens avgjørelse av en søknad som nevnt i første ledd, gjelder forvaltningslovens regler. Avgjørelsen kan påklages til Vegdirektoratet.

§ 10. Hvilken forhørsrett som er kompetent.

Vegsjefen sender saken til forhørsretten på det sted der den betalings-pliktige bor eller oppholder seg, der overtredelsen fant sted eller der opplysningene i saken for øvrig lettest kan skaffes til veie.

Den forhørsrett som har fått saken oversendt fra vegsjefen, behandler saken, med mindre dommeren av særlige grunner finner det nødvendig å henvise den til behandling ved annen forhørsrett hvor det er verneting for saken.

§ 11. Klagebehandlingen i forhørsretten.

Klageren innkalles til rettsmøte til behandling av klagen ved forkyning av stevning. Klagen kan dog avgjøres uten at det holdes noe slikt rettsmøte, såfremt retten finner det ubetenkelig. Det er ikke nødvendig å innkalle klageren til rettsmøte hvor det bare skal avsies kjennelse. Dersom klageren eller vitner innkalles til rettsmøte, skal også vegsjefen varsles.

Retten kan beslutte å innhente de bevis den anser hensiktsmessig. Den kan gi politiet pålegg og begjære rettergangsskritt foretatt ved andre retter.

Under rettsmøte til behandling av klagen plikter enhver å møte og forklare seg som vitne for forhørsretten og framlegge dokumenter etter de regler som gjelder for hovedforhandlingen i straffesaker ved herreds- og byrett. Protokollasjon foretas etter reglene for hovedforhandling.

Uteblir klageren uten at det er opplyst eller sannsynlig at han

har gyldig forfall, kan klagen avgjøres på grunnlag av sakens øvrige opplysninger.

I tilfelle hvor det er begjært oppreisning for oversitting av klagefristen, jfr. vegtrafikkloven § 31a fjerde ledds annet punktum, kan forhørsretten samtidig avgjøre selve saken.

For øvrig gjelder straffeprosesslovens regler, herunder reglene i kap. 33 om sakskostnader så langt de passer, jfr. også vegtrafikkloven § 31a fjerde ledd. Reglene i straffeprosesslovens kap. 10 om offentlig forsvarer gjelder ikke.

§ 12. Utfyllende bestemmelser.

Vegdirektoratet kan gi nærmere bestemmelser til gjennomføring av disse forskrifter.

§ 13. Ikrafttreden.

Denne forskrift trer i kraft fra og med 1. februar 1972.

FORSKRIFT OM GEBYR FOR BRUK AV PIGGDEKK OG TILLEGGSGEBYR

Fastsatt ved kgl.res. av 7.mai 1999 med hjemmel i vegtrafikklov 18. Juni 1965 nr. 4, §§ 13, 31 og 31 a og lov 10.februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) § 28. 3.ledd.

§ 1. Virkeområdet

Denne forskrift gjelder for bruk av bil jfr. forskrift 4.oktober 1994 nr.918 (kjøretøyforskriften) § 2-2 med piggdekk i nærmere fastsatt område (gebyrsone) lf. § 3, på veg skiltet med offentlig trafikkskilt.

Denne forskrift gjelder ikke bruk av følgende biler:

1. Bil som ifølge opplysninger i vognkortet er godkjent som utrykningskjøretøy.
2. Annen bil i politiets tjeneste.
3. Bil hvor fører eller passasjer medbringer parkeringsbevis for forflyttningshemmede, jfr. forskrift 15.mars 1994 nr. 222 om parkering for forflyttningshemmede. Ved parkering skal parkeringsbevis alltid være plassert godt synlig i fronten.
4. Bil som har montert synlig innretning slik som plog, strøredskap eller lignende, og er under oppdrag i forbindelse med brøyting, salting eller strøing.
5. Bil med kjennemerke med gule tegn på blå bunn.

§ 2 Innføringen av piggdekkgebyr

En kommune kan med forskrift innføre gebyr for bruk av piggdekk i nærmere fastsatt gebyrsone, dersom omfang og utbredelse av miljøproblemer er knyttet til piggdekkbruk krever det.

Vedtak om innføring av piggdekkgebyr i kommunene Oslo,

Bergen, Trondheim og Stavanger krever samtykke fra Vegdirektoratet.

Vedtak om innføring av gebyr for andre kommuner enn de som nevnt i annet ledd, krever samtykke fra Samferdselsdepartementet.

I særlige tilfelle kan Samferdselsdepartementet pålegge en kommune å gjennomføre ordning som nevnt i denne forskrift.

Med gebyr forstås den pris en eier eller fører av en bil må betale for å lovlig kunne benytte piggdekk, jf. forskriften § 4.

§ 3 Gebyrsonestørrelse

En kommune fastsetter størrelsen på gebyrsonen. Sonegrensen kan begrenses til en del av kommunen.

Flere nærliggende kommuner kan ved felles forskrift fastsette en felles gebyrsoner, dersom miljøkrav jf § 2 og administrative hensyn tilsier dette. Disse kommuner avtaler hvordan inntekter og kostnader ved ordningen skal fordeles.

§ 4 Gebyrets størrelse

Gebyret fastsettes til kr 1 000 pr. sesong, kr. 350 pr mnd og kr 25 pr. dag. Betalt gebyr i en gebyrsoner, er gyldig betaling i andre gebyrsoner.

For bil med tillatt totalvekt 3 500 kg eller mer skal gebyrsatsene i første ledd doubles.

§ 5 Betaling av gebyr.

Kommunen er ansvarlig for informasjon om, tilretteleggelse og gjennomføring av et forsvarlig salgssystem for betaling av gebyr for bruk av piggdekk med varighet for sesong, måned

eller dag. Inntektene fra gebyrordningen tilfaller kommunen.

Betaling for sesong har gyldighet ett år fra betalingsdato, og det dagskort fra betalingstidspunktet til ut vedkommende dato, på de dager piggdekk lovlig kan benyttes, jf forskrift 25. Januar 1990 nr. 92 om bruk av kjøretøy § 1-4 nr. 3.

Betalt gebyr er kun gyldig for en bil.

§ 6 Kontroll av gebyr

Utstedes oblat for betaling av piggdekkgebyr skal dette være påført bilens kjennemerke og gyldighetsperiode før piggdekk kan tas i bruk. For at kontroll enkelt skal la seg gjennomføre, må utstedet oblat være plassert godt synlig bak frontruten. Dersom det ikke utstedes oblat for gyldig betaling av piggdekkgebyr må enhver som lovlig vil benytte piggdekk følge de anvisninger som da gjelder for kontroll med betaling av piggdekkgebyr.

§ 7 Tilleggsgebyr

I områder der gebyr for bruk av piggdekk er innført, jf § 2, kan tilleggsgebyr ilegges hvis gyldig betaling ikke foreligger eller dersom utstedt oblat ikke er utfylt og plassert som beskrevet i § 6 første og andre punktum. Tilsvarende kan det ilegges tilleggsgebyr dersom anvisninger for gyldig betaling av piggdekkgebyr som nevnt i § 6 tredje punktum ikke er fulgt.

Tilleggsgebyret er kr 500.

§ 8 Ansvar for betaling, forhøyet tilleggsgebyr.

Tilleggsgebyr blir ilagt fører av kjøretøy på stedet. Dersom føreren av kjøretøyet er en annen enn den som er registrert som eier ved overtredelsen, er de solidarisk ansvarlige, med

mindre kjøretøyet var fravendt eieren ved en forbrytelse.

Blanketten for tilleggsgebyr skal festes på kjøretøyet sammen med innbetalingskort, eller leveres føreren. I særlige tilfeller kan den likevel sendes fører eller eier i posten.

Er tilleggsgebyret ikke betalt innen tre uker etter at det er ilagt, forhøyes det med 50 prosent. Dette gjelder selv om tilleggsgebyret er påklaget.

Betalingsplikt gjelder selv om det klages på ileggelsen.

Tilleggsgebyr/forhøyet tilleggsgebyr tilfaller kommunen dersom overtredelse er håndhevet av kommune som er tildelt myndighet eller etter § 10 annet ledd, og staten dersom overtredelsen er håndhevet av politi/vegkontor, jf § 10 første ledd.

§ 9 Inndrivning av gebyr/tilleggsgebyr.

Er tilleggsgebyr ikke betalt innen tre uker etter ileggelsen, kan tilleggsgebyr og forhøyet tilleggsgebyr inndrives i overensstemmelse med vegtrafikkloven § 38, men tidligst fjorten dager etter at varsel om inndrivning er kommet fram til den skyldige. Gebyret kan også inndrives hos eieren av kjøretøyet etter samme prinsipper.

Skyldneren har ikke erstatningsplikt for kostnader ved uetterrettelig inndrivning.

§ 10. Håndheving.

Politi og vegkontor kan ilegge tilleggsgebyr, jf § 7.

En kommune kan etter å ha søkt Vegdirektoratet tildeles myndighet til å ilegge tilleggsgebyr, jf. Vegtrafikkloven § 31 a. Uttalelse fra vedkommende politimester skal følge søknaden.

Kommunal håndheving skal utføres av den etat som håndhever parkeringsreglene, jf. Forskrift 1. Oktober 1993 nr. 921 om offentlig parkeringsregulering mv § 18. Personell skal være uniformert, og må ha fått tilfredsstillende opplæring. Dersom føreren krever det må personell legitimere seg, eventuelt med et tjenestenummer.

Dersom flere kommuner omfattes av en gebyrsone, kan disse gå sammen om en felles administrasjon og håndheving.

§ 11. Klage

Ilagt tilleggsgebyr kan påklages innen tre uker etter ilegelsen. For beregning av fristen gjelder reglene i forvaltningsloven §§ 29 og 30. Klagen utformes i samsvar med forvaltningsloven § 32.

Klagen fremsettes for politi eller vegkontor i det distrikt gebyret er ilagt. Er gebyret ilagt av myndighet som nevnt i § 10 annet ledd, sendes klagen til kommunen der dette er ilagt.

Politi/vegkontor/kommunen behandler klagen og gir skriftlig begrunnelse dersom klageren ikke får medhold. Disse myndigheter an, dersom særlige grunner tilsier det, frafalle tilleggsgebyret/forhøyet tilleggsgebyr.

Klage på ilagt tilleggsgebyr/forhøyet tilleggsgebyr som ikke gis medhold jf. Tredje ledd, kan innen tre uker etter at klageren er underrettet om resultatet kreves forelagt for forhørsretten.

Politi/vegkontor/kommunen forbereder klagebehandlingen.

§ 12. Kompetent forhørsrett.

Politi/vegkontor/kommunen sender klagen til forhørsretten på stedet der gebyret er ilagt.

§ 13. Klagebehandlingen i forhørsretten.

Forhørsrett som nevnt i § 12 behandler klagen, med mindre retten av særlige grunner mener klagen bør behandles av en annen forhørsrett.

Klageren skal innkalles til rettsmøtet ved stevning. Klagen kan likevel avgjøres uten slikt rettsmøte, dersom retten finner det betenkelig.

Klageren trenger heller ikke kalles inn når det bare skal avvises kjennelse. Dersom klageren eller vitner blir innkalt til rettsmøte, skal også politi, vegkontor eller kommunen varsles.

Når det er bedt om oppreisning for oversittelse av klagefrist i sak som skal behandles av forhørsretten, kan forhørsretten samtidig avgjøre selve saken.

Ellers gjelder reglene i straffeprosessloven, herunder reglene i kap. 30 om saksomkostninger så langt de passer, lf. Også vegtrafikkloven § 31 a fjerde ledd. Reglene i straffeprosessloven kap. 9 om offentlig forsvarer gjelder ikke. Forkynnelse i klagesaker kan utføres av polititjenestemann.

§ 14. Opphør av piggdekkgebyrordningen.

Når en kommune har innført piggdekkgebyrordning som beskrevet i denne forskrift plikter kommunen å overvåke utviklingen av piggdekkbruken etter beregningsmetoder i samråd med Vegdirektoratet.

En kommune kan søke Vegdirektoratet om avvikling av ordning som beskrevet i denne forskrift.

Samferdselsdepartementet kan i særlig tilfelle pålegge en kommune å avvikle ordningen.

§ 15. Endringer i forskriften.

Samferdselsdepartementet kan gjøre endringer i forskriften.

§ 16 Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft fra det tidspunkt Samferdselsdepartementet bestemmer.

08

**HÅNDHEVINGS-
INSTRUKS
VEDRØRENDE
NEKTELSE OG
INNDRAGNING
AV FØRERKORT M.V.**

1 INNLEDNING

I Håndhevingsinstruks for førerkortsaker av 25. februar 1992 ga Justisdepartementet retningslinjer for behandling av saker som nektelse og inndragning av førerkort m.v. Foruten å gjøre rede for saksbehandlingsreglene i forvaltningsloven av 10. februar 1967, ble det gitt retningslinjer for utøvelsen av skjønnet ved nektelse og inndragning. Det ble også tatt opp en del tolkningsspørsmål. Instruksen behandlet videre forbud mot kjøring av førerkortfri motorvogn, kjøreseddelsaker, beslag av førerkort, kjøring uten førerkort i fastsatt inndragningstid/sperrefristtid samt spørsmålet om ny førerprøve etter utholdt inndragningstid.

Foreliggende håndhevingsinstruks bygger i vesentlig utstrekning på instruksen fra 1992. Som følge av en rekke endringer i forvaltningsloven i 1995 er punktene 1 – 5 i avsnittet «Saksbehandling» omarbeidet. Inndragning av førerkort i medhold av vegtrafikkloven § 34 er behandlet i et nytt punkt 3.5.

Ved lov av 23. juni 1995 ble departementets kompetanse i vegtrafikkloven § 39 tredje ledd og fjerde, jf. femte ledd, overført til politimestrene. Retningslinjer i forbindelse med dette er inntatt i punktene 2.9.5 – 2.9.8.

Justisdepartementet har i vedtak av 16. november 2000 delegert til Politidirektoratet følgende myndighet til å behandle:

- Forlengelse av inndragningstid i medhold av lov om vegtrafikk av 18. juni 1965 nr. 4 § 39 annet ledd første punktum.
- Klager over vedtak truffet i medhold av vegtrafikkloven § 39 tredje, fjerde og femte ledd, jf. sjette ledd.

Samferdselsdepartementet har endret førerkortforskriften av 23. februar 1979 nr. 4 § 40 nr. 2 første punktum slik at denne

fra 1. januar 2001 blir lydende:

«For vedtak som er truffet av politiet er *Politidirektoratet* klageinstans.»

Senere rundskriv vedrørende behandling av førerkortsaker m.v. er innarbeidet i teksten.

For øvrig vises til innholdsfortegnelsen.

2 SAKSBEHANDLING

2.1 Veiledningsplikt, saksbehandlingstid, muntlige konferanser. 2.1.1. Veiledningsplikt

Ved lov av 12. januar 1995 nr. 4 ble forvaltningsloven § 11 vesentlig utvidet ved at sentrale regler i forskrift om forvaltningsorganenes veiledningsplikt av 16. desember 1977 ble tatt inn i lovteksten. Forvaltningsloven § 11 første, annet og tredje ledd lyder nå slik:

«Forvaltningsorganene har innenfor sitt sakområde en alminnelig veiledningsplikt. Formålet med veiledningen skal være å gi parter og andre interesserte adgang til å vareta sitt tarv i bestemte saker på best mulig måte. Omfanget av veiledningen må likevel tilpasses det enkelte forvaltningsorgans situasjon og kapasitet til å påta seg slik virksomhet.

Forvaltningsorganer som behandler saker med en eller flere private parter, skal av eget tiltak vurdere partenes behov for veiledning. Etter forespørsel fra en part og ellers når sakens art eller partens forhold gir grunn til det, skal forvaltningsorganet gi veiledning om:

- a) gjeldende lover og forskrifter og vanlig praksis på vedkommende sakområde, og
- b) regler for saksbehandlingen, særlig om parters rettigheter

og plikter etter forvaltningsloven. Om mulig bør forvaltningsorganet også peke på omstendigheter som i det konkrete tilfellet særlig kan få betydning for resultatet.

Uavhengig av om sak pågår, plikter forvaltningsorganet innen sitt saksområde å gi veiledning som nevnt i annet ledd til en person som spør om sine rettigheter og plikter i et konkret forhold som har aktuell interesse for ham.»

2.1.2 Omfanget av veiledningsplikten

Omfanget av veiledningsplikten må tilpasses politidistriktets situasjon og kapasitet, men det kan ikke generelt unnlates å yte veiledning. Forvaltningsorganet skal av eget tiltak vurdere partens behov for veiledning, men har ikke plikt til å iverksette noen omfattende undersøkelse av partens veiledningsbehov. Politiet bør bistå med å utarbeide søknader og klager når det synes å være behov for slik hjelp og arbeidssituasjonen tillater det. Det kan ikke kreves gebyr eller annet vederlag for slik bistand.

2.1.3 Veiledning til andre enn part i sak

§ 11 tredje ledd regulerer veiledningsplikten i forhold til andre enn parter i bestemte forvaltningssaker. Utgangspunktet er at en person som ber om det har krav på samme veiledning som partene i saken. Veiledningsplikten knytter seg imidlertid bare til rettigheter eller plikter i et «konkret forhold» som har «aktuell interesse» for vedkommende. Plikten til å gi veiledning går imidlertid ikke lenger enn det som følger av annet ledd annet punktum. Politiet vil derfor ikke etter denne bestemmelsen ha plikt til å ta stilling til konkrete rettsspørsmål etter henvendelse fra private.

2.1.4 Saksbehandlingstid, foreløpig svar

Forvaltningsloven § 11 a lyder nå slik:

«Forvaltningsorganet skal forberede og avgjøre saken uten ugrunnet opphold.

Dersom det må ventes at det vil ta uforholdsmessig lang tid før en henvendelse kan besvares, skal det forvaltningsorganet som mottok henvendelsen, snarest mulig gi et foreløpig svar. I svaret skal det gjøres rede for grunnen til at henvendelsen ikke kan behandles tidligere, og såvidt mulig angis når svar kan ventes. Foreløpig svar kan unnlates dersom det må anses som åpenbart unødvendig.

I saker som gjelder enkeltvedtak, skal det gis foreløpig svar etter annet ledd dersom en henvendelse ikke kan besvares i løpet av en måned etter at den er mottatt.»

Foreløpig svar skal gis «snarest mulig», dvs. så snart det blir klart at saksbehandlingen vil ta lengre tid enn 1 måned. Er det for tiden en generell saksbehandlingstid på over 1 måned, og det ikke er sikkert at saken vil bli avgjort før fristen, skal det gis foreløpig svar så snart saken er kommet inn. Er saksbehandlingstiden generelt kortere enn 1 måned, men behandlingstiden for denne konkrete saken vil ta lengre tid enn 1 måned, skal det gis underretning så snart det blir klart at lengre saksbehandlingstid blir nødvendig.

2.1.5 Muntlige konferanser og nedtegning av opplysninger

Forvaltningsloven § 11 d (tidligere § 11 c) lyder slik:

«I den utstrekning en forsvarlig utførelse av tjenesten tillater det, skal en part som har saklig grunn for det, gis adgang til å tale muntlig med en tjenestemann ved det forvaltningsorgan som behandler saken.

Blir det ved muntlige forhandlinger, konferanser eller telefon-samtaler av en part gitt nye opplysninger eller anførsler av betydning for avgjørelsen av saken, skal de såvidt mulig nedtegnes eller protokolleres. Det samme gjelder iakttagelser tjenestemannen gjør ved befarings m.m.»

I uttrykket «tale muntlig med en tjenestemann» ligger at en part har adgang til å møte opp til en personlig samtale. Parten skal bare gis anledning til muntlig konferanse dersom han har saklig grunn for det. Saklig grunn foreligger for eksempel dersom parten søker veiledning eller ønsker å gi eller få opplysninger i saken. Kan veiledningen eller opplysningene like gjerne gis skriftlig, må forvaltningsorganet kunne avslå en begjæring om møte.

En part har bare krav på muntlig konferanse i den grad en forsvarlig utførelse av tjenesten tillater det. Stortingets justiskomiteé har imidlertid i Innst.0. II (1966-67) s. 10 gitt uttrykk for at adgang til konferanse «i almindelighet» skal gis.

2.2 Forhåndsvarsel og informasjonsplikt

2.2.1 Unnlattelse av forhåndsvarsel ved søknad om førerkort
I sak om utstedelse av førerkort og når det gjelder spørsmål om å innvilge eller avslå en søknad om forkortelse av fastsatt inndragningstid eller sperrefrist, vil forhåndsvarsel i alminnelighet ikke være nødvendig, jf. forvaltningsloven § 16 første ledd.

2.2.2 Unnlattelse av forhåndsvarsel ved beslag av førerkort og kjøreseddel

I sak om beslag av førerkort etter vegtrafikkloven § 33 nr. 5 vil forhåndsvarsel normalt kunne unnlates i medhold av forvaltningsloven § 16 tredje ledd bokstav a). Det samme gjelder

beslag av kjøreseddel i medhold av førerkortforskriften § 7 nr. 7 i) og krav om innlevering av førerkortet inntil videre i medhold av vegtrafikkloven § 34 første ledd, siste punktum.

2.2.3 Unnlatelse av forhåndsvarsel når parten ikke har kjent adresse

I forvaltningsloven § 16 om forhåndsvarsel er i tredje ledd bokstav b) inntatt bestemmelse om at forhåndsvarsling kan unnlates dersom parten ikke har kjent adresse og ettersporing av ham vil kreve mer tid eller arbeid enn rimelig i forhold til partens interesse og til betydningen av varslet.

2.2.4 Tilfelle hvor varsel må gis

I sak om inndragning av førerkort må forhåndsvarsel gis i alle tilfelle hvor hjemmelen for vedtaket er vegtrafikkloven § 33 nr. 1 – 4 og § 34. Det samme gjelder når vedtak om *forbud mot å kjøre førerkortfri motorvogn* aktes truffet i medhold av vegtrafikkloven § 35. Videre må forhåndsvarsel gis før det treffes vedtak om fastsettelse av sperrefrist i medhold av vegtrafikkloven § 24 a annet ledd og *tilbakekalling av kjøreseddel* etter førerkortforskriften § 7 nr. 7 h).

2.2.5 Innholdet i forhåndsvarsel

Ved forhåndsvarsel etter forvaltningsloven § 16 bør det om mulig gis opplysninger om hva det endelige vedtak eventuelt vil gå ut på. Således må det ved inndragning av førerkort, fastsettelse av sperrefrist, forbud mot kjøring av førerkortfri motorvogn og ved tilbakekalling av kjøreseddel opplyses for hvor lang tid vedtaket skal gjelde, hjemmelen for vedtaket samt hva grunnlaget for vedtaket vil være. Dette gjelder også dersom skjema for forhåndsvarsel (GP-6114) unntaksvis ikke blir benyttet.

2.2.6 Forhåndsvarsel i forelegg

Forhåndsvarsel kan tenkes inntatt i et forelegg forutsatt at varslet fyller lovens krav. Slik forhåndsvarsling bør likevel som regel unngås, idet vedkommende, når frist for uttalelse løper samtidig med fristen for å vedta forelegget, regelmessig ikke får den frist til å uttale seg om loven gir anvisning på, jf. forvaltningsloven § 16 første ledd. Det er under enhver omstendighet lite heldig at fristen for uttalelse skal løpe samtidig med fristen for vedtakelse. Fremgangsmåten bør være at forhåndsvarsel sendes snarest mulig etter at forelegget er vedtatt eller det foreligger rettskraftig dom. Opplysning på forelegget om at en eventuell vedtakelse vil kunne føre til at førerkortet blir inndratt og kjøreseddelen eller godkjenning som kjørelærer tilbakekalt (vegtrafikkloven § 27, jf. forskrifter om øvingskjøring med motorvogn og om trafikkopplæring m.v. § 8), har likevel sin selvstendige betydning, jf. straffeprosessloven § 259. Slik opplysning må også gis der vedtakelsen vil kunne få betydning for adgangen til å erverve førerkort eller kjøreseddel eller godkjenning som kjørelærer.

2.2.7 Nye opplysninger under saksforberedelsen, forvaltningsloven § 17 annet ledd

Av forvaltningsloven § 17 annet ledd følger det at dersom forvaltningsorganet under saksforberedelsen mottar opplysninger om en part eller den virksomhet har driver, og parten etter § 18 har rett til å gjøre seg kjent med disse opplysningene, skal opplysningene med visse unntak forelegges ham til uttalelse. På bakgrunn av enkelte uheldige tilfeller finner Justisdepartementet grunn til å peke på situasjoner der det innhentes ytterligere opplysninger om partens edruelighet. Plikten gjelder uten hensyn til om forhåndsvarsel tidligere er gitt eller det ikke foreligger plikt til forhåndsvarsel.

2.2.8 Andre opplysninger av vesentlig betydning for parten, forvaltningsloven § 17 tredje ledd

I § 17 tredje ledd er bestemt at partene også for øvrig bør gjøres kjent med opplysninger av vesentlig betydning som det må forutsettes at de har grunnlag og interesse for å uttale seg om, og som partene etter § 18, jf. § 19, har rett til å gjøre seg kjent med.

2.3 Partsoffentlighet

2.3.1 Forvaltningsloven § 1; Partenes rett til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter

Hovedregelen i forvaltningsloven § 18 er at en part har rett til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter. Dette innebærer at parten har krav på å få gjennomgå (se) dokumentene med de unntak som følger av § 18 annet og tredje ledd, jf. fjerde ledd og § 19, men det betyr ikke at parten automatisk skal få tilsendt kopier. Han må selv be om å få se dokumentene, jf. § 20 første, annet og tredje ledd vedrørende gjennomsyn og utlån av saksdokumenter.

I § 18 første ledd er gitt bestemmelse om at partens rett til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter også gjelder etter at vedtak er truffet i saken.

2.3.2 Den praktiske gjennomføringen av dokumentinnsynet

Partsoffentlighet kan i førerkortsaker mest praktisk gjennomføres ved at parten får anledning til å gjennomgå dokumentene ved besøk på politidistriktets sentralenhet eller på vedkommende lensmannskontor, eller ved at han sendes kopier av dokumentene, jf. § 20 første og annet ledd. Originaldokumenter bør ikke lånes ut til andre enn advokater.

2.3.3 Frist for parten til å avgi uttalelse, forvaltningsloven § 20 femte ledd

Når en part har anmodet om å få gjøre seg kjent med dokumenter som han etter § 18 har adgang til å få se, skal han gis en frist for å avgi eventuell uttalelse, såfremt det ikke er satt frist i medhold av § 16 eller den fastsatte frist anses utilstrekkelig, jf. forvaltningsloven § 20 femte ledd.

2.3.4 Klage over nektelse av dokumentinnsyn, forvaltningsloven § 21

Forvaltningsloven § 21 gir bestemmelse om at en part kan klage over at han er nektet dokumentinnsyn etter §§ 18 flg. Etter første ledd skal det gis samtidig begrunnelse for avslaget, uten hensyn til om parten ber om det. Begrunnelsen skal vise til den bestemmelse som gir grunnlag for avslaget. Noen begrunnelse utover dette er ikke nødvendig. Annet ledd fastsetter klageadgang og regulerer uttømmende hvem som skal ha klagerett.

2.4 Vedtak om inndragning m.v.

2.4.1 Når vedtak skal treffes

Når grunnlaget for vedtaket er et straffbart forhold, kan inndragning av førerkort eller fastsettelse av sperrefrist først finne sted når straffesaken er rettskraftig avgjort. Forhåndsvarsel må sendes og vedtak om inndragning treffes snarest etter at den rettskraftige avgjørelsen foreligger, idet klageretten ellers i mange tilfelle kan bli illusorisk. Se for øvrig nedenfor under punkt 3.1.8.

2.4.2 Fastsettelse av inndragningstidens/sperrefristens lengde

Vedtaket må inneholde opplysning om for hvor lang tid inndragningen skal gjelde og fra hvilken dato fristen skal regnes. «Inndragningstiden regnes fra datoen for det midlertidige

beslag, eller dersom førerkortet ikke er beslaglagt, fra den dag det leveres til politiet», jf. førerkortforskriften § 38 annet ledd. Som innlevering regnes også inngivelse av tapsmelding.

Ved fastsettelse av inndragningstiden (tidsbestemt eller for alltid) angis den utmålte tiden i vedtaket. Dersom førerkortet har vært utlevert etter en tids beslag, gis opplysning om beslagstidens lengde og om at den utholdte beslagstid går i fradrag i inndragningstiden.

Ved fastsettelse av sperrefrist i medhold av vegtrafikkloven § 24 a annet ledd regnes fristen fra den dag overtredelsen, eventuelt blodprøvenektelsen m.v., fant sted, jf. utgangspunktet for fristene på henholdsvis 6 måneder og 1 år i vegtrafikkloven § 24 a første ledd.

2.4.3 Myndigheten til å treffe vedtak – Underskrift

Et vedtak om inndragning av førerkort, fastsettelse av sperrefrist eller forbud mot kjøring av førerkortfri motorvogn skal treffes av politimesteren eller den han gir myndighet. Det vil i praksis være politiadvokat, politiinspektør, politiadjutant eller politifullmektig.

Det er kun den som er gitt kompetanse til å treffe vedtak om inndragning eller sperrefrist som har myndighet til å underskrive selve vedtaket. Slik kompetanse/myndighet bør ikke gis til kontorpersonalet.

2.4.4 Tilbakelevering av førerkort ved kortere inndragningstider

Ved kortere inndragningstider hvor det ikke er truffet vedtak om ny førerprøve, jf. punkt 3.10 nedenfor, må det sørges for at førerkortinnehaveren har førerkortet i hende ved inndragningstidens utløp, f.eks. ved at det i rimelig tid sendes i rekommandert brev.

2.5. Begrunnelse og underretning

2.5.1 Hovedregelen om samtidig begrunnelse – Forvaltningsloven § 24 første ledd

Etter forvaltningsloven § 24 første ledd skal enkeltvedtak grunnleggende samtidig med at vedtaket treffes. Dette innebærer at både avslag på søknad om å få utstedt førerkort og vedtak om inndragning av førerkort, nektelse og tilbakekalling av kjøreseddell, fastsettelse av sperrefrist eller forbud mot kjøring av førerkortfri motorvogn, skal begrunnes.

2.5.2 Unntak ved innvilgelse av søknad – Forvaltningsloven § 24 annet ledd

Det følger av forvaltningsloven § 24 annet ledd at samtidig begrunnelse kan unnlates dersom en søknad (om f.eks. utstedelse eller tilbakelevering av førerkort) innvilges av politimesteren.

2.5.3 Begrunnelsens innhold – Forvaltningsloven § 25

Forvaltningsloven § 25 gir regler om begrunnelsens innhold. I begrunnelsen skal det vises til de regler vedtaket bygger på, jf. skjemaer for vedtak om sperrefrist for utstedelse av førerkort (GP-6111), forbud mot kjøring av førerkortfri motorvogn (GP-6112) og inndragning av førerkort (GP-6113). I den utstrekning det er nødvendig for å sette parten i stand til å forstå vedtaket, skal begrunnelsen også gjengi innholdet av reglene eller den problemstilling vedtaket bygger på. Dessuten skal nevnes de faktiske forhold som vedtaket bygger på. Dette innebærer at det skal gis en dekkende sammenfatning av saksforholdet hvor uvesentlige detaljer og forhold uten betydning for avgjørelsen kan/bør utelates. De hovedhensyn som har vært avgjørende ved det forvaltningsmessige skjønnet bør nevnes. Er det gitt retningslinjer for skjønnsutøvingen, vil i alminnelighet en henvisning til retningslinjene være tilstrekkelig.

Forvaltningsloven § 25 innebærer at politiet i rubrikken «begrunnelse for vedtaket» i nevnte skjemaer, foruten å vise til de faktiske forhold som legges til grunn, f.eks. domfellelsen, kort gjengir innholdet av hjemmelen med angivelse av hvilke av lovens kriterier vedtaket særlig bygger på. Videre må det vises til grunnlaget for fastsettelsen av fristens lengde, slik som eventuelle tidligere ilagte straffer, eventuelle formildende eller skjerpende omstendigheter og gjeldende retningslinjer. Forutsetningen for å kunne vise til retningslinjer for avgjørelsen er dog at disse retningslinjer gjøres kjent for parten, og at parten ut fra retningslinjene kan forstå hvorfor inndragningstiden/sperrefristen er satt med en bestemt lengde i det enkelte tilfelle.

Er inndragning eller sperrefrist for alltid obligatorisk som følge av annen gangs overtredelse innenfor femårsfristen i vegtrafikkloven § 33 nr. 4, jf. § 24 a annet ledd, bør det i vedtaket vises både til den foreliggende og tidligere domfellelse.

2.5.4 Underretning om vedtaket – Forvaltningsloven § 27

Parten skal så snart som mulig underrettes om det vedtak som er truffet, jf. forvaltningsloven 27. Begrunnelsen for vedtaket gis samtidig med underretningen. I underretningen skal det gis opplysninger om klageadgang, klagefrist, klageinstans, den nærmere fremgangsmåte ved klage samt om partens rett til å se sakens dokumenter (§ 27 tredje ledd). Når forholdene gir grunn til det, skal det i medhold av § 27 fjerde ledd også opplyses om adgangen til å søke fritt rettsråd, om forvaltningens veiledningsplikt etter forvaltningsloven § 11 samt om adgangen til å få tilkjent saksomkostninger etter forvaltningsloven § 36. Opplysninger om klageadgang, klagefrist og den nærmere fremgangsmåte ved klage er inntatt i de foran nevnte tre vedtaksskjemaer.

2.6 Fritt rettsråd

Fritt rettsråd omfatter råd og veiledning i rettslige spørsmål utenfor rettergang og kan gis av alle praktiserende advokater til søkere som ikke selv har økonomisk evne til å skaffe seg slik hjelp. Fritt rettsråd gis til den som har inntekt og formue under bestemte grenser. Når særlige grunner foreligger, kan de økonomiske vilkår fravikes. Det skal betales egenandel som kan variere med inntekten. Er inntekten under et fastsatt minimum, skal det ikke beregnes egenandel.

Selv om søker legitimerer at hans økonomiske stilling kvalifiserer til fritt rettsråd, kan hans søknad avslås når det antas at fritt rettsråd ikke er nødvendig, eller det ikke er rimelig at det offentlige skal hjelpe i det foreliggende tilfelle.

Det føres en meget restriktiv praksis i disse sakene. For øvrig vises til rundskriv G-73/96 om fri rettshjelp.

2.7 Saksomkostninger i forvaltnings sak

2.7.1 Lovendringen i 1995

Det er gitt regler om saksomkostninger i forvaltningsloven § 36. Ved lov av 12. januar 1995 nr. 4 er de tidligere bestemmelsene i § 36 første og annet ledd erstattet med et nytt første ledd, som har følgende ordlyd:

«Når et vedtak blir endret til gunst for en part, skal han tilkjennes dekning for vesentlige kostnader som har vært nødvendige for å få endret vedtaket, med mindre endringen skyldes partens eget forhold eller forhold utenfor partens og forvaltningens kontroll.»

2.7.2 Hovedregel og unntak

Hovedregelen er at en part skal få dekket vesentlige og nød-

vendige saksomkostninger ved enhver endring av enkeltvedtak til gunst for parten. Plikt til å dekke saksomkostninger foreligger, som tidligere, når endringen skyldes en feil eller ugyldighetsgrunn. Videre skal saksomkostninger i utgangspunktet dekkes når endringen skyldes endret skjønnsutøvelse.

En part har ikke krav på dekning av saksomkostninger dersom endringen skyldes partens eget forhold.

Har en part for eksempel gitt førsteinstansen ufullstendige eller uriktige opplysninger som har vært bestemmende for vedtaket, vil vedkommende i utgangspunktet ikke ha krav på saksomkostninger selv om vedtaket blir endret. Ved vurderingen må det imidlertid tas i betraktning at hovedregelen etter forvaltningsloven § 17 første ledd er at forvaltningsorganet har en selvstendig plikt til å påse at saken er så godt opplyst som mulig før vedtak treffes.

Skyldes endringen at parten har gitt *nye og bedre argumenter* for sin sak uten at det er gitt nye, faktiske opplysninger i saken, vil det bare unntaksvis være adgang til å nekte dekning av saksomkostninger under henvisning til at parten har argumentert for dårlig overfor førsteinstansen.

2.7.3 Vesentlige og nødvendige kostnader

Partenes rett til dekning etter § 36 første ledd omfatter bare «vesentlige kostnader som har vært nødvendige for å få endret vedtaket». Det må legges til grunn at *vesentlighetskriteriet og nødvendighetskriteriet* er det samme som før. Anvendelsen av nødvendighetskriteriet reiser imidlertid nye spørsmål i saker hvor endringen skyldes endret skjønnsutøvelse, særlig i saker hvor parten har hatt utgifter til bistand fra advokater, sakkyndige m.v. Ved vurderingen av om slik bistand har vært nødvendig må det legges vesentlig vekt på sakens

vanskelighetsgrad og om saken har et komplisert faktum eller reiser kompliserte juridiske spørsmål. I saker hvor endringen skyldes endret skjønnsutøvelse, må det vurderes om bistanden har vært nødvendig for å vinne frem på dette grunnlag. Det understrekes imidlertid at alle vurderinger må foretas ut i fra klagerens ståsted, og at problemstillinger som fra forvaltningsmyndigheten kan fremstå som forholdsvis enkle og oversiktlige, for klageren kan fremstå som uoversiktlige og kompliserte.

En mer utførlig redegjørelse for forvaltningsloven § 36 er gitt i Justisdepartementets rundskriv G-37/95.

2.8 Omgjøring og klage

2.8.1 Omgjøring av vedtak – Hovedregel og unntak

For politimesterens vedtak om omgjøring av vedtak i førerkortsak gjelder følgende:

Har politimesterens vedtak om fastsettelse av inndragningstidens/sperrefristens lengde eller avslag på søknad om forkortelse av inndragningstid m.v. vært prøvet av Justisdepartementet/Politidirektoratet etter klage over vedtaket, er politimesteren bundet av departementets/direktoratets avgjørelse. Politimesteren bør derfor ikke selv treffe vedtak i senere sak om nedsettelse når det er de samme momenter som skal vurderes. Politimesteren kan derimot selv treffe nytt vedtak i saken når søkeren fremlegger nye opplysninger. Politimesterens eventuelle avslag i disse tilfelle kan påklages på vanlig måte.

Vedtak om å *omgjøre* et tidligere vedtak, til gunst eller skade for parten, er et enkeltvedtak hva enten omgjøringen er til skade for en part eller ikke. Reglene i kapittel IV og V i forvaltningsloven kommer derfor til anvendelse.

2.8.2 Ingen klagefrist iht. vegtrafikkloven § 39 første ledd

Iht. vegtrafikkloven § 39 første ledd, jf. femte ledd, gjelder ingen klagefrist i saker om inndragning av førerkort og ved vedtak om sperrefrist etter vegtrafikkloven 24 a annet ledd. Bestemmelsen i § 39 første ledd gjelder etter sin ordlyd ikke klager over forbud mot å kjøre førerkortfri motorvogn etter vegtrafikkloven § 35 eller over inndragning etter vegtrafikkloven § 34. Da det synes lite naturlig å praktisere forskjellige regler med hensyn til klagefrist i disse tilfellene, bør regelen i § 39 første ledd også gjelde ved klager over forbud mot å kjøre førerkortfri motorvogn og ved inndragning av førerkort med hjemmel i vegtrafikkloven § 34.

2.8.3 Klagefrist ved nektelse av å utstede førerkort

Ved klage over avslag på søknad om å få utstedt førerkort (vegtrafikkloven § 24 fjerde ledd) gjelder den vanlige klagefrist på tre uker i forvaltningsloven § 29, jf. § 31 om oversitting av klagefristen.

2.8.4 Klagens adressat, form og innhold

Om klagens adressat, form og innhold er det gitt regler i forvaltningsloven § 32, som fastsetter de minstekrav som stilles for klagen.

2.8.5 Oppsettende virkning av klage – Begrunnelse for avslag på anmodning om å utsette iverksettelsen – Forvaltningsloven § 42

Regler om oppsettende virkning av klage er gitt i forvaltningsloven § 42, som bestemmer at forvaltningsorganet kan beslutte at vedtak ikke skal iverksettes før klagefristen er ute eller klagen er avgjort. Når en part akter å gå til søksmål eller har reist søksmål for å få vedtaket prøvet ved domstol, kan forvaltningsorganet utsette iverksettelsen til det foreligger endelig dom. Det samme gjelder når en part akter å bringe

eller har brakt en sak inn for Stortingets ombudsmann for forvaltningen. Med hjemmel i § 42 annet ledd kan det settes vilkår for utsettelsen, f.eks. at klage er sendt innen en bestemt frist.

Anmodning om oppsettende virkning skal avgjøres snarest mulig. Avgjørelsen av om en klage skal gis oppsettende virkning er ikke enkeltvedtak i lovens forstand. Avslag på anmodning om utsettelse skal likevel være grunnlagt, og begrunnelsen skal gis samtidig med avslaget, jf. forvaltningsloven § 42 annet ledd. Loven gir ikke klagerett over beslutning om at klage eller søksmål skal ha eller ikke ha oppsettende virkning.

I førerkortsaker vil spørsmålet om en klage skal gis oppsettende virkning bare bli aktuelt hvor det er tale om klage i egentlig forstand over selve vedtaket, ikke ved senere søknader om nedsettelse av en løpende sperrefrist/inndragningstid. I saker hvor hjemmelen for inndragning er vegtrafikkloven § 33 nr. 1, vil det være særlig grunn til å gi en klage oppsettende virkning når førerkortinnehaveren har beholdt sitt førerkort i lengre tid etter overtredelsen.

2.8.6 Saksforberedelse i klagesak

Forvaltningsloven § 33 gir regler om saksforberedelse i klagesak. Kapitlene IV og V i forvaltningsloven gis tilsvarende anvendelse, herunder bl.a. reglene om dokumentinnsyn, gjennomsyn og utlån av dokumenter. Etter § 33 annet ledd første punktum skal underinstansen foreta de undersøkelser klagen gir grunn til. Forutsetningen for at klagen gir grunn til å foreta undersøkelser er i alminnelighet at klageren har tatt opp nye forhold eller anførsler. Det kan da bli nødvendig å innhente faktiske opplysninger for å kontrollere det klageren anfører.

I tilfelle hvor klagen bygger på det samme faktiske grunnlag som underinstansen bygget sitt vedtak på, dvs. uten at nye opplysninger m.v. påberopes av klageren, vil saken normalt kunne sendes Politidirektoratet uten ytterligere forberedende behandling, eventuelt med politimesterens uttalelse, jf. forvaltningsloven § 33 fjerde ledd.

2.8.7 Innhentelse av opplysninger i forbindelse med søknaden – Avhør

Skal en klagesak forelegges Politidirektoratet, må politimesteren påse at klageren har gitt opplysninger om alle forhold som kan ha betydning for direktoratets vurdering av klagen. Parten bør således nøye gjøre rede for sin vandel, edruelighet, helsetilstand og behovet for førerkort e.l. Klageren kan legge ved uttalelse fra arbeidsgiver og andre og legerklæring hvis det har betydning for saken. Det må i denne forbindelse overveies om det er nødvendig å foreta avhør av parten. Klagerens opplysninger bør kontrolleres i den utstrekning det praktisk er mulig.

2.8.8 Politimesterens uttalelse om søknaden – Forvaltningsloven § 33 fjerde ledd

Politimesteren skal i forbindelse med oversendelse av saken til Politidirektoratet gi uttalelse om klagen. Klageren skal sendes gjenpart av uttalelsen, jf. forvaltningsloven § 33 fjerde ledd, siste punktum.

2.9 Søknad om nedsettelse av frister m.v.

2.9.1 Når politimesteren selv bør ta standpunkt til søknad om nedsettelse av frister m.v.

Ved søknader om forkortelse av en fastsatt inndragningstid eller sperrefrist bør politimesteren selv ta standpunkt til søknaden og ikke forelegge saken for Politidirektoratet med min-

dre vedtaket tidligere er prøvet av departementet/ direktoratet, jf. hva som er sagt om dette under punkt 2.8.1 foran. Dersom politimesteren avslår en søknad, må det gis underretning som nevnt i forvaltningsloven § 27, jf. punkt 2.5.4 foran.

2.9.2 Vilkår for forkortelse av fastsatt frist

Det er som regel bare nye opplysninger eller omstendigheter som inntreffer etter vedtak om inndragning m.v. (f.eks. alvorlig sykdom, vesentlig forverret økonomi) som bør kunne gi grunnlag for en viss nedsettelse av en tidsbestemt frist.

2.9.3 Underretning til søkeren når søknaden vanskelig kan innvilges av Politidirektoratet

Dersom det etter vegtrafikklovens regler om minstefrister eller etter den praksis som Politidirektoratet følger åpenbart er nytteløst å forelegge klagen for direktoratet, bes vedkommende gjort oppmerksom på dette, slik at unødige klager kan unngås, jf. forvaltningsloven § 11.

2.9.4 Vedleggelse av straffeattester ved innsendelse av sak til Politidirektoratet – Opplysninger om vandel

Klagesaker som skal forelegges Politidirektoratet sendes inn av den politimester som har truffet det vedtak som er grunnlaget for klagen. Ved innsendelse av klagesaker skal det gis slike opplysninger om vedkommendes vandel som skal fremgå av politiattest, jf. strafferegistreringsloven § 6. Utover dette skal det i medhold av strafferegistreringsloven § 7 gis andre opplysninger om vedkommendes vandel når opplysningene antas relevante for behandlingen av saken.

Slike opplysninger trenger ikke sendes med klagesaker om nedsettelse av inndragningstid eller sperrefrist som er fastsatt i medhold av vegtrafikkloven § 33 nr. 4 eller vegtrafikkloven § 24 a annet ledd, jf. § 33 nr. 4, når det må anses åpenbart at

klagen ikke kan føre frem fordi vilkårene i vegtrafikkloven § 39 tredje, fjerde eller femte ledd ikke er oppfylt og det ikke kan komme på tale med forhåndssamtykke.

2.9.5 Vegtrafikkloven § 39 – Politimesterens kompetanse til å treffe avgjørelse

Ved lov av 23. juni 1995 ble det foretatt endringer i vegtrafikkloven § 39. Endringene i § 39 innebærer at politimesteren, eller den han gir myndighet, er gitt kompetanse til å avgjøre alle søknader om erverv av førerkort hvor det er truffet vedtak om inndragning eller sperrefrist for alltid etter reglene i § 33 nr. 2 – 4 og § 24 a annet ledd (tidligere tredje ledd). Politimesteren kan således avgjøre søknader om erverv av førerkort *enten minstetiden er utløpt eller ikke*.

2.9.6 Sperrefrist/inndragning for alltid – Nytt forhold, ny minstefrist

Dersom en som har fått inndragning eller sperrefrist for alltid på nytt overtrer vegtrafikkloven § 22 (eller nekter å medvirke til legeundersøkelse eller blodprøve) før det er gått 5 år fra forutgående dom, løper en ny minstefrist på 5 år fra det tidspunkt overtredelsen/nektelsen fant sted. Det skal i slike tilfelle ikke treffes nytt vedtak om inndragning eller sperrefrist for alltid.

2.9.7 Sperrefrist/inndragning for alltid – Vilkår for erverv av førerkort

Har søkeren fått obligatorisk inndragning/sperrefrist for alltid som følge av to domfellelser, vil søkeren kunne gis adgang til å erverve førerkort når minstefristen på 5 år er utløpt. Forutsetningen er at det ikke har vært noe vesentlig å utsette på søkerens vandel og edruelighet i inndragnings- eller sperrefristtiden. Se nærmere under punkt 2.9.8.

Ytterligere domsfellelse(r) for forseelse mot vegtrafikkloven § 22 i inndragnings-/sperrefristtiden begått innenfor femårsfristen, tilsier at en søknad ikke bør innvilges før det er gått minst 5 år til 6 år fra det tidspunkt siste overtredelse fant sted.

Lovens vilkår for nedsettelse under minstetiden er at inndragning/sperrefrist for så lang tid som fastsatt vil virke urimelig hardt og at det foreligger særdeles formildende omstendigheter ved det forhold som var grunnlaget for det siste vedtaket. På bakgrunn av lovens strenge krav bør slik nedsettelse bare unntaksvis innvilges.

I 1991 fikk § 39 tredje ledd en tilføyelse om at inndragningstiden/sperrefristen for øvrig kan settes under minstetiden «når helt spesielle grunner taler for nedsettelse». Bakgrunnen for dette var spesielt hensynet til sterkt funksjonshemmede som kan ha et særlig behov for bruk av bil når transportbehovet ikke kan dekkes ved hjelp av kollektive transportmidler.

2.9.8 Søknad etter 5 år ved sperrefrist/inndragning for alltid – Vandel og edruelighet

Ved søknad om erverv av nytt førerkort når minstetid på 5 år i § 39 er utløpt eller er ved å utløpe, er det av stor betydning å få brakt på det rene om vedkommende i inndragnings/sperrefristen er ilagt straff for forhold som bør tillegges vekt ved vurderingen av søknaden.

Videre er viktig å få klarlagt søkerens nåværende forhold til rusmidler når det er grunn til å tro at han har hatt rusmiddelproblemer. I slike tilfeller må søkeren avhøres om sitt forhold til alkohol nå og i inndragningstiden/sperrefristtiden og opplysningene bør, i samråd med søkeren, kontrolleres ved attester, f.eks. fra ektefelle, familie, naboer, arbeidsgiver og eventuelt lege. Forvaltningslovens regler om partsoffentlighet må

iakttas. Innvilges søknaden om førerkort, bør det i medhold av førerkortforskriften § 32 b) overveies å begrense førerkortet til å gjelde for bestemt tid, f.eks. ett år.

2.9.9 Langtidssonere – Søknad om erverv av førerkort

En søker som har vært undergitt lengre tids/flere års soning bør ikke gis adgang til å erverve førerkort før han har oppholdt seg utenfor soningsanstalt i minst ett år og har vist godandel i denne tiden.

Om langtidssoneres mulighet for erverv av førerkort bemerkes for øvrig følgende: Førerkortopplæring kan inngå som en del av rehabilitering av langtidssonere. Når særlige grunner foreligger, og soningsforholdene tillater det, kan slik opplæring foretas i den avsluttende del av soningstiden. Ved vurderingen av om slik opplæring kan tillates, må soningsform, opplæringsplan, permisjoner og om det foreligger brudd på vilkårene for soningen tas i betraktning.

Når hensynet til en førerkortsøkers rehabilitering tilsier at førerkort blir utstedt før ett år etter endt soning/prøveløslatelse, må det legges vekt på det straffbare forholds karakter, rusproblematikken, motivasjon og løfte om arbeid der førerkort er et vilkår for ansettelsen.

Utstedelse av førerkort under soning eller umiddelbart etter påbegynt frigang eller avsluttet soning/prøveløslatelse, bør bare skje når et særlig behov taler for det. Også i disse tilfellene bør det vurderes om et eventuelt førerkort bør utstedes med begrenset gyldighetstid. Dette gjelder spesielt når søkeren har hatt rusproblemer.

2.9.10 Uttalelse fra lensmann/politimester ved søknad om førerkort

Bor søkeren i et lensmannsdistrikt med polititjeneste, skal lensmannen gi en fyldestgjørende uttalelse om sitt kjennskap til søkeren.

Bor søkeren i et annet politidistrikt enn der vedtaket ble truffet, må uttalelse innhentes fra politimesteren i bostedsdistriktet. Skal saken sendes til Politidirektoratet som klagesak, må klageren sendes gjenpart av politimesterens, eventuelt politimestrenes uttalelse(r), jf. forvaltningsloven § 33 fjerde ledd siste punktum.

2.9.11 Begrunnelse for avslag på søknad om førerkort

Politimesterens avslag på søknad om erverv av førerkort skal grunngis, jf. forvaltningsloven §§ 24, 25 og 27. Er grunnlaget for avslaget at vilkårene for nedsettelse av inndragningstid/sperrefrist under lovens minstetider ikke foreligger, vil en henvisning til dette vanligvis være tilstrekkelig, eventuelt med særlig vekt på at det ikke forelå særdeles formildende omstendigheter omkring det forhold som var grunnlag for det opprinnelige vedtaket, eller at det ikke foreligger helt spesielle grunner som taler for nedsettelse.

2.10 Melding til arbeidsgiver om beslag/inndragning av førerkort/kjøreseddel, meldingens innhold

Melding til arbeidsgiver om *inndragning* av førerkort fra ansatt sjåfør antas å kunne skje uten hinder av reglene om taushetsplikt. Slik melding til arbeidsgiver bør gis når politiet anser der påkrevet for å hindre at den som har fått førerkortet inndratt fortsetter å kjøre motorvogn. Meldingen bør bare inneholde opplysninger om at førerkortet er inndratt og om inndragningstidens lengde. Opplysninger om det som ligger til grunn for inndragningsvedtaket bør i alminnelig ikke gis.

Ved *beslag* av førerkort vil melding til arbeidsgiver være særlig aktuell når det er tale om skjellig grunn til mistanke om kjøring av motorvogn i påvirket tilstand samt ved grovere overtredelser av vegtrafikklovgivningen for øvrig.

Med hensyn til *kjøreseddel* for buss og drosje forholdes på samme måte som for førerkort.

2.11 Forvaltningssakens dokumenter

2.11.1 Etterforskningsdokumenter holdes utenfor forvaltningssaken

I saker om nektelse og inndragning av førerkort, fastsettelse av sperrefrist og nedleggelse av forbud mot kjøring av førerkortfri motorvogn hvor vedtaket vil bli begrunnet i idømt eller ilagt straff, skal saksdokumentene i forvaltningssaken holdes atskilt fra straffesaksdokumentene (etterforskningsdokumentene) som ikke skal medsendes til Politidirektoratet i tilfelle klage.

2.11.2 Ilagt straff som grunnlag for vedtak

I førerkortsak hvor ilagt straff er grunnlag for førerkortreaksjon skal dokumentene ordnes slik: Som utgangspunkt nyttes utskrift av dom i straffesaken eller gjenpart av vedtatt forelegg. Det vedlegges utskrift av straffe- og bøtere registeret med utskrift eller gjenpart av straffedommer eller vedtatte forelegg som har særlig interesse for førerkortsaken. Videre vedlegges søknad/klage og andre dokumenter som har betydning for saken, f.eks. uttalelser fra polititjenestemenn og andre om partens edruelighet og vandel for øvrig og om behovet for førerkort. Gjenpart av forhåndsvarslet og partens eventuelle bemerkninger samt det etterfølgende vedtak må følge dokumentene.

2.11.3 Vedtak begrunnet i manglende edruelighet og/eller vandel

I inndragningssak hvor vedtaket vil bli begrunnet med manglende edruelighet eller slett vandel, jf. vegtrafikkloven 33 nr. 1 annet punktum, forholdes som under 2.11.2, dog slik at utgangspunkt må tas i de opplysninger som foreligger om partens edruelighet og vandel for øvrig.

I saker om utstedelse av førerkort vil søknaden danne utgangspunkt for behandlingen. Ytterligere skriftlig materiale må fremskaffes i den utstrekning det er nødvendig for å kunne gi en begrunnelse for et eventuelt avslag på søknaden, jf. 2.5.3 foran.

2.11.4 Muntlige bemerkninger fra parten til forhåndsvarsel

Når parten fremsetter sine bemerkninger til forhåndsvarset muntlig, skal disse nedtegnes, jf. forvaltningsloven § 22. De bør for ordens skyld også medunderskrives av parten. Til nedtegnning kan nyttes vanlig blankett for politirapport (GP-5024).

2.11.5 Grunnlaget for vedtaket

Vedtaket i førerkortsak treffes på det skriftlige grunnlaget som foreligger i saken. Gjenpart av vedtaket skal følge sakens dokumenter.

2.11.6 Dokumentfortegnelse

Justisdepartementet ber om at det føres vanlig dokumentfortegnelse (GP-5146).

3 PRAKSIS – RETNINGSLINJER

3.1 Sperrefrister, nektelse av førerkort

3.1.1 Vegtrafikkloven § 24 a og § 24 fjerde ledd

Vegtrafikkloven § 24 a sammenholdt med § 24 fjerde ledd regulerer adgangen til å få førerkort for motorvogn, men det er *bare* § 24 a som hjemler adgang til å treffe vedtak om sperrefrist.

3.1.2 Vegtrafikkloven § 24 a første ledd

Etter lovendringer i 1991 og 1995 lyder vegtrafikkloven § 24 a første ledd slik:

«Den som har kjørt motorvogn uten å ha førerkort for vedkommende gruppe av motorvogner, kan ikke få slikt førerkort første gang før det er gått 6 måneder siden den ulovlige kjøringen fant sted. Er han yngre enn den lovlige minstealderen for slikt førerkort, løper sperrefristen til det er gått 6 måneder fra den dagen han oppnår minstealderen. Er det voldt større skade ved kjøringen, skal sperrefristen etter første og andre punktum være ett år. Ulovlig kjøring med moped får samme virkning når det gjelder mopedførerbevis. Tilsvarende gjelder også for den som ulovlig endrer maksimal hastighet eller ytelse for motorvogn i strid med § 13 femte ledd.»

Regelen er tvingende og forutsetter ikke straffereaksjon. En søknad som kommer inn før fristen er utløpt, skal alltid avslås under henvisning til denne bestemmelsen. Sperrefristen gjelder også for personer som på handlingstidspunktet ikke hadde oppnådd den kriminelle lavalder.

Da sperrefristen er lovbestemt, skal det *ikke* treffes vedtak. Vedkommende bør imidlertid gis orientering om sperrefristen og om at det ikke er adgang til å dispensere fra denne.

Begrepet «slikt førerkort første gang» innebærer at sperrefrist ikke inntreffer dersom fører av bil ikke har førerkort for denne

motorvogngruppe, men tidligere har hatt norsk eller utenlandsk førerkort gjeldende for bil. Sperrefrist etter vegtrafikkloven § 24 a første ledd for førerkort klasse B inntreer derimot hvis vedkommende bilfører har førerkort gjeldende for klasse A eller T.

Politidirektoratet har ingen myndighet til å dispensere fra vegtrafikkloven § 24 a første ledd.

3.1.3 Nærmere om vegtrafikkloven § 24 a første ledd

I forbindelse med forslag til endringer i vegtrafikkloven § 24 a annet ledd (nå første ledd) tok Samferdselsdepartementet i Ot.prp. nr. 61 (1989-90) opp spørsmålet om førerkortreaksjoner overfor personer, som uten noen gang å ha hatt førerkort, kjører førerkortpliktig motorvogn. Samferdselsdepartementet uttalte bl.a.:

«Departementet har vurdert om ordet «slik» foran «førerkort» bør strykast. Slik § 24 a andre ledd er no, gjeld sperrefristen berre «vedkommende gruppe». Sperrefristen bør i utgangspunktet gjelde alle typar førarkort vedkommende ikkje alt har.

Framlegget har vore ute på høyring, og fått brei tilslutnad. Men det viste seg under utarbeiding av lovteksten at ein slik regel kan få uheldige verknader. Som døme kan nemnast ein som ulovleg kjører lett motorsykkel som 15 åring. At sperrefristen bør gjelde lett motorsykkel når han er 16 år er greit. Men utsetjing på førerarkort for bil ved 18 år kan verke strengt. Dette gjeld ikkje minst ved førarkort for buss og lastebil ved fylte 20 år. Departementet har vurdert fleire språklege løysingar, men teksten blir unødig komplisert. Ein har difor blitt ståande med noverande ordlyd, slik at den automatiske sperrefristen gjeld førarkort for vedkommende gruppe kjøretøy.»

Fører kortforskriften av 23. februar 1979 § 38 femte ledd første punktum lyder (uendret) slik:

«Den som har fått sitt fører kort inndratt eller fått sperrefrist for fører kort i en eller flere klasser, kan ikke få utstedt fører kort i noen annen klasse så lenge inndragningen eller sperrefristen varer.»

Under henvisning til ordlyden i vegtrafikkloven § 24 a første ledd og det ovenfor siterte fra nevnte Ot.prp., finner departementet at «sperrefrist» omhandlet i fører kortforskriften § 38 femte ledd bare gjelder sperrefrist fastsatt i medhold av vegtrafikkloven § 24 a annet ledd jf. § 33 nr. 2 – 4 (tilfelle hvor inndragning er *obligatorisk*).

3.1.4 Vurdering av søknad om fører kort etter utløpet av minstetiden i vegtrafikkloven § 24 a første ledd

Er minstetiden etter § 24 a første ledd utløpt, antar departementet at bedømmelsen og avgjørelsen av en søknad om fører kort bør skje på vanlig måte på grunnlag av vegtrafikkloven § 24 fjerde ledd. Ved utøvelsen av skjønnet etter denne bestemmelsen er det ikke utelukket å ta i betraktning tidligere begåtte overtredelse.

Har vedkommende kjørt motorvogn kun ved en anledning uten gyldig fører kort, antar Justisdepartementet at forholdet blir uttømmende regulert av § 24 a første ledd. Dette innebærer at det ikke vil være grunnlag for å nekte utstedelse av fører kort på grunnlag av dette forholdet etter utløpet av den lovbestemte sperrefristen på seks måneder.

Har vedkommende derimot kjørt motorvogn gjentatte ganger uten gyldig fører kort, kan det i medhold av § 24 fjerde ledd – vandelskriteriet – bli aktuelt å nekte utstedelse av fører kort også

etter utløpet av den lovbestemte sperrefristen på seks måneder.

3.1.5 Følgene av at flere førerkortreaksjoner løper samtidig

Det forekommer at flere førerkortreaksjoner løper samtidig. Dersom en person på 16 år som har mopedførerbevis domfelles for kjøring av bil i påvirket tilstand, skal det treffes vedtak om inndragning av mopedførerbeviset i medhold av vegtrafikkloven § 33 nr. 2 og fastsettes sperrefrist for utstedelse av førerkort, løpende fra kjøringdagen, jf. vegtrafikkloven § 24 a annet ledd jf. § 33 nr. 2. Fra kjøringdagen løper samtidig i medhold av vegtrafikkloven § 24 a første ledd en sperrefrist for utstedelse av førerkort klasse B til vedkommende er 18 år og 6 måneder (med mindre ett års fristen i § 24 a første ledd kommer til anvendelse).

De nevnte førerkortreaksjoner innebærer at vedkommende ikke kan øvingskjøre så lenge førerkortreaksjonene løper, med mindre politimesteren har gitt samtykke, jf. § 1 nr. 4 i forskrift om øvingskjøring av 14. desember 1968.

Førerkort kan ikke utstedes i noen klasse så lenge sperrefrist fastsatt i medhold av vegtrafikkloven § 24 a annet ledd løper.

3.1.6 Obligatorisk sperrefrist etter vegtrafikkloven § 24 a annet ledd

Sperrefrist etter vegtrafikkloven § 24 a annet ledd skal fastsettes i de tilfelle der forseelsen ville medført inndragning etter vegtrafikkloven § 33 nr. 2 – 4 hvis vedkommende hadde hatt førerkort. Slik sperrefrist fastsettes også når vedkommende er innehaver av mopedførerbevis. Det gjøres oppmerksom på at det etter § 33 nr. 3 og 4 b, som omhandler tilfelle der vedkommende nekter å medvirke til at det blir tatt utåndingsprøve, blodprøve eller foretatt klinisk legeundersøkelse som nevnt i vegtrafikkloven § 22 a tredje ledd, ikke er noen forutsetning

for å treffe vedtak om sperrefrist at vedkommende er ilagt straff eller er domfelt.

3.1.7 Tilfelle hvor sperrefrist ikke skal fastsettes

Det understrekes at det ikke skal treffes vedtak om sperrefrist hvis forseelsen utelukkende ville medført inndragning etter vegtrafikkloven § 33 nr. 1. I slike tilfelle må det ved søknad om førerkort vurderes å treffe vedtak om avslag med hjemmel i vegtrafikkloven § 24 fjerde ledd, vandelskriteriet

3.1.8 Tidspunktet for fastsettelse av sperrefrist

I de tilfelle hvor vedtak om sperrefrist skal treffes, må vedtaket – som ved inndragning av førerkort – komme i umiddelbar tilknytning til et vedtatt forelegg eller en rettskraftig dom, eller i umiddelbar tilknytning til nektelsen av å fremstille seg til legeundersøkelse, utåndingsprøve eller blodprøve. Sperrefristen løper fra det tidspunkt handlingen ble foretatt. Se for øvrig punktene 2.4.1 og 2.4.2 foran.

3.1.9 Sperrefrist etter vegtrafikkloven § 24 a annet ledd

Fastsettelse av sperrefrist etter § 24 a annet ledd foretas utelukkende på grunnlag av handlingen (kjøringen i påvirket tilstand, etterfølgende drikking, nektelse av blodprøve) og omstendighetene omkring denne. Kun handlingen og omstendighetene (f.eks. at kjøringen i påvirket tilstand fant sted med stjålet bil, at det ble begått en grov fartsovertredelse, at vikepliktbestemmelsene ble overtrådt og/eller at kjøringen endte med en kollisjon) er bestemmende for fristens lengde som ellers fastsettes på samme måte som ved inndragning av førerkort, jf. § 33 nr. 2 – 4.

3.1.10 Vurdering av andre forhold ved sperrefristens utløp

Dersom det søkes om førerkort ved sperrefristens utløp, må eventuelle andre forhold vurderes i henhold til vegtrafikklo-

ven § 24 fjerde ledd. Især vil grovere lovovertrædelser begått før eller etter den handling som var grunnlaget for sperrefristen, kunne gi grunnlag for nektelse av førerkort utover sperrefristens utløp.

Dersom vedkommende før vedtak om sperrefrist er truffet har begått slike alvorlige straffbare handlinger som ved utløpet av sperrefristen kan begrunne nektelse av utstedelse av førerkort etter § 24 fjerde ledd, bør det gis opplysninger om dette i vedtaket.

3.1.11 Vegtrafikkloven § 24 fjerde ledd – Vandelskravet

3.1.11.1 Generelt

Ved vurderingen av en førerkortsøkers vandel skal det tas utgangspunkt i bøte- og strafferegisteret. Er det registrert forhold som antas å burde tillegges betydning for hans adgang til å erverve førerkort, bør det som et utgangspunkt ikke utstedes førerkort til ham før det er gått minst 1 år siden den straffbare handling ble forøvet.

Det skal særlig legges vekt på forhold som har tilknytning til motorvogn og føring av motorvogn, samt andre forhold som gir grunnlag for tvil om vedkommende er å anse som trafikkløst. Det må særlig vurderes om vedkommende har vist en adferd som gir grunnlag for tvil om han for tiden vil kunne opptre med tilstrekkelig aktsomhet og forsiktighet i trafikken. I denne sammenheng kan det være grunn til å legge en viss vekt på vedkommendes alder.

3.1.11.2 Motorvogn som gjenstand for eller middel til forøvelse av en straffbar handling

Motorvogn kan være gjenstand for straffbare handlinger, som bilbrukstyveri, tyveri av deler fra bil eller bensin fra tank, bagasje etc.

Videre kan motorvogn være et nødvendig eller praktisk redskap ved straffbare handlinger, som ran, skapsprengninger med frakt av tungt utstyr, tyveritokter over store områder med bortfrakting av tunge gjenstander eller større mengder tyvegods.

I tilfelle som nevnt må det ved vurderingen av om vedkommende skal nektes førerkort legges større vekt på arten av de straffbare forhold enn på straffereaksjonen.

3.1.11.3 Lovovertrедelser uten tilknytning til motorvogn

I utgangspunktet bør erverv av førerkort ikke nektes dersom lovbruddet ikke har sammenheng med motorvogn eller adferd i trafikken.

Erverv av førerkort vil likevel kunne nektes dersom det straffbare forhold viser at vedkommende førerkortsøker har så vesentlige personlighetsavvik og mangler ved vurderingsevnen at det er grunn til berettiget tvil om han har evne og vilje til den tilpasning som sikker ferdsel i trafikken forutsetter, herunder å utvise den nødvendige hensynsfullhet. Slik berettiget tvil vil foreligge dersom vedkommende har forvoldt alvorlig legemskrenkelse eller vist hensynsløs adferd av annen art, som røper et ustabilt sinn eller at han lett kommer i affekt.

3.1.11.4 Gjentakelse av straffbare handlinger

Flere domfellelser for straffbare handlinger over lengre tid kan tyde på en brist i vedkommendes personlighet som indikerer upålitelighet, selv om det enkelte forhold i seg selv ikke er så graverende at det normalt gir grunnlag for nektelse av førerkort. Til den som skal ferdes i trafikken stilles krav om alminnelig respekt for lovbestemmelser og andre regler og i særdeleshet for de regler som er gitt i vegtrafikklovgivningen.

I slike tilfelle bør vedkommende førerkortsøker ses an i flere år før han gis adgang til å erverve førerkort.

3.1.11.5 Langtidssonere, søknad om førerkort

Hva angår førerkortsøkere som har vært undergitt flere års soning vises til punkt 2.9.9.

3.1.12 Vegtrafikkloven § 24 fjerde ledd – Edruelighetskravet

3.1.12.1 Løsgjengerloven §§ 17 og 20

Vegtrafikkloven § 24 fjerde ledd gir bestemmelse om at den som skal få førerkort må være edruelig. Det er lovens forutsetning at førerkortsøkerens edruelighet skal kontrolleres før førerkort utstedes.

Ved vurderingen av en førerkortsøkers edruelighet vil det vanligvis være tilstrekkelig å ta utgangspunkt i politiets egne registre (bøte- og strafferegistret), herunder opplysninger om innbringelser i drukkenskapsarrest (løsgjengerloven § 20). Er det grunnlag for tvil, bør det søkes innhentet nærmere opplysninger.

Flere bøtleggelse og/eller innbringelser etter løsgjengerloven de siste par år bør føre til at søkeren nektes adgang til å erverve førerkort.

3.1.12.2 Misbruk av alkohol eller andre rusmidler

Førerkortforskriften § 9 nr. 1 femte strekpunkt lyder slik:

«Det må ikke være misbruk av alkohol eller andre rusmidler, og ikke bruk av beroligende eller bedøvende midler i doser som reduserer årvåkenhet eller kjøreevne.»

I Statens helsetilsyns retningslinjer for fylkeslegene for behandling av førerkortsaker av 23. desember 1996 er det vedrørende misbruk av rusmidler bl.a. anført:

«Kroniske rusmisbrukere vil være påvirket store deler av tiden, og helsekravene er i slike tilfelle ikke oppfylt. Dersom misbruket ligger svært langt tilbake i tid, for eksempel ti år, kan det forsvares å anse kravene som oppfylt.

Ved opplysninger om misbruk av rusmidler kan det være nødvendig med attest fra psykolog eller spesialist i psykiatri. Hvis fast, behandlende lege er eneste behandlingskontakt og kjenner pasienten godt, kan attest fra denne være tilstrekkelig. Attest skal angi hvorvidt avholdenhet er verifisert ved blod- eller urinprøver, etter gjeldende prosedyrer ved rusmiddeltesting.

Dispensasjon kan gis når alkohol-, stoff- eller medikamentfrihet er dokumentert over en lengre periode, oftest ett år, og søkeren har forpliktet seg til og vist at han kan gjennomføre deltakelse i oppfølgende behandling/kontroller.

Dispensasjon må til å begynne med gis begrenset gyldighet (f.eks. 1 år).

Hvis det gis dispensasjon, må søker forplikte seg til totalavhold og å følge oppsatte kontroller, og legen må minnes på sin umiddelbart inntredende meldeplikt ved tilbakefall. Vurderingen over gjelder klasse A, B, S og T. Klasse C1, C, D1, D og kjøreseddel m.v. bedømmes vesentlig strengere.»

Misbruk av alkohol over flere år er klart grunnlag for å nekte erverv av førerkort. Erverv av førerkort i slike tilfelle forutsetter lengre tids avhold fra alkohol, jf. Statens helsetilsyns retningslinjer sitert ovenfor.

Ileggelse av straff for narkotikamisbruk er grunnlag for nektelse av førerkort. Det forutsettes at det dreier seg om kronisk nar-

kokiamisbruk og at misbruket er av et visst omfang. En ventetid fra 1 – 2 år har vært ansett som et passende utgangspunkt for vurderingen, jf. Helsetilsynets retningslinjer for fylkeslegene.

Stoffmisbrukere som er under rehabilitering ved en behandlingsinstitusjon kan ikke påregne samtykke til erverv av førerkort. Det kreves at vedkommende etter et slikt opphold med rimelig grad av sikkerhet kan sies å være kvitt sitt rusmiddelproblem, og at vedkommende en tid på egen hånd har greid seg i samfunnet med positivt resultat. Flytting til egen boenhet med oppfølging fra institusjonen tillegges vekt ved vurderingen.

Med hensyn til *metadonbehandlede førerkortsøkere* har Statens helsetilsyn i brev den 16. mars 2000 til Justisdepartementet innledningsvis vist til førerkortforskriften § 9 nr. 1 femte strekpunkt og nr. 2 åttende strekpunkt, gjengitt foran under 3.1.13.2.

I brevet vises til at fylkeslegen behandler søknader om dispensasjon.

«Risikoene ved metadonbehandling må veies mot risikoene ved fortsatt misbruk. Helsetilsynet har derfor kommet til at metadonbehandlede personer kan gis dispensasjon for førerkort i kl. A, B, S og T, forutsatt at:

- Behandlingen skjer under betryggende oppfølging og kontroll ved rehabiliteringsinstans ved av SHD godkjent tiltak, og med navngitt foreskrivende lege.
- Dosen er innstilt og har vært stabil over en *periode på 6 måneder*.
- Det ikke er bruk av andre beroligende eller bedøvende midler.

– Bruk av illegale stoffer er *helt* opphørt.

Søker må forplikte seg til absolutt avhold og følge oppsatte kontroller, og legen må være minnet på sin umiddelbart inn-tredende meldeplikt ved tilbakefall. Så lenge det er nevneverdig fare for at misbruket kan fortsette, bør det ikke gis dispensasjon. Det må stilles som vilkår at det ikke kjøres de første to timene etter medikamentinntak.

Det skal altså *ikke* gis dispensasjon dersom det er mistanke om manglende etterlevelse av kontrollopplegget. Det skal ikke gis dispensasjon for kl. C1, C, D1, D eller kjøreseddel m.v.»

3.1.12.3 Begrensning av gyldighetstiden for førerkort

Innvilges søknad fra rusmisbruker (alkohol og/eller narkotika), bør førerkortet i medhold av førerkortforskriften § 32 b) begrenses til å gjelde for ett år. Ved en eventuell søknad om fornyelse forutsettes vedkommendes forhold til rusmidler nøye vurdert.

3.1.13 Avslag på søknad om førerkort – Begrunnelse, underretning, klage

Finner politimesteren at en førerkortsøker ikke er edruelig eller at hans vandel for øvrig ikke er tilfredsstillende, skal det, under iakttagelse av forvaltningslovens saksbehandlingsregler, treffes vedtak om avslag på søknad om førerkort. Forhåndsvarsel er ikke nødvendig, jf. forvaltningsloven § 16. Vedtaket skal være skriftlig, inneholde hjemmel for vedtaket og ha formen «for tiden».

Etter forvaltningsloven § 24, jf. § 25, skal vedtaket *begrunnes*. Begrunnelsen gis i form av henvisning til og referat av vegtrafikkloven § 24 fjerde ledd første punktum, samt til vedkommendes straffbare forhold (rullebladet). Eventuelt må det

begrunnes hvorfor vedkommende ikke anses å være edruelig eller oppfyller vandelskravet.

Reglene i forvaltningsloven § 27 tredje ledd om underretning kommer til anvendelse, jf. underpunkt 2.5.4. Om klage over vedtaket vises til punktene 2.8.3 og 2.8.4. Justisdepartementet understreker at det her er klagefrist på tre uker, jf. forvaltningsloven 29.

3.1.14 Orientering til førerkortsøker om ventetid

Den som har fått avslag på søknad om førerkort vil ofte stille spørsmål om hvor lenge hun/han må vente før en ny søknad kan bli imøtekommet. Søkeren kan gis en slik orientering, men denne orienteringen skal ikke være noen del av vedtaket, og den er således ikke gjenstand for klage. Det understrekes at orienteringen ikke må gis på en slik måte at den kan oppfattes som et løfte eller tilsagn om utstedelse av førerkort. Nødvendig forbehold i så måte må derfor tas. Det kan for øvrig være hensiktsmessig at orienteringen gis muntlig og at det gjøres klart for søkeren at utstedelse av førerkort etter ventetidens utløp forutsetter at det ikke har vært noe å utsette på søkeren i tiden etter avslaget.

Fremmes det ny søknad før utløpet av antydnet ventetid, skal den nye søknaden gjøres til gjenstand for en reell og selvstendig vurdering, fordi det ikke kan utelukkes at søkerens livsførsel er blitt slik at han etter omstendighetene bør kunne gis adgang til å erverve førerkort. Motsatt vil det kunne tenkes at hans livsførsel fortsatt er slik at han må vente lengre enn tidligere anslått.

3.1.15 Midlertidig nektelse av førerkort – Vegtrafikkloven § 24 a tredje ledd

Vegtrafikkloven § 24 a tredje ledd hjemler adgang til å treffe vedtak om midlertidig å nekte utstedelse av førerkort til per-

soner siktet for straffbare forhold som kan ha betydning for vurderingen av om vedkommende er skikket til å inneha førerkort. Det vises i denne forbindelse til hva som er sagt foran under 3.1.11 om vurderingen av en søkersandel.

Justisdepartementet minner for øvrig om at personer som siktes for overtredelse av vegtrafikkloven § 22 uten å ha førerkort, ofte vil fanges opp av minstefristene i vegtrafikkloven § 24 a første ledd.

Om utgangspunktet for fristen på 3 måneder bemerkes:

Dersom søknad om førerkort fremmes etter at den straffbare handling ble begått, regnes fristen fra det tidspunkt politiet blir kjent med søknaden. Dette er vanligvis den dag søkerlisten fra trafikkstasjonen mottas. Er søknaden om førerkort kommet inn før den straffbare handling ble begått, legges til grunn tidspunktet for når vedkommende med skjellig grunn ble mistenkt for den straffbare handlingen.

§ 24 a tredje ledd kan også anvendes i tilfelle hvor det søkes om gjenerverv av førerkort etter utløpet av en inndragningsperiode.

3.2 Inndragning av førerkort etter vegtrafikkloven § 33 nr. 1

3.2.1 Generelt

Justisdepartementet understreker at ved fastsettelse av inndragningstidens lengde, når inndragning skjer i medhold av vegtrafikkloven § 33 nr. 1, må det i den enkelte sak legges vekt på alle omstendigheter omkring det foreliggende og eventuelle tidligere forhold. Det må i tillegg legges vekt på den virkning en inndragning antas å ville få for førerkortinnehaveren. Herunder bør det legges vekt på vedkommendes behov for

fører kort. Imidlertid er det hensynet til trafiksikkerheten, eventuelt, allmenne hensyn, som er avgjørende ved vurderingen. Departementet minner om at det av begrunnelsen for vedtaket må fremgå at dette spørsmålet er vurdert.

3.2.2 Fartsovertredelser

De nedenstående tabeller gir uttrykk for den praksis som legges til grunn ved fartsovertredelser.

Tabellene er av veiledende karakter, og forutsetter at fartskontrollene er foretatt på tørt sommerføre i dagslys, på rett vegstrekning uten kryss eller fotgjengerfelt og uten at det foreligger andre omstendigheter som bør tillegges skjerpene vekt. Det kan således bli tale om lengre (eller kortere) inn- og utdragningstider enn veiledende norm, alt avhengig av omstendighetene for øvrig. Det vises ellers til det som allerede er sagt om førerkortinnehaverens behov for førerkort.

Foreligger det skjerpene omstendigheter som for eksempel dårlig sikt eller vanskelige kjøreforhold for øvrig, bør inn- og utdragning vurderes allerede når hastigheten har vært som angitt i parentes i innledningen i tabellen for den enkelte fartsone. Under slike forhold bør inn- og utdragningstiden for øvrig fastsettes i samsvar med normen for det første eller andre av de etterfølgende trinn i tabellen.

Ved fartsovertredelser i 30 km/t- og 40 km/t-sonene bør det spesielt tas hensyn til de konkrete forhold. Bakgrunnen for opprettelsen av disse soner er at slike områder til visse tider av døgnet er spesielt trafikkert av f.eks. skolebarn. Det bør tillegges skjerpene vekt at fartsovertredelsen skjer i skole- og rushtiden og andre hektiske perioder av dagen.

FARTSGRENSE 30 KM/T:

Fart:	Inndragningstid:
(inntil 56 km/t	3 – 4 mnd.
56 – 65	3 – 7 mnd.
65 – 70	7 – 9 mnd.
70 – 75	9 – 12 mnd.
75 – 80	12 – 18 mnd.
80 – 85	18 – 24 mnd.
85 – 90	24 – 30 mnd.
90 – 90	30 – 36 mnd.
Over 90	Over 36 mnd.

FARTSGRENSE 40 KM/T:

Fart:	Inndragningstid:
(inntil 66 km/t	3 – 4 mnd.)
66 – 75	3 – 6 mnd.
75 – 80	6 – 8 mnd.
80 – 83	8 – 10 mnd.
83 – 87	10 – 13 mnd.
87 – 90	13 – 15 mnd.
90 – 93	15 – 18 mnd.
93 – 97	18 – 21 mnd.
97 – 100	21 – 24 mnd.
100 – 105	24 – 28 mnd.
105 – 110	28 – 33 mnd.
Over 110	Over 33 mnd.

FARTSGRENSE 50 KM/T:

Fart:	Inndragningstid:
(inntil 76 km/	3 – 4 mnd.)
76 – 82	3 – 6 mnd.
82 – 90	6 – 9 mnd.
90 – 95	9 – 12 mnd.
95 – 100	12 – 15 mnd.

100 – 105	15 – 18 mnd.
105 – 110	18 – 21 mnd.
110 – 114	21 – 24 mnd.
114 – 118	24 – 27 mnd.
118 – 122	27 – 30 mnd.
122 – 126	30 – 33 mnd.
126 – 130	33 – 36 mnd.
Over 130	Over 36 mnd.

FARTSGRENSE 60 KM/T:

Fart:	Inndragningstid:
(inntil 86 km/t/	3 – 4 mnd.)
86 – 95	3 – 6 mnd.
95 – 100	6 – 8 mnd.
100 – 106	8 – 12 mnd.
106 – 112	12 – 16 mnd.
112 – 118	16 – 20 mnd.
118 – 124	20 – 24 mnd.
124 – 130	24 – 28 mnd.
130 – 136	28 – 32 mnd.
136 – 142	32 – 36 mnd.
Over 142	Over 36 mnd.

FARTSGRENSE 70 KM/T:

Fart:	Inndragningstid:
(inntil 106 km/t/	3 – 4 mnd.)
106 – 110	3 – 6 mnd.
110 – 114	6 – 8 mnd.
114 – 118	8 – 10 mnd.
118 – 120	10 – 11 mnd.
120 – 123	11 – 13 mnd.
123 – 126	13 – 15 mnd.
126 – 129	15 – 17 mnd.
129 – 134	17 – 20 mnd.

134 – 140	20 – 24 mnd.
140 – 146	24 – 28 mnd.
146 – 152	28 – 32 mnd.
152 – 160	32 – 36 mnd.
Over 160	Over 36 mnd.

FARTSGRENSE 80 KM/T:

Fart:	Inndragningstid:
(inntil 116 km/t	3 – 4 mnd.)
116 – 120	3 – 5 mnd.
120 – 130	5 – 8 mnd.
130 – 140	8 – 13 mnd.
140 – 150	13 – 19 mnd.
150 – 160	19 – 25 mnd.
160 – 170	25 – 30 mnd.
170 – 180	30 – 36 mnd.
Over 180	Over 36 mnd.

FARTSGRENSE 90 KM/T MOTORVEI KL. B:

Fart:	Inndragningstid:
(inntil 126 km/t	3 – 4 mnd.)
126 – 135	3 – 6 mnd.
135 – 145	6 – 9 mnd.
145 – 151	9 – 12 mnd.
151 – 157	12 – 15 mnd.
157 – 163	15 – 18 mnd.
163 – 169	18 – 21 mnd.
169 – 175	21 – 24 mnd.
175 – 181	24 – 27 mnd.
181 – 187	27 – 30 mnd.
187 – 194	30 – 33 mnd.
194 – 200	33 – 36 mnd.
Over 200	Over 36 mnd.

FARTSGRENSE 90 KM/T MOTORVEI KL. A:

Fart:	Inndragningstid:
(inntil 131 km/t	3 – 4 mnd.)
131 – 135	3 – 5 mnd.
135 – 137	5 – 6 mnd.
137 – 139	6 – 7 mnd.
139 – 141	7 – 8 mnd.
141 – 145	8 – 9 mnd.
145 – 151	9 – 12 mnd.
151 – 157	12 – 15 mnd.
157 – 163	15 – 18 mnd.
163 – 169	18 – 21 mnd.
169 – 175	21 – 24 mnd.
175 – 181	24 – 27 mnd.
181 – 187	27 – 30 mnd.
187 – 194	30 – 33 mnd.
194 – 200	33 – 36 mnd.
Over 200	Over 36 mnd.

FARTSGRENSE 100 KM/T MOTORVEI KL. A:

Fart:	Inndragningstid:
(inntil 141 km/t	3 – 4 mnd.)
141 – 145	3 – 5 mnd.
145 – 147	5 – 6 mnd.
147 – 149	6 – 7 mnd.
149 – 151	7 – 8 mnd.
151 – 155	8 – 9 mnd.
155 – 161	9 – 12 mnd.
161 – 167	12 – 15 mnd.
167 – 173	15 – 18 mnd.
173 – 179	18 – 21 mnd.
179 – 185	21 – 24 mnd.
185 – 191	24 – 27 mnd.
191 – 197	27 – 30 mnd.

197 – 204

30 – 33 mnd.

204 – 210

33 – 36 mnd.

Over 210

Over 36 mnd

Har fartsovertredelsen skjedd i umiddelbar tilknytning til en ellers aktsom *forbikjøring* vurderes forholdet noe mildere (fra-drag med 20 – 30%). Departementet har imidlertid i sin praksis ikke vektlagt det som formildende når fartsoverskridelsen har vært vesentlig høyere enn det som er påkrevet for å foreta en ellers aktsom forbikjøring. Det samme gjelder dersom den motorvogn som blir forbikjørt har holdt høyere hastighet enn tillatt.

3.2.3 Særskilte fartsgrenser

Trafikkreglene § 13 nr. 4 – 6 har bestemmelser om særskilte fartsgrenser for visse kategorier kjøretøy. Overskridelse av nevnte fartsgrenser bedømmes i utgangspunktet som om den alminnelige fartsgrensen på stedet var lik den særlige fartsgrense, dvs. at kjøring i for eksempel 80-sonen med kjøreinnretning med særskilt fartsgrense 60 km/t vurderes etter retningslinjene for 60-sone. Politiet må imidlertid ved slike forseelser ved utmålingen av inndragningstid i særlig grad se hen til forholdene på stedet og forseelsens farlighet.

3.2.4 Dødsfølge, uaktsomt drap – Personskader, materielle skader

Når den uaktsomme kjøring har medført dødsfall, og vedkommende motorvognfører blir ilagt straff for denne forseelsen, bør inndragningstiden settes fra minst ett år (dersom det ikke foreligger spesielle omstendigheter som gjør at vedkommende var lite å klandre) til opp mot 3 år i mer gravevende saker. Ved domfellelse for *uaktsomt drap* settes inndragningstiden fra 3 år til for alltid, så fremt det ikke foreligger spesielle formildende omstendigheter. Det samme gjelder

særlig grove overtredelser av vegtrafikkloven § 3 hvor det foreligger dødsfølge.

Justisdepartementet har i sin praksis lagt til grunn 18 måneders inndragning for en bilfører som ble domfelt for overtredelse av vegtrafikkloven § 3 fordi vedkommende under kjøring i mørke ikke var tilstrekkelig aktsom og kjørte på en syklist som mistet livet. Sykkelen var uten lykt, men det var refleks på pedaler og bakskjerm. Bilføreren observerte ikke forulykkede før denne ble truffet av bilen. Tilsvarende ble inndragningstiden satt til 18 måneder for en bilfører som i tett tåke og mørke kjørte på og drepte en syklist som ikke hadde lykt på sykkelen, men refleks. Det var isbelegg i hjulsporene og meget glatt. Sikten var ca. 10 meter, men vedkommende ville på grunn av føret ha trengt ca. 30 meter for å kunne stanse.

De retningslinjer som er gitt ovenfor vedrørende dødsfølge og uaktsomt drap kommer også til anvendelse når den uaktsomme kjøring har ført til *betydelige personskader* med lengre tids eller varig sterk invaliditet til følge.

Det vil være grunnlag for lengre tids inndragning dersom det forhold motorvognføreren er straffet for har medført betydelig personskade, selv om forseelsen ellers ikke gir grunnlag for det, f.eks. ved hastighetsoverskridelser som etter den veiledende norm normalt ikke skal gi grunnlag for inndragning. Ved fastsettelse av inndragningstidens lengde legges vekt på den utmålte straff og rettens begrunnelse for denne. Gir forseelsen i seg selv grunnlag for inndragning, som f.eks. grovere hastighetsovertredelser, vil også mindre personskader som er en følge av kjøringen kunne føre til skjerpelse av inndragningstiden, eksempelvis ved påkjørsel i fotgjengerfelt.

Departementets praksis innebærer også skjerpelse hvor forseelsen har medført betydelig *materiell skade*.

3.2.5 Trafikkfarlige forseelser

Forhold/adferd som fører til alvorlige ulykker eller som representerer en særlig høy skaderisiko gir grunnlag for inndragning av førerkort.

3.2.5.1 Forbikjøringer

Departementet har opprettholdt inndragningstider fra 9 – 12 måneder når forbikjøring har ført til trafikkuhell med personskade eller omfattende materielle skader, eller ført til situasjoner der slike skader lett kunne ha oppstått. På tilsvarende måte har det vært forholdt ved forbikjøring som har fremstått som særlig hensynsløs eller aggressiv, som f.eks. ved køkjøring.

3.2.5.2 Vikeplikt, påkjørsel bakfra

Ved overtredelse av reglene om vikeplikt eller reglene om stans foran hindring (trafikkreglene §§ 7 og 13 nr. 1) bør inndragningstiden fastsettes fra 3 – 6 måneder, dersom overtredelsen har ført til trafikkuhell med mindre omfattende personskader og/eller omfattende materielle skader, eller til situasjoner der slike skader lett kunne ha oppstått.

3.2.5.3 Utforkjøringer

Justisdepartementet har opprettholdt inndragningstider fra 6 – 12 måneder når uaktsom kjøring, eventuelt kombinert med for høy hastighet etter forholdene, har ført til utforkjøring.

3.2.5.4 Kjøring mot rødt lys

Er førerkortinnehaveren ilagt straff for kjøring mot rødt lys, bør førerkortet inndras for minst 6 måneder når kjøringen har medført trafikkuhell med personskade eller omfattende materielle skader eller der slike skader lett kunne ha oppstått. Inn-

dragning bør også vurderes overfor bilførere som har passert stopplinje etter at det er skiftet til rødt lys og har fortsatt gjennom krysset slik at kryssende trafikk på grønt lys har måttet vike eller stanse eller foreta nødmanøver for å unngå sammenstøt. På tilsvarende måte forholdes når bilføreren har akselerert frem mot krysset etter at lyset skiftet til rødt og derfor har passert krysset mot rødt lys i stor fart.

3.2.5.5 Rundkjøring

Er førerkortinnehaver ilagt straff for i rundkjøring å ha kjørt i strid med påbudt kjøreretning, inndras førerkortet for minst 3 måneder.

Har slik kjøring ført til trafikkuhell med personskade eller omfattende materielle skader, eller til situasjoner der slike skader lett kunne ha oppstått, bør førerkortet inndras for minst 6 måneder.

3.2.5.6 Avstand til forankjørende

Ved overtredelse av trafikkreglene § 5 nr. 3 inndras førerkort hos fører av motorvogn, som kjører med en jevn tidsavstand til forankjørende på henholdsvis 0,5 sekunder eller mindre, eller 1 sekund eller mindre, i henhold til nedenstående, veiledende tabell:

Kjøretøy med tillatt totalvekt ikke over 3 500 kg:

Tidsavstand 0,50 sekunder – 0,30 sekunder: 3 – 6 måneder

Tidsavstand 0,29 sekunder – 0,00 sekunder: Over 6 måneder

Kjøretøy med tillatt totalvekt over 3 500 kg:

Tidsavstand 1,00 sekunder – 0,50 sekunder: 3 – 6 måneder

Tidsavstand 0,49 sekunder – 0,00 sekunder: Over 6 måneder

Retningslinjene forutsetter gunstige kjøreforhold med normal

trafikk og at det kjøres med gode dekk på tørr, bar vei. Ved avgjørelsen legges også vekt på den tilbakelagte distanse under overtredelsen. Lengre inndragningstider bør vurderes når det er glatt føre eller vanskelige kjøreforhold for øvrig.

3.2.5.7 Bruk av mobiltelefon under kjøring

Forskrift av 19. desember 1999 om forbud mot førers bruk av håndholdt mobiltelefon under kjøring med motorvogn trådte i kraft 15. mars 2000.

Har ulovlig bruk av mobiltelefon funnet sted under forbikjøring som nevnt under 3.2.5.1, tas overtredelsen i betraktning som en skjerpene omstendighet ved fastsettelse av inndragningstiden. Det samme gjelder dersom den ulovlige bruk av mobiltelefon har vært en medvirkende årsak til overtredelser beskrevet foran under 3.2.5.2 – 3.2.5.5 (vikeplikt, utforkjøring, rødt lys, avstand til forankjørende).

I de tilfelle mobiltelefonen er fast montert i henhold til nevnte forskrift, vil ovennevnte retningslinjer også komme til anvendelse dersom bruken av mobiltelefonen har medført redusert aktsomhet, jf. vegtrafikkloven § 3. Som eksempel nevnes det forhold at en bilfører under mottak eller sending av tekstmelding i lengre tid har blikket rettet mot mobiltelefonen i stedet for mot vegen og annen trafikk.

3.2.5.8 Bruk av radio, cd- og kassettspiller under kjøring

Har bruk av radio, cd- eller kassettspiller under kjøring medført nedsatt aktsomhet slik at oppmerksomheten i uforsvarlig grad har vært rettet mot bruken av apparatene, med den følge at trafikkuhell eller farlig situasjon oppstod, kommer retningslinjene ovenfor under 3.2.5.7 til anvendelse.

3.2.5.9 Skrensing, «burnout» m.v.

Førerkortet bør inndras for minst 3 måneder i tilfelle hvor det har vært foretatt skrensing og andre former for hensynsløs kjøring eller bruk av motorvogn (for eksempel «burnout») på områder (torv, plasser mv.) hvor kjøringen/bruken har skapt fare for fotgjengere og andre trafikanter.

3.2.5.10 Vegtrafikkloven § 21

Vegtrafikkloven § 21 bestemmer at ingen må føre kjøretøy når man ikke kan anses skikket til å kjøre på trygg måte, bl.a. når dette har sin årsak i sykdom eller tretthet. Departementet har opprettholdt 6 måneders inndragning i et tilfelle hvor bilføeren sovnet med den følge at kollisjon med møtende bil oppsto.

3.2.5.11 Nedsatt sikt som følge av snetildekkede vinduer o.l., §§ 1 – 3 i forskrift om bruk av kjøretøy av 25. januar 1990

Departementet har opprettholdt 3 måneders inndragning i et tilfelle hvor det ble kjørt med snedekket bil og hvor sikten forover og til sidene var sterkt begrenset.

3.2.5.12 Kjøre- og hviletidsbestemmelsene Rådsforordning 3820/85

Art. 6. Pause i kjøringen

Ved mer enn 14 timer total kjøretid, bør førerkortet inndras for 3 – 6 måneder.

Art. 7. Pause i kjøringen

Pkt. 1 og 2: Ved mer enn 9 timer kjøring uten foreskrevne pauser, og hvor pausene til sammen er under 30 minutter, bør førerkortet inndras fra 3 – 6 måneder.

Art. 8 Døgnhvil

Pkt. 1 og 2: Ved mindre enn 4 timer sammenhengende døgnhvil, bør førerkortet inndras fra 3-6 måneder.

Flere overtredelser i løpet av kortere tid av kjøre- og hviletidsbestemmelsene, som enkeltvis ikke ville medført inndragning, bør føre til inndragning av førerkortet som ovenfor nevnt.

Ved *grovere tilfelle* av overtredelse av hviletidsbestemmelsene i art. 7 og 8 bør lengre inndragningstider vurderes.

Rådsforordning 3821/85

Art. 15 Fartskriver

Er sjåfør ilagt straff for mangelfull utfylling av diagramskive, bruk av uleselig skive, unnlattelse av å skifte skive eller for helt å unnlate innsetting av skive, bør førerkortet inndras fra 3 – 6 måneder.

3.2.5.13 Sikring av gods, utstikkende gods, transport av farlig gods
Sikring av gods: Er førerkortinnehaver ilagt straff for å ha transportert gods som ikke har vært forsvarlig sikret mot å falle av eller mot forskyvning, jf. § 3-3 i forskrift om bruk av kjøretøy av 25. januar 1990, og overtredelsen har ført til trafikkuhell med personskader eller omfattende materielle skader, eller når slike skader lett kunne ha oppstått under transporten, bør førerkortet inndras for minst 3 måneder.

Har den mangelfulle sikringen av godset ført til ulykke med dødsfølge eller alvorlige personskader, bør førerkortet inndras for lengre tid, jf. 3.2.4 foran.

Utsikkende gods: Er førerkortinnehaver ilagt straff for ikke å

ha merket utstikkende gods i kjøretøyets lengde- eller sideretning i samsvar med reglene i § 3-4 i forskriften om bruk av kjøretøy, med skader eller dødsfølge som nevnt i foregående avsnitt, bør inndragning av førerkort vurderes som der nevnt.

Transport av farlige stoffer m.v.: Er førerkortinnehaver ilagt straff for transport av farlige stoffer, væsker og gass som ikke har vært forskriftsmessig sikret, slik at lekkasje har funnet sted eller lett kunne ha inntruffet, bør førerkortet inndras for minst 3 måneder. Det vises til klasseinndelingen av varer i § 1-4 i forskrift om landtransport av farlig gods av 20. desember 1996.

Varsling av brannvesen: Er fører ilagt straff for ikke straks å ha varslet brannvesen i medhold av § 3-4 i den forannevnte forskrift om transport av farlig gods, etter et uhell er oppstått ved transport av farlig gods, og det er fare for lekkasje eller det er skade på tank, emballasje m.v., bør førerkortet inndras for minst 3 måneder.

3.2.5.14 Tekniske mangler, overlasting

Førerkortet bør inndras for minst 3 måneder når det ved kjøretøyet er påvist feil eller mangler som innebærer vesentlig fare for trafiksikkerheten, og føreren er ilagt straff fordi han var eller burde vært klar over manglene og til tross for dette har brukt kjøretøyet. Inndragningsgrunnlag vil bl.a. være kjøring med sterkt slitte dekk, mangelfulle bremses og andre grove tekniske mangler. Videre bør tilsvarende inndragning foretas når det over en lengre strekning har vært kjørt i mørke helt uten lys. Det samme gjelder når kjøretøyet som følge av overlasting er blitt åpenbart trafikkfarlig.

3.2.5.15 «Trimming»

Mopedførerbevis eller førerkort bør inndras for minst 3 m

der hos den som gjentatte ganger ulovlig har endret maksimal hastighet eller ytelse for motorvogn i strid med vegtrafikkloven § 13 fjerde ledd («trimming»).

3.2.6 Motorvogn benyttet ved andre straffbare handlinger – Allmenne hensyn

I mange tilfelle bør allmenne hensyn føre til inndragning av førerkort for å beskytte samfunnet mot de skadevirkninger det kan ha om vedkommende fortsatt tillates å føre motorvogn. Det vises til Rt. 1972 s. 701 hvor Høyesteretts kjæremålsutvalg uttaler at det må foretas «en skjønsmessig helhetsvurdering av om allmenne hensyn ut fra de konkrete forhold i saken krever inndragning av førerkortet – herunder da også av forholdsmessigheten av det inngrep inndragningen vil bety».

I en rekke slike tilfelle er det først på et sent tidspunkt blitt reagert med inndragning av førerkort, eller inndragning har overhodet ikke funnet sted. Det bes derfor om at politimestrene legger opp de interne rutiner slik at førerkortreaksjonene kommer snarest mulig etter at det straffbare forhold er rettskraftig avgjort. Justisdepartementet ser det som særlig viktig at førerkortet så tidlig som mulig under etterforskningen blir beslaglagt hvis lovens vilkår for dette er til stede, og det er overvekt av sannsynlighet for at inndragning vil bli besluttet, jf. vegtrafikkloven § 33 nr. 5 og nedenfor under 3.8.8 og 3.8.9.

3.2.6.1 Drap, voldtekt

Er motorvogn benyttet som hjelpemiddel ved forøvelse av drap, voldtekt eller andre sedelighetsforbrytelser, bør førerkortet inndras for flere år eller for alltid.

3.2.6.2 *Narkotikaforbrytelser, grov smugling*

Dersom motorvogn var nødvendig/praktisk transportmiddel/skjulested ved slike forbrytelser, inndras førerkortet etter praksis i lengre tid, eller for alltid i meget grove tilfelle.

3.2.6.3 *Bilbrukstyveri, tyveri av bil*

Er førerkortinnehaveren domfelt for flere tilfelle av bilbrukstyveri eller motorvogn er påført betydelig skade ved slik handling, bør førerkortet inndras for minst ett år. Det samme gjelder hvor tyveri av motorvogn for eksempel har sammenheng med «bilslakt».

3.2.6.4 *Ran, tyverier*

Er bil brukt som nødvendig eller praktisk hjelpemiddel ved forøvelse av ran eller tyverier med bortfrakting av større partier tyvegods, bør inndragningstiden i alminnelighet ikke settes kortere enn 2 år.

3.2.6.5 *Sammenheng mellom bruken av motorvogn og den straffbare handling*

Et vilkår for inndragning i ovennevnte kategorier må være at det var klar sammenheng mellom bruken av motorvogn og den straffbare handling. Inndragning av førerkort har flere ganger blitt opphevet etter klage i tilfelle hvor klageren er straffet for å ha smuglet narkotika fra utlandet og benyttet bil som transportmiddel, men hvor bruken av bil ikke har representert annet enn et mer eller mindre tilfeldig valg av transportmiddel.

3.2.7 **Andre inndragningsgrunnlag**

3.2.7.1 *Unnlatelse av å stoppe for kontroll, vegtrafikkloven § 10*

I et tilfelle hvor bilføreren forsøkte å unngå fra kontroll, opprettholdt departementet 3 måneders inndragning av førerkortet.

3.2.7.2 Plikter ved trafikkuhell

Vegtrafikkloven § 12 gir bl.a. bestemmelse om at den som er innblandet i trafikkuhell, plikter å legitimere seg og å bli på stedet. I et tilfelle hvor trafikkuhell førte til materielle skader, kjørte førerkortinnehaveren vekk fra stedet uten å gi seg til kjenne. Departementet la til grunn at allmenne hensyn tilsa opprettholdelse av 6 måneders inndragning.

3.2.8 Overlatelsesmedvirkning – Vegtrafikkloven § 17 annet ledd

Etter vegtrafikkloven § 17 annet ledd plikter eieren eller den som råder over motorvognen å forvise seg om at den som han lar bruke motorvognen fyller vilkårene for å føre den. Når den som er overlatt motorvognen kjører i påvirket tilstand, vil den person som har overlatt rattet til den påvirkede, selv kunne bli straffedømt i medhold av vegtrafikkloven § 31 jf. § 17 annet ledd.

Domfellelse for overtredelse av § 17 annet ledd gir grunnlag for inndragning av førerkort etter vegtrafikkloven § 33 nr. 1. Tilfellene må undergis en konkret vurdering på grunnlag av den bedømmelse retten har foretatt av hvorvidt aktsomhetskravet i vegtrafikkloven § 17 annet ledd er oppfylt. I praksis har inndragningstiden variert fra 1 til 2 år hvor vedkommende ikke tidligere er ilagt straff etter samme lovbestemmelse eller etter vegtrafikkloven § 22. Kortere inndragningstid enn 1 år bør bare anvendes i tilfeller hvor de formildende omstendigheter ved overlattelsen er sterkt fremtredende.

Høyesterett har uttalt at det straffemessig sett neppe er grunn til å vurdere vedkommende lempeligere enn den aktive promillekjører. Som ved reaksjonen overfor promillekjørere, må de generalpreventive hensyn veie tungt i saker av denne art. Høyesterett har i flere slike saker idømt ubetinget fengsels-

straff. Betinget fengselsstraff har dog vært gitt, idet kort kjøre-
redistanse og lav promille hos føreren (som fikk betinget)
måtte tillegges vekt også for eieren av bilen.

Også i andre tilfeller vil ilagt straff etter vegtrafikkloven § 17
annet ledd gi grunnlag for inndragning. I en klagesak var for-
holdet at en trailersjåfør i forbindelse med opplasting av ure-
registrerte biler, lot mindreårige gutter kjøre bilene samt overlot
styringen av traileren til den ene av guttene slik at en farlig
situasjon oppstod. En inndragningstid på 1 år ble opprett-
holdt. I et annet tilfelle ble førerkortet inndratt i 1 år og 10
måneder hos en bileier som hadde overlatt kjøringen av bilen
til en 18 år gammel pike uten førerkort. Kjøringen endte med
utforkjøring og dødsulykke.

3.2.9 Manglende edrueighet

3.2.9.1 Løsgjengerloven §§ 17 og 20

Manglende edrueighet (misbruk av alkohol og/eller narkoti-
ka) vil ofte komme til uttrykk ved innsettelse i drukkenskaps-
arrest (løsgjengerloven § 20) eller bøtleggelse etter løsgjenger-
loven § 17. En enkelt bot for beruselse bør i alminnelighet ikke
føre til inndragning. Bøtlegges vedkommende to eller flere
ganger i løpet av et år, bør inndragning av førerkortet for ett
eller flere år overveies, dersom det er grunn til å tro at ved-
kommende ikke er edrueig.

3.2.9.2 Misbruk av alkohol eller andre rusmidler

Dersom en førerkortinnehaver misbruker alkohol eller andre
rusmidler, bør førerkortet inndras for lengre tid eller for alltid.
Det vises i denne forbindelse til punkt 3.1.13.2.

Førerkortforskriften § 32 b) gir ved gjenerverv av førerkort
hjemmel til å begrense førerkortet til å gjelde for bestemt tid.

For øvrig vises til det som er anført under punkt 3.1.12.2 om førerkortsøknader fra stoffmisbrukere som er under rehabilitering ved en behandling sinstitusjon, jf. avsnittet samme sted om metadonbehandlede førerkortsøkere.

3.2.9.3 *Generelt*

Dersom et førerkort aktes inndratt som følge av førerkort-innehaverens manglende edruelighet, må det vurderes om dette forhold har betydning for vedkommendes skikkethet som fører av motorvogn. Av inndragningsvedtaket må det fremgå at forholdet er vurdert.

3.2.10 Inndragning av førerkort når straffesak er henlagt i medhold av straffeloven § 44

Justisdepartementet har i flere saker lagt til grunn at verken vegtrafikkloven § 33 nr. 1 første punktum eller vandelsalternativet i annet punktum kan komme til anvendelse når straffesak er henlagt under henvisning til vedkommende førerkortinnehavers manglende strafferettslige tilregnelighet på gjerningstidspunktet, jf. straffeloven § 44.

Spørsmålet om inndragning av førerkort må i slike tilfelle vurderes i forhold til vegtrafikkloven § 33 nr. 1 annet punktum (edruelighetsalternativet) eller § 34.

3.2.11 Betydningen av tidligere saker

Er vedkommende motorvognfører tidligere ilagt straff eller domfelt for trafikkfarlige forgåelser mot vegtrafikklovgivningen, eller har hans førerkort tidligere vært inndratt, kan dette tillegges betydelig vekt ved fastsettelse av inndragningstidens lengde, alt etter tidligere forholds alder og grovhet. I slike tilfelle bør politimesteren overveie å treffe vedtak om inndragning selv om den aktuelle overtredelse isolert sett neppe ville medført slik reaksjon.

Når førerkort inndras i medhold av vegtrafikkloven § 33 nr. 1 i forbindelse med trafikkfarlige forseelser som bl.a. fartsovertredelser, risikofylte forbikjøringer, overtredelser av vikepliktbestemmelsene, kjøring mot rødt lys og bruk av motorvogn med vesentlig tekniske mangler, er det særlig viktig at tidligere ilagte straffer for tilsvarende overtredelser blir tillagt vekt ved fastsettelse av inndragningstiden. Dette gjelder spesielt når overtredelsenes antall, art og hyppighet klart røper manglende evne og vilje til å overholde gjeldende bestemmelser for regulering av vegtrafikken.

Ved fastsettelse av inndragningstiden i slike tilfelle, må det særlig legges vekt på ilagte straffer de siste 2 – 3 år før den aktuelle overtredelse. Med utgangspunkt i hva som isolert sett er vanlig inndragningstid for den aktuelle overtredelse etter gjeldende retningslinjer og praksis, skjerpes inndragningstiden etter omstendighetene med inntil 50 % eller mer.

Ved inndragning grunnet *fartsovertredelser* må det ved fastsettelse av inndragningstiden legges vekt på tidligere ilagte straffer for slike overtredelser. Dette gjelder særlig når de tidligere overtredelsene har medført inndragning av førerkort. Også fartsoverskridelser avgjort ved forenklet forelegg tillegges vekt, spesielt når overtredelsene gjelder hastigheter i øvre skikt i ordningen med forenklet forelegg.

Før det treffes vedtak om inndragning av førerkort som nevnt ovenfor, må opplysninger om førerkortinnehaverens eventuelle tidligere forhold innhentes, bl.a. fra det sentrale bøteregister.

Av inndragningsvedtaket må det klart fremgå hvilke forhold som er tillagt vekt ved fastsettelsen av inndragningstidens lengde.

Ved fastsettelse av skjerpet inndragningstid etter foranstående retningslinjer bør det overveies om det skal treffes vedtak om hel ny førerprøve, selv om førerkortet inndras for et kortere tidsrom enn ett år, jf. nedenfor under punkt 3.10.

3.2.12 Inndragning av førerkort etter overtredelse begått i et annet land

Når politiet får underretning om at en person som er bosatt i Norge og har norsk førerkort er straffet eller domfelt i annet land for noe som kan ha betydning for innehavelse av førerkort, avgjør politimesteren eller den han gir myndighet om førerkortet skal inndras. Er førerkortinnehaveren ilagt straff i utlandet for kjøring av motorvogn i påvirket tilstand eller en trafikkforseelse som tilsier inndragning av førerkortet, bør inndragningstiden ikke settes kortere enn om vedkommende var dømt for tilsvarende forhold i Norge.

En viss vekt kan imidlertid legges på vedkommende lands straffutmålingspraksis for den aktuelle forseelse, dersom straffenivået ligger vesentlig under det som er vanlig i Norge for tilsvarende forhold.

Er straffutmålingsnivået i gjerningslandet nær opp til eller på linje med det som praktiseres ved tilsvarende overtredelser i Norge, bør imidlertid en vesentlig mildere praksis vedrørende utmåling av inndragningstid for førerkort ikke tillegges vekt ved fastsettelse av førerkortreaksjonen. Det er i bostedslandet førerkortinnehaveren har sitt daglige virke og hvor han vil eksponere seg i trafikken. Hjemlandets interesse i å verge seg mot trafikkupålitelighet står derfor i fokus på en helt annen måte ved førerkortinndragning enn ved straffutmålingen.

Disse retningslinjer kommer også til anvendelse overfor innehaver av norsk førerkort bosatt i annet land, men som jevnlig

arbeider i Norge eller stadig oppholder seg i landet.

Hjemmelen for inndragning i slike tilfelle er vegtrafikkloven § 33 nr. 1.

I slike tilfelle går det gjerne *lang tid fra forseelsestidspunktet* til eventuell inndragning, noe som vil kunne få stor betydning for inndragningstidens lengde. Justisdepartementet viser til hva som er sagt i punkt 3.8.11 nedenfor.

3.2.13 Minsteinndragning, vegtrafikkloven § 33 nr. 1

Når politimesteren finner at det foreligger grunnlag for inndragning av førerkortet i medhold av vegtrafikkloven § 33 nr. 1, bør tiden i alminnelighet ikke settes kortere enn 3 måneder, med mindre særlige omstendigheter taler for noe annet.

3.2.14 Forholdet til mopedførerbevis

Ovenstående retningslinjer får tilsvarende anvendelse så langt det passer for mopedførerbevis.

3.3 Inndragning av førerkort og fastsettelse av sperrefrist på grunn av kjøring i påvirket tilstand m.v.

3.3.1 Lovendringer

Ved lov av lov av 22. september 2000 nr. 79 ble det foretatt endringer i vegtrafikkloven. I § 22 er promillegrensen for motorvognførere senket fra 0,5 til 0,2. Videre er det gitt supplerende bestemmelser om utmåling av straff i § 31 og om inndragning av førerkort i § 33 nr. 2 og 4.

3.3.2 Vegtrafikkloven § 33 nr. 2: 0,2 – 0,5 promille

§ 33 nr. 2 er tilføyd et nytt annet punktum som bestemmer at obligatorisk inndragning likevel ikke gjelder for overtredelser som nevnt i § 31 annet ledd bokstav a.

Tilføyelsen innebærer at inndragning av førerkort ikke er obligatorisk dersom førerkortinnehaveren blir ilagt straff for føring av motorvogn med en alkoholkonsentrasjon i blodet mellom 0,2 og 0,5 promille. Inndragning vil imidlertid kunne foretas med *hjemmel i § 33 nr. 1* og forutsettes foretatt ved de grovere tilfellene innenfor den nye lavpromillen.

Har alkoholkonsentrasjonen under kjøringen vært mellom 0,4 og 0,5 promille, bør inndragningstiden fastsettes til minst 6 måneder. Skjerpende omstendigheter som f.eks. dårlig sikt og vanskelige kjøreforhold, fartsovertredelser og uaktsomme forbikjøringer tilsier lengre inndragningstid.

Føring av motorvogn med *lavere alkoholkonsentrasjon enn 0,4 promille* tilsier i utgangspunktet ikke inndragning av førerkortet. Dersom det foreligger skjerpende omstendigheter som nevnt i foregående avsnitt, bør førerkortet inndras fra 3 – 6 måneder.

3.3.3 Vegtrafikkloven § 33 nr. 4: Gjentatt kjøring i påvirket tilstand – Nytt annet punktum

3.3.3.1 Begge eller siste kjøring med mellom 0,2 og 0,5 promille

I vegtrafikkloven § 33 nr. 4 første ledd er det tilføyd et nytt annet punktum med slik ordlyd:

«Gjelder den nye overtredelsen et forhold som nevnt i § 31 annet ledd bokstav a, skal førerkortet eller mopedførerbeviset inndras for minst 6 måneder.»

Minste inndragningstid er i dette tilfelle 6 måneder og kommer til anvendelse såvel når begge tilfellene har skjedd med en promille mellom 0,2 og 0,5, som når dette bare gjelder siste tilfelle og foregående føring av motorvogn ble foretatt med en høyere promille enn 0,5.

Minstetiden på 6 måneder bør bare anvendes når begge kjøringene i påvirket tilstand er foretatt med en alkoholkonsentrasjon i blodet under 0,4 promille og det ikke foreligger skjerpene omstendigheter som nevnt under 3.3.2 ovenfor.

Høyere alkoholkonsentrasjon enn 0,5 promille i forbindelse med den foregående overtredelsen og under 0,5 promille ved den siste overtredelsen bør medføre inndragning på minst 1 år. Ved vurderingen legges vekt på grovheten i begge tilfellene og den tid som gikk fra forrige illeggelse av straff til siste overtredelse.

Samme synspunkter legges til grunn dersom det foregående tilfelle gjelder *nektelse av blodprøve* m.v. som nevnt i § 33 nr. 3.

3.3.3.2 Første kjøring med mellom 0,2 og 0,5 promille, siste kjøring med mer enn 0,5, promille

I vegtrafikkloven § 33 nr. 4 første ledd er det tilføyd et nytt tredje punktum sålydende:

«Gjelder den første overtredelsen et slikt forhold og siste overtredelse et forhold som nevnt i § 31 annet ledd bokstav b – d, skal førerkortet eller mopedførerbeviset inndras for minst 1 år.»

Ved fastsettelse av inndragningstiden i disse tilfellene må utgangspunkt tas i hva som isolert sett er vanlig inndragningstid i forbindelse med den siste overtredelsen, jf. § 33 nr. 2 første punktum. Den foregående overtredelsen tas i betraktning som en skjerpene omstendighet, slik at den tid som fastsettes som regel blir lengre enn ved første gangs overtredelse.

Unntaksvis kan det unnlates å ta den tidligere overtredelsen i betraktning som skjerpene omstendighet dersom alkohol-

konsentrasjonen var svært lav og det ikke ble foretatt inn-
dragning av førerkortet.

3.3.4 Vegtrafikkloven § 33 nr. 2 – Kjøring med over 0,5 promille

3.3.4.1 Kjøring av moped i påvirket tilstand

Dersom det ikke foreligger særlig skjerpende eller formildende omstendigheter i forbindelse med kjøringen, fastsettes inndragningstiden for førerkort eller mopedførerbevis til 18 måneder. Foreligger det særlig formildende omstendigheter som lav alkoholkonsentrasjon og kort kjørestrekning, fastsettes inndragningstiden fra 12-15 måneder.

3.3.4.2 Kjøring med mellom 0,5 og 0,8 promille

I utgangspunktet bør inndragningstiden settes til 15 – 18 måneder ved alkoholkonsentrasjon mellom 0,5 og 0,8 promille, dersom det ikke foreligger skjerpende omstendigheter som meget lang kjøring, trafikkuhell m.v. Inndragningstiden kan således settes under 18 måneder når særlig formildende omstendigheter foreligger eller alkoholkonsentrasjonen er ned mot 0,5 promille.

3.3.4.3 Middels grove tilfeller

Ved middels grove tilfeller settes inndragningstiden til mellom 18 måneder og 2 år. Inndragningstiden settes således til ca. 20 – 22 måneder ved alkoholkonsentrasjon på over 0,80 promille og opp mot 1,20 promille på samme betingelse som ovenfor nevnt. Er alkoholkonsentrasjonen høyere enn 1,20 promille, vil inndragningstiden etter mangeårig praksis være minst 2 år.

3.3.4.4 Grove overtredelser

Skalaen 2 – 5 år reserveres tilfeller hvor de skjerpende omstendigheter er i overvekt, som ved ikke ubetydelig trafikkuhell,

særlig høye alkoholkonsentrasjoner (f.eks. over 2 ‰), kjøring over meget lange strekninger, bilbrukstyveri i tilknytning til forseelsen m.v. Ved alvorlig skadefølge fastsettes inndragningen etter omstendighetene fra 3 – 5 år eller for alltid. Ved dødsfølge skal førerkortet som hovedregel inndras for alltid.

3.3.4.5 Promillekjøring i forbindelse med manglende edruelighet.

Dersom kjøringen i påvirket tilstand antas å ha sammenheng med mangel på alminnelig edruelighet (noe som iblant fremgår av dommen) eller slett vandel for øvrig, slik at vedkommende ikke kan anses skikket til å føre motorvogn, bør det overveies om førerkortet skal inndras for alltid, selv om overtredelsen isolert sett ikke kvalifiserer til en så streng reaksjon, jf. vegtrafikkloven § 33 nr. 1, 2. punktum. Samtykke til gjenerverv av førerkort bør ikke gis før «normal» inndragningstid er utholdt og edruelighet/vandel er funnet tilfredsstillende, jf. de retningslinjer som er gitt i punkt 2.9.8.

3.3.5 Etterfølgende alkoholnyttelse – Vegtrafikkloven § 22 annet ledd

Domfellelse for etterfølgende alkoholnyttelse (vegtrafikkloven § 22, 2. ledd) medfører obligatorisk inndragning av førerkortet. I likhet med inndragning ved overtredelse av vegtrafikkloven § 22,1. ledd er minste inndragningstid ett år.

Inndragning for 18 måneder eller kortere tid bør bare anvendes dersom den utmålte straff og domspremissene gir grunnlag for mild bedømmelse. Ved inndragning for lengre tid legges særlig vekt på om kjøringen var uforsvarlig og eventuelle skadefølger. Videre vil det være av betydning om førerkort-innehaveren forsto at det ville bli politietterforskning i saken og om den etterfølgende drikking må antas å være foretatt med sikte på bevisforspillelse.

3.3.6 Samtidig pådømmelse av to promillekjøringer – Vegtrafikkloven § 33 nr. 2

To tilfeller av promillekjøring som pådømmes samtidig medfører ikke at førerkortet skal inndras for alltid i medhold av den obligatoriske regel i vegtrafikkloven § 33 nr. 4. Inndragningstiden settes imidlertid lenger enn hvor det dreier seg om ett tilfelle av promillekjøring.

Departementet antar at det i slike tilfeller er hensiktsmessig å benytte skalaen fra 3 – 5 år. Unntaksvis fastsettes inndragningstiden for kortere tid enn 3 år, dersom vedkommende, uten å ha vært pågrepet og uten nytt inntak av rusmidler, foretok annen kjøring kort tid etter første kjøring, og det ellers ikke foreligger skjerpene omstendigheter.

Dreier det seg om to middels grove tilfeller av kjøring i påvirket tilstand, hvor domfelte ble pågrepet etter første tilfelle, bør inndragningstiden normalt settes til 4 år.

3.3.7 To dommer, men annen kjøring ligger i tid forut for første dom

Dersom førerkortinnehaveren er domfelt to ganger for kjøring i påvirket tilstand, men siste kjøring skjedde før første dom, kommer § 33 nr. 4 ikke til anvendelse.

3.3.8 To dommer med mer enn 5 års mellomrom

Er vedkommende domfelt for overtredelse av vegtrafikkloven § 22, men det er gått over fem år fra første dom til annet tilfelle av overtredelse av bestemmelsen, benyttes også skalaen mellom 3 og 5 år, alt avhengig av hvor lang tid som er gått. Inndragningstiden settes alminneligvis til fem år hvor det så vidt er gått over fem år. Er det gått 10 år eller mer, ligger forholdet så langt tilbake i tid at det bare unntaksvis bør tillegges vekt.

3.3.9 Beregningen av utgangspunktet for 5-årsfristen i vegtrafikkloven § 33 nr. 4

Utgangspunktet for beregningen av den 5-årsfristen som er omhandlet i vegtrafikkloven § 33 nr. 4 er tidspunktet for *avsigelsen av den første dom, eventuelt den dag vedkommende motorvognfører nektet å medvirke* til legeundersøkelse og blodprøve, med inndragning av førerkort til følge. Fra dette tidspunkt regnes fristen til tidspunktet for *neste overtredelse (nektelse)*. Det er altså tidspunktet for domsavsigelsen, ikke tidspunktet da dommen ble endelig, som legges til grunn. Har dommen vært anket til Høyesterett, regnes fristen fra underrettens dom hvis denne *stadfestes*. Blir dommen *opphevet*, må det legges vekt på tidspunktet for den eventuelle nye dom.

3.3.10 Ny promillekjøring i løpende inndragningstid

Det forekommer at en person som er dømt for promillekjøring, kjører på ny i påvirket tilstand (eller nektet å medvirke til legeundersøkelse og blodprøve) *før utløpet av den fastsatte inndragningstid*. Den nye inndragningstiden (for alltid) skal regnes fra tidspunktet for annen kjøring (nektelse), ikke fra utløpet av den første inndragning.

3.3.11 Nektelse av utåndingsprøve og blodprøve

I de saker hvor det foreligger mistanke om overtredelse av vegtrafikkloven § 22 første eller annet ledd, er utåndingsprøve og blodprøve det eneste eksakte bevismiddel. Erfaring viser at det er meget vanskelig å oppnå domfellelse hvor bevis for påvirkning prøves ført uten at slike prøver foreligger. Prøvene viser også graden av alkoholpåvirkning, og har derfor ikke bare betydning for avgjørelsen av skyldspørsmålet, men også for straffutmålingen.

3.3.11.1 Kravet til nektelse – Orientering til mistenkte om følgen av nektelse

Når det gjelder spørsmålet om hvilke krav som må stilles for at den mistenktes forhold skal kunne betraktes som «nektelse» i relasjon til vegtrafikkloven § 33 nr. 3, antar Justisdepartementet at det er tilstrekkelig at mistenkte er klar over at han er blitt pålagt å underkaste seg utåndingsprøve eller blodprøve og videre er klar over at han nekter å medvirke til dette. Av hensyn til den videre saksbehandling er det av vesentlig betydning at disse to momenter klart fremgår av tjenestemannens rapport.

Det bør være fast rutine at mistenkte blir gitt orientering om hvilke følger en nektelse kan få for hans førerkort eller for muligheten til å få utstedt førerkort. Mangel på informasjon som nevnt får imidlertid ikke til følge at § 33 nr. 3 ikke får anvendelse. Den som begir seg ut i trafikken må selv ha ansvaret for å kjenne sentrale regler i vegtrafikklovgivningen.

3.3.11.2 Kravet til «skjellig grunn til å tro» at en person har ført motorvogn

Vegtrafikkloven § 33 nr. 3 og § 24 a annet ledd knytter seg til unndragelse av plikten til å medvirke til utåndingsprøve, blodprøvetaking eller legeundersøkelse. Når det er grunn til å tro at noen har overtrådt bestemmelsene i vegtrafikkloven § 22 første eller annet ledd, er det å nekte medvirkning som nevnt et forhold som i seg selv medfører inndragning av førerkortet eller sperrefrist for utstedelse. Inndragning av førerkort eller fastsettelse av sperrefrist for minst 2 år skal således nyttes når politiet på tidspunktet for den ønskede prøvetaking hadde skjellig grunn til å tro at en person hadde vært fører av motorvogn, jf. vegtrafikkloven § 22 a annet ledd, samt at politiet fant grunn til å tro at han hadde overtrådt bestemmelsene i samme lov § 22. Dette gjelder selv om det senere

kommer frem at vedkommende ikke var påvirket eller ikke hadde kjørt, eller vedkommende frifinnes i straffesak. Ved Eidsivating lagmannsretts dom av 14. desember 1977 fikk Justisdepartementet medhold i dette syn. Anke til Høyesterett over dommen ble nektet fremmet i medhold av tvistemålsloven § 373 tredje ledd nr. 1.

3.3.12 Fastsettelse av sperrefrist

Ved fastsettelse av sperrefrist i medhold av vegtrafikkloven § 24 a annet ledd får foranstående retningslinjer under 3.3.1 – 3.3.11 tilsvarende anvendelse.

Justisdepartementet viser for øvrig til det som er anført under 3.1.6 – 3.1.11.

3.4 Begrensning av førerkort til bestemt klasse

Det har forekommet enkelte tilfelle hvor en som har fått sitt førerkort inndratt eller fått sperrefrist, søker om å få førerkort før tidens utløp, dog begrenset til en bestemt klasse.

Foreligger det et stort yrkesbehov – hvor ikke obligatoriske regler er til hinder for det – kan inndragningstiden eller sperrefristen nedsettes, slik at vedkommende gis adgang til å erverve førerkort klasse T (traktor) etter utløpet av den nedsatte inndragningstid, jf. førerkortforskriften § 32 første ledd bokstav a. Eksempelvis kan politiet, når det er fastsatt en inndragningstid på 2 år etter dom for promillekjøring med bil, gi samtykke til erverv av traktorførerkort etter ett års inndragning. Samtidig gis vedkommende underretning om at det ikke vil bli gitt samtykke til gjenerverv av førerkort klasse B før den opprinnelig fastsatte inndragningstid på 2 år er ute.

3.5 Inndragning av førerkort i medhold av vegtrafikkloven § 34

3.5.1 Innledning

Vegtrafikkloven 34 gir hjemmel for førerkortreaksjoner overfor personer som det er skjellig grunn til å tro ikke lenger fyller de krav som er fastsatt til syn, helse og førerlyst, eller ikke lenger har de kunnskaper eller den kjøreferdighet som hensynet til trafikksikkerheten krever.

3.5.2 Sviktende kunnskaper og kjøreferdighet

3.5.2.1 Pålegg om ny førerprøve

En førerkortinnehaver som politiet har skjellig grunn til å tro ikke har de nødvendige kunnskaper eller tilstrekkelig kjøreferdighet, kan pålegges innen en fastsatt frist å fremstille seg til hel eller delvis ny førerprøve uten forutgående legeundersøkelse. Dette vil være aktuelt når innblanding i trafikkuhell eller adferd i trafikken klart røper at en førerkortinnehaver representerer en trafikkrisiko utover det akseptable.

I uttrykket «skjellig grunn» ligger en forutsetning om at mistanken om mangelfulle trafikkkunnskaper eller svak kjøreferdighet kan forankres i objektive forhold og at den må være av en viss overveiende tyngde hva sannsynligheten angår.

3.5.2.2 Begrenset praktisk prøve

I tilfelle som nevnt under 3.5.2.1 vil det ofte være tilstrekkelig at førerkortinnehaveren avlegger og består en begrenset praktisk prøve. Er det tale om bilførere som begrenser sin kjøring til sitt nærmiljø, må den begrensede praktiske prøven kunne gjennomføres med hovedvekt på en prøving av ferdighetene under de forhold og med de trafikkmessige problemer som det er naturlig at vedkommende vil møte i dette nærmiljøet.

3.5.2.3 Pålegg om midlertidig innlevering av førerkort

I medhold av vegtrafikkloven § 34 første ledd annen setning kan politimesteren eller den han gir myndighet, når det finnes

nødvendig, pålegge innehaveren å levere førerkortet fra seg inntil videre. Det forutsettes at vedkommende må anses som en potensiell trafikkkfare som følge av en radikal endring med hensyn til hans kvalifikasjoner som fører av motorvogn. Det må utøves et visst skjønn som innebærer at «beslag» av førerkort i det foreliggende tilfelle fremstiller seg som en hensiktsmessig og rimelig reaksjon.

3.5.3 Helsesvikt m.v.

Førerkortforskriften ble revidert med virkning fra 1. januar 1997. Det er innført nye saksbehandlingsrutiner i førerkort- og kjøreseddelsaker som vedrører helsespørsmål.

3.5.3.1 Melding fra fylkeslegen, inndragning, dispensasjonssøknad

Leger har meldeplikt til fylkeslegen når en førerkortinnehaver ikke lenger fyller førerkortforskriftens helsekrav, jf. forskrift av 13. juni 1984. Etter § 3 annet ledd i denne forskriften skal fylkeslegen, dersom denne finner at helsekravene ikke er oppfylt og at førerkortet bør inndras, gi melding til politiet og vedkommende trafikktasjon. I slike tilfelle skal det snarest etter forhåndsvarsel treffes vedtak om inndragning av førerkortet inntil videre.

Dispensasjon fra helsekravene er en forutsetning for at politiet kan tilbakelevere et inndratt førerkort. Fylkeslegens avslag på søknad om dispensasjon kan påklages til Statens helsetilsyn. Når Helsetilsynets vedtak foreligger, legges dette til grunn ved avgjørelsen av førerkortsaken uten ny henvendelse til helsemyndigheten.

3.5.3.2 Mental svikt, demens – Praktisk førerprøve

I retningslinjer for fylkeslegene ved behandling av førerkort-saker av 15. mars 2000 er under avsnittet mental svikt – demens (side 25 – 26) uttalt:

«Når de medisinske opplysninger taler for funksjonsevne på grensen til det forsvarlige, eller når vurderingen av andre grunner er særlig vanskelig, kan en praktisk prøve gi holdpunkter for om funksjonsnedsettelsen er forenlig med kjøring. Den kan imidlertid være lite sensitiv for problemer som kan oppstå i en uventet stressituasjon, og den kan være for kort til å avdekke konsentrasjonsproblemer. Prøven må derfor være minst så omfattende som en vanlig «oppkjøring», og for enkle trafikkbilder må unngås. For saksgang vises til eget avsnitt side 10. Prøven må *ikke erstatte* en medisinsk vurdering!»

Om saksgangen er om praktisk prøve på side 10 uttalt:
«Etter vegtrafikklovens § 34 har politiet adgang til å kreve førerprøve når det er forskjellig grunn til å tro at innehaveren ikke fyller helsekravene eller mangler tilstrekkelige kunnskaper eller ferdigheter. Legelovens § 48 med forskrift hjemler ikke meldeplikt for lege direkte til politiet. Dersom legen mener praktisk førerprøve er nødvendig for å avgjøre om helsekravene er oppfylt, må legen melde dette til fylkeslegen, jf. legelovens § 48 med forskrift. Dersom fylkeslegen på grunnlag av melding fra lege eller for egen saksbehandling ønsker praktisk prøve, kan dette enten avtales direkte med trafikkstasjonen, eller fylkeslegen kan anmode politiet om praktisk prøve på grunn av tvil om helsetilstanden er forenlig med kjøring. Fylkeslegen kan ta resultatet av prøven med i sin vurdering av om det kan gis dispensasjon. *Prøven må ikke erstatte fylkeslegens vurdering av de helsemessige forhold.*»

3.5.3.3 Oppsettende virkning ved klage

I Helsetilsynets retningslinjer for fylkeslegene av 15. mars 2000 er i punkt 3.6 uttalt:

«Utgangspunktet for søknad om dispensasjon er at helsekravene ikke er oppfylt. Søkeren har ikke førerrett før dispensa-

sjon er gitt. Det er derfor ikke relevant å vurdere «oppsettende virkning» av vedtaket.»

Om oppsettende virkning ved klage vises for øvrig til punkt 2.8.5 foran.

3.5.3.4 Pålegg om midlertidig innlevering av førerkort

Den tilstand som har utløst en leges meldeplikt medfører oftest størst risiko den første tiden, spesielt ved synsfeltutfall og anfall med bevissthetstap. I slike tilfelle bør det uten opphold vurderes om førerkortet i medhold av vegtrafikkloven § 34 første ledd annen setning bør fratas vedkommende inntil videre.

3.5.3.5 Midlertidig uskikkethet

Ved melding om/påtreff av fører av motorvogn som, uten å være synlig påvirket av berusende eller bedøvende midler, åpenbart av annen grunn ikke er skikket til å føre motorvogn, bør beslag av førerkort i medhold av vegtrafikkloven § 33 nr. 5 overveies. Dersom det ikke er grunn til å tro at det foreligger et straffbart forhold (overtredelse av vegtrafikkloven § 21), bør likevel føring av motorvogn søkes hindret ved nedleggelse av forbud mot kjøring og ved at vedkommende fratas førerkortet, jf. politiloven § 7.

3.5.3.6 Vilkår for tilbakelevering av førerkort – Pålegg om legeundersøkelse

Førerkortet bør etter forbud som nevnt under 3.5.3.4 ikke tilbakeleveres før innehaveren i løpet av en kort frist kan dokumentere, eventuelt ved legeerklæring, at han er skikket til å føre motorvogn. Det minnes i denne forbindelse om regelen i vegtrafikkloven § 24 syvende ledd, om at førerkortinnehaveren har plikt til selv å gi melding til fylkeslegen om sviktende syn, helse og førerdyktighet.

Dersom vedkommende ikke har inngitt dokumentasjon som nevnt innen fristens utløp, bør han med gitt frist pålegges å underkaste seg legeundersøkelse som omhandlet i vegtrafikkloven § 34 første ledd. Det er en forutsetning for slikt pålegg at det er «skjellig grunn til å tro» at førerkortinnehaveren ikke fyller de fastsatte krav til helse som hensynet til trafikksikkerheten krever.

3.5.3.7 Direkte melding fra lege til politiet

Er melding fra lege om helsesvikt hos en førerkortinnehaver sendt politiet direkte, skal meldingen videresendes til fylkeslegen som rette vedkommende, jf. reglene om taushetsplikt i § 31 i lov om leger av 13. juni 1980. Førerkortreaksjon i medhold av vegtrafikkloven § 34 må utstå til fylkeslegens vurdering av om vedkommende fyller helsekravene foreligger.

3.5.4 Inndragning av førerkort når pålegg ikke etterkommes

Unnlater førerkortinnehaveren innen en gitt frist å etterkomme pålegg som nevnt i vegtrafikkloven § 34 første ledd, bør vedtak om inndragning treffes i medhold av § 34 annet ledd. Det samme gjelder når den konklusjon vedkommende trafikkstasjon kommer frem til med hensyn til førerkortinnehaverens trafikkunnskaper eller kjøreferdigheter gir grunnlag for det.

Inndragning av førerkortet foretas også i disse tilfellene «inntil videre», og førerkortet kan holdes inndratt så lenge det anses trafikksikkerhetsmessig påkrevet. Når de forhold som førte til inndragningen ikke lenger er til stede, kan det gis adgang til gjennerverv av førerkort.

3.5.5 Ny førerprøve etter utholdt inndragning på grunn av sykdom

Når førerkortet kan gjennerverves etter inndragning på grunn

av sykdom, bør ny førerprøve etter førerkortforskriften § 38 fjerde ledd bare kreves når vedkommende har hatt sitt førerkort inndratt så lenge at det er skjellig grunn til å tro at han/hun ikke lenger har de kunnskaper eller den kjøreferdighet som hensynet til trafikksikkerheten krever. En lengre inndragningstid (flere år) vil alene ikke være utslagsgivende ved vurderingen. Det må foretas en samlet vurdering med vekt på sykdommens art, førerkortinnehaverens alder, kortere eller lengre tids besittelse av førerkort, herunder den faktiske bruk (kjøreerfaring) og klasser.

I disse tilfellene vil det ofte være tilstrekkelig med en delvis (praktisk) ny førerprøve, jf. førerkortforskriften § 21 nr. 8.

3.5.6 Klage

Politiets pålegg om legeundersøkelse, fremstilling til ny førerprøve og pålegg om innlevering av førerkort inntil videre kan påklages til Politidirektoratet. Ved klage over vedtak om inndragning av førerkort etter vegtrafikkloven § 34 gjelder ingen klagefrist.

Om klage over fylkeslegens avslag på søknad om dispensasjon vises til punkt 3.5.3.1 foran.

3.5.7 Tidligere rundskriv

Nærmere detaljer om saksbehandlingen er gitt i rundskriv av 15. juli 1999 (G-63/99).

3.6 Forbud mot kjøring av førerkortfri motorvogn – Vegtrafikkloven § 35

3.6.1 Vilkårene for å nedlegge forbud

Vegtrafikkloven § 35 hjemler vedtak om forbud mot kjøring av førerkortfri motorvogn. Det er et vilkår for å treffe slikt

vedtak at hensynet til trafikksikkerheten eller allmenne hensyn ellers krever det, og det må av begrunnelsen for vedtaket fremgå at dette spørsmål er vurdert. Vider bør det fremgå hvilke av bokstavene a-d i vegtrafikkloven § 35 som er gitt anvendelse.

3.6.2 Forbud bare for bestemt tid

Forbud mot kjøring av førerkortfri motorvogn kan bare fastsettes for bestemt tid (ikke for alltid).

3.6.3 Begrensning av forbud til bare å omfatte moped

Departementet antar at vedtak om forbud mot kjøring av førerkortfri motorvogn kan begrenses til bare å omfatte moped. Særlig vil det være aktuelt å begrense vedtaket til å omfatte moped i de tilfellene der vedkommende er avhengig av å nytte førerkortfri motorvogn ved anleggsvirksomhet eller i jordbruk eller skogbruk, jf. førerkortforskriften §§ 5 og 6.

3.6.4 Forbud kan treffes når førerkortet er beslaglagt

Forbud mot kjøring av førerkortfri motorvogn kan treffes allerede når vedkommendes førerkort er beslaglagt, jf. uttrykket «fratatt» i § 35 bokstav a). I saker hvor det synes klart at vedkommende vil bli domfelt for forhold som gir grunnlag for forbud som nevnt, vil det være hensiktsmessig å treffe forbud *snaarest mulig* etter beslagleggelse av førerkortet. Forbudet gjelder først fra det tidspunkt vedkommende er underrettet om det.

3.6.5 Forbud ikke en automatisk følge av førerkortinndragning

Et forbud som ovenfor nevnt skal ikke være noen automatisk følge av vedtak om inndragning av førerkortet, men må gjøres til gjenstand for en selvstendig vurdering. Det vil i mange tilfeller kunne være aktuelt med kjørenektelse for forholdsvis kortere tidsrom.

3.7 Saker vedrørende kjøresedler

3.7.1 Førerkortforskriften § 7 nr. 7 – Formålet

I henhold til førerkortforskriften § 7 nr. 7 må den som skal drive persontransport mot vederlag med drosje, selskapsvogn, turvogn og rutevogn ha kjøreseddel i tillegg til førerkort for vedkommende motorvogngruppe. Reglene om kjøresedler tar særlig sikte på den tillit fra publikum og arbeidsgiver innehaveren er avhengig av som yrkesutøver.

3.7.2 Vilkårene for å få kjøreseddel – Vurdering av helse og vandel

Den som skal få kjøreseddel må være fylt 20 år og ha slik vandel at politiet ikke finner vedkommende uskikket til å drive persontransport mot vederlag. Det stilles samme *krav til helse* som for førerkort i klasse D, DE, jf. førerkortforskriften §§ 8 – 10.

Det stilles strengere krav for å få kjøreseddel enn førerkort. Ved vurderingen av vandelen skal det ikke bare legges vekt på om vedkommende er å anse som trafikkpålitelig, jf. det som er uttalt om dette under 3.1.11, men også om vedkommende har vist en atferd som gir grunnlag for tvil om han er skikket til å drive persontransport mot vederlag som yrkesbeskjeftigelse.

3.7.3 Grunnlag for nektelse

Grunnlag for nektelse vil bl.a. være domfellelse for overtredelse av vegtrafikk lovgivningen og domfellelse for flere vinningsforbrytelser som tyveri og heleri og domfellelse for bruk og kjøp av narkotika. Videre vil domfellelse for sedelighets- og voldsforbrytelser være klart grunnlag for å nekte erverv av kjøreseddel.

Dersom det fremkommer opplysninger som tyder på at søkeren har en personlighetsbrist som gjør vedkommende uskikket til å virke som drosje- eller bussjåfør, bør en søknad avslås selv om siste forhold ligger langt tilbake i tid.

3.7.4 Delegasjon til lensmenn

Det er i utgangspunktet politimestrene som avgjør søknader om kjøreseddel, men ved rundskriv av 23. februar 1988 er det åpnet adgang for politimestrene til å *delegere avgjørelsesmyndigheten til lensmennene i klare innvilgelsessaker*, dvs. saker hvor søkeren har ren vandel og fremlegger den fornødne helseattest. I tilfelle hvor *avgjørelsen kan være tvilsom*, oversender lensmannen saken til politimesteren, som også treffer vedtak i saken. Det samme gjelder tilbakekalling av kjøreseddel.

3.7.5 Formkrav til vedtak om nektelse

Finner politiet at vedkommende søker ikke har en tilfredsstillende vandel, skal det under iaktakelse av forvaltningslovens saksbehandlingsregler, jf. bl.a. foran under punktene 2.3 og 2.5, treffes vedtak om avslag på søknad om kjøreseddel. Vedtaket skal være skriftlig og inneholde hjemmelen og begrunnelsen for avslaget, jf. forvaltningsloven § 25. Vedtaket skal ha formen «for tiden», og som ved avslag på søknad om førerkort kan søkeren gis en orientering om når han eventuelt vil kunne få kjøreseddel. Justisdepartementet vil imidlertid også her understreke at denne orienteringen ikke skal være noen del av vedtaket og således ikke er gjenstand for klage.

3.7.6 Tilbakekalling av kjøreseddel – Div. forbrytelser, promillekjøring, uskikkethet, medisinske krav

Førerkortforskriften § 7 nr. 7 h) gir politiet en vidtgående adgang til å tilbakekalle kjøreseddelen. Etter første setning skal det ikke fastsettes tid for tilbakekallingen når denne skjer på grunn av innehaverens manglende edruelighet eller pålite-

lighet eller fordi han for øvrig har egenskaper som gjør at han må antas uskikket. Derimot skal tilbakekalling etter annen setning skje for begrenset tid eller for alltid når bakgrunnen er overtredelse av bestemmelser gitt i eller i medhold av samferdselsloven, pliktavholdsloven eller vegtrafikkloven og allmenne hensyn tilsier slik reaksjon.

Praksis på dette område bør være streng. Således vil det kunne være grunnlag for å tilbakekalle en kjøreseddel uten at det er grunnlag for å inndra førerkortet. *Grunnlag for tilbakekalling* vil bl.a. være ilagt straff for vinnings-, volds- eller sedelighetsforbrytelser. Videre bør kjøreseddelen tilbakekalles når innehaveren ikke lenger oppfylder de medisinske kravene i førerkortforskriften § 7 nr. 7 d), eller han ved forulempning av passasjerer eller uhøflig opptreden må antas uskikket til å utøve persontransport mot vederlag.

I de tilfelle hvor førerkortet blir inndratt for bestemt tid på grunn av kjøring av motorvogn i påvirket tilstand med en alkoholkonsentrasjon i blodet over 0,5 promille, eller for lengre tid som følge av andre lovovertridelser, bør kjøreseddelen tilbakekalles for et noe lengre tidsrom. Når det gjelder kjøring av motorvogn med lavere promille enn 0,5, vises det til de retningslinjer som er gitt i pkt. 3.7.7.

Videre bør tilbakekalling av kjøreseddelen overveies dersom innehaveren blir ilagt straff for andre overtredelser og hvor *allmenne hensyn* medfører inndragning av førerkortet, jf. foran under punkt 3.2.6.

3.7.7 Tilbakekalling av kjøreseddel ved lavere alkoholkonsentrasjon enn 0,5 promille m.v.

3.7.7.1 Overtredelser utenfor tjenesten

Dersom en innehaver av kjøreseddel blir ilagt straff for å ha

kjørt motorvogn utenfor tjeneste med en alkoholkonsentrasjon i blodet på 0,5 promille eller lavere og hans førerkort blir inndratt i medhold av vegtrafikkloven § 33 nr. 1 eller § 33 nr. 4 første ledd annet punktum, skal kjøreseddelen tilbakekalles for et noe lengre tidsrom enn for inndragningen av førerkortet.

3.7.7.2 Overtredelser i tjenesten

Dersom en innehaver av kjøreseddel blir ilagt straff som nevnt i punkt 3.7.7.1, og kjøringen har funnet sted i tjeneste, skal kjøreseddelen tilbakekalles for minst 6 måneder, selv om førerkortet ikke blir inndratt. Unntaksvis kan tilbakekalling av kjøreseddelen unnlates dersom helt spesielle omstendigheter tilsier dette. Således vil dette kunne være tilfelle dersom alkoholkonsentrasjonen var ned mot 0,2 promille da tjenestekjøringen ble påbegynt og vedkommende på kort varsel var blitt innkalt til ekstratjeneste.

3.7.8 Saksbehandlingsregler – Ny kjøreseddel

Ved vedtak om tilbakekalling av kjøreseddel gjelder saksbehandlingsreglene i førerkortsaker så langt de passer. Vedtaket skal begrunnes, jf. forvaltningsloven § 25. Klagefristen er 3 uker, jf. forvaltningsloven § 29.

Tidligere tilbakekalling av kjøreseddelen er ikke til hinder for at politimesteren utferdiger ny kjøreseddel dersom de grunner som tilsa tilbakekalling ikke lenger foreligger (førerkortforskriften § 7 nr. 7 h i.f.). Det må imidlertid foretas en totalvurdering av de opplysningene som foreligger i saken. Ved vurderingen av om vedkommende skal gis adgang til gjenerverv av kjøreseddel, må det legges stor vekt på hvor lang tid det er gått siden de aktuelle forhold fant sted. Videre må det tas i betraktning om det har vært noe ytterligere å bemerke til søkerens oppførsel/ vandel i den mellomliggende tid. Har politiet mottatt anmeldelser på vedkommende eller han er

omhandlet i politiets vaktjournal, vil dette indikere at han ikke er skikket til å virke som drosje- eller bussjåfør. Det må på den annen side legges vekt på uttalelser som vil kunne gi grunnlag for å anta at vedkommende har hatt en positiv endring i sin adferd.

For øvrig vises til det som er uttalt om personlighetsbrist i punkt 3.7.3. Utstedes ny kjøreseddel i tilfelle som omhandlet ovenfor, må søkeren gjøres kjent med at kjøreseddelen vil bli vurdert tilbakekalt dersom det fremkommer klager over innehaveren eller opplysninger om andre uregelmessigheter.

3.7.9 Beslag av kjøreseddel

Beslag av kjøreseddel kan i medhold av førerkortforskriften § 7 nr. 7 i) skje på samme vilkår som etter vegtrafikkloven § 33 nr. 5. De retningslinjer som er gitt nedenfor under punkt 3.8 om beslag av førerkort, får tilsvarende anvendelse ved beslag av kjøreseddel.

Beslag av kjøreseddel kan skje når innehaveren med skjellig grunn er mistenkt for *straffbart forhold* som kan medføre tilbakekalling av kjøreseddel.

Beslag kan derimot *ikke* foretas når det er tale om tilbakekalling av de andre grunnene som er nevnt i førerkortforskriften § 7 nr. 7 h) første punktum. Således gir manglende edruelighet, vesentlige personlighetsavvik og andre negative egenskaper som gjør vedkommende uskikket til å være fører av motorvogn under personbefordring mot vederlag, ikke grunnlag for å ta kjøreseddelen fra innehaveren før det er fattet vedtak om tilbakekalling.

Foreligger vilkårene for beslag, bør dette iverksettes snarest mulig. Dette gjelder især dersom kjøreseddelinnehaveren er

mistenkt for volds- eller sedelighetsforbrytelser selv om det ikke har vært grunnlag for førerkortbeslag.

3.7.10 Midlertidig nektelse av kjøreseddel

For det tilfelle at den som søker om kjøreseddel er *mistenkt for straffbart forhold* som kan få betydning for adgangen til *erverv av kjøreseddel*, gir førerkortforskriften § 7 nr. 7 i) siste ledd adgang til å nekte utstedelse inntil saken er endelig avgjort, men ikke for lengre tidsrom enn 3 måneder uten kjennelse av forhørsretten (jf. vegtrafikkloven § 24 a tredje ledd for så vidt angår midlertidig nektelse av førerkort).

Vedrørende *utgangspunktet for fristen* vises til det som er uttalt under punkt 3.1.15.

3.8 Beslag av førerkort og mopedførerbevis – Vegtrafikkloven § 33 nr. 5

3.8.1 Beslag – Hvem som treffer vedtak

Beslag foretas vanligvis av en polititjenestemann. Beslagsspørsmålet må imidlertid snarest mulig forelegges en politilembetsmann (herunder politiadjutant eller politifullmektig) til vurdering, jf. vegtrafikkloven § 33 nr. 5 og politiloven § 7.

3.8.2 Beslag – Når mistenkte ikke samtykker

Etter vegtrafikkloven § 33 nr. 5 kan politiet ikke beholde førerkortet utover 3 uker uten samtykke av førerkortinnehaveren eller forhørsretten. Ved førerkortbeslag skal førerkortinnehaveren spørres om han samtykker i beslag, og han skal gjøres kjent med sin rett til å nekte samtykke av beslag. Videre må det gjøres klart for førerkortinnehaveren at et samtykke når som helst kan trekkes tilbake, og at tilbakekalling av samtykke vil kunne føre til at saken straks blir sendt forhørsretten.

3.8.3 Tilbakekalling av samtykke, ny tre-ukers frist

Tilbakekalling av samtykke kan skje formløst. Som tilbakekalling av samtykke må også regnes anmodning om utlevering av førerkortet.

Trekker førerkortinnehaveren et gitt samtykke til beslag tilbake, løper en ny 3 ukers frist fra tilbakekallingen av samtykket.

3.8.4 Oversendelse til forhørsretten – Tre ukers-fristen i vegtrafikkloven § 33 nr. 5

Etter lovendring i 1991 er det tilstrekkelig at begjæring om fortsatt beslag er sendt forhørsretten innen 3 uker fra beslagstidspunktet/tilbaketrekkingen av samtykket. Med sikte på at forhørsrettens avgjørelse så vidt mulig bør foreligge innen tre uker, understrekes at saken uten ugrunnet opphold skal sendes forhørsretten dersom førerkortinnehaveren ikke samtykker i beslag eller senere trekker et gitt samtykke tilbake. I uttrykket «uten ugrunnet opphold» ligger at det kan være påkrevet med ytterligere etterforskning for klarlegging av grunnlaget for beslag før saken sendes til forhørsretten.

3.8.5 Oversittelse av tre-ukers fristen – Krav om utlevering

Dersom forhørsrettens kjennelse for beslag ikke foreligger innen 3 uker fra beslagstidspunktet, eller fra tidspunktet for tilbakekalling av samtykke til beslag, skal førerkortet utleveres til førerkortinnehaveren hvis han krever det. Dette gjelder ikke hvis retten på forespørsel opplyser at kjennelse vil bli avsagt innen få dager. En slik melding fra forhørsretten innebærer at førerkortet kan holdes beslaglagt i inntil 4 uker i de tilfelle rettens avgjørelse først foreligger etter at fristen på 3 uker er utløpt.

3.8.6 Førerkortinnehaverens krav på utlevering av selve førerkortet når kjennelse for fortsatt beslag ikke foreligger

Dersom politimesteren ikke finner grunn til å forelegge saken for forhørsretten for innhentelse av samtykke til fortsatt beslag, skal førerkortet uten opphold leveres tilbake til innehaveren. Det presiseres at når politiet ikke lenger har hjemmel til å holde et førerkort beslaglagt fordi 3-ukersfristen er utløpt uten at saken er sendt forhørsretten, eller retten ikke samtykker i fortsatt beslag, har innehaveren krav på å få selve førerkortet utlevert. Det er ikke adgang til i stedet for utlevering å utstede midlertidig kjøretillatelse i påvente av at straffesaken skal bli avgjort.

3.8.7 Forutsetningen for beslag

Forutsetningen for beslag av førerkort etter vegtrafikkloven § 33 nr. 5 er at det forhold som gir grunn til beslag er av en slik karakter at det kan regnes med at beslaget følges opp med inndragningsbeslutning når forholdet som ga grunn til beslag er fastslått ved rettskraftig avgjørelse. Minstekravet i vegtrafikkloven § 33 nr. 5 innebærer ikke at det kreves kvalifisert sannsynlighetsovervekt for at det er foretatt et straffbart forhold som kan begrunne inndragning.

3.8.8 Kravet til sannsynlighetsovervekt

Kravet om skjellig grunn til mistanke innebærer at det må foreligge en sannsynlighetsovervekt for at siktede har begått en straffbar handling. Mistanken må dessuten gjelde et forhold som senere vil kunne gi grunnlag for inndragning av førerkortet. Høyesterett har bl.a. i Rt. 1997 side 1904 lagt til grunn at det ikke kreves mer enn sannsynlighetsovervekt for å kunne beslaglegge et førerkort. Det er således intet tilleggsvilkår at det må være sannsynlig at saken faktisk fører til domfellelse. Samtidig tilføyes at politiet også må vurdere om beslaget vil representere et uforholdsmessig inngrep. Ved

denne vurderingen kan det være relevant å legge vekt på bevisenes styrke, og hvilken utsikt det er til å fremskaffe ytterligere bevis ved fortsatt etterforskning.

Vurderingen foretas på bakgrunn av en totalvurdering av samtlige foreliggende opplysninger i saken. Vilkåret for beslag må anses oppfylt når en motorvognfører påtreffes under slike forhold at det blir aktuelt å fremstille ham for utåndingsprøve eller blodprøvetaking. I andre tilfelle (vegtrafikkloven § 33 nr. 1) må det tas forhåndsstandpunkt til om forholdet, slik det på dette tidspunkt er opplyst, etter praksis og ut fra forholdene i den spesielle sak, vil føre til inndragning.

3.8.9 Førerkortinnehaveren har stort behov for førerkort

I enkelte saker vedrørende uaktsom kjøring kan det være tvil om lovens vilkår for beslag er oppfylt, og spesielt om beslag allikevel bør skje etter de ovennevnte retningslinjer. Slike tilfelle må vurderes meget nøye. Ved vurderingen tas i betraktning bevisenes styrke, graden av uaktsomhet og momenter for øvrig som er knyttet til den straffbare handling. Det er grunn til å være tilbakeholdende ved tvil, særlig når førerkortinnehaveren har sterkt behov for førerkort.

3.8.10 Snarlig iverksettelse av beslag når vilkårene foreligger – Virkningen av tiltalebeslutning

Finner politimesteren på bakgrunn av disse retningslinjer at vilkårene for beslag foreligger, *skal beslaget iverksettes snarest mulig*. Dette gjelder både ved mistanke om kjøring i påvirket tilstand og andre overtredelser av vegtrafikklovgivningen. Det er lite heldig at politiet i saker hvor beslagsgrunnene er til stede venter med beslag. Er det *tatt ut tiltale*, bør beslag under enhver omstendighet foretas fra tidspunktet for tiltalebeslutningen, idet denne er et uttrykk for at påtalemyndigheten ikke er i rimelig tvil om at domfellelse vil finne sted.

Går det lengre tid fra forseelsestidspunktet til beslag, eller innlevering av førerkortet, eller førerkortinnehaveren etter en tids beslag har disponert sitt førerkort i lengre tid, vil inndragning av førerkortet lett få preg av tilleggsstraff. I en rekke klagesaker har dette vært tillagt vekt til gunst for vedkommende, med den følge at det er blitt fastsatt en kortere inndragningstid enn tilfellet normalt skulle tilsi, eventuelt at inndragningsvedtaket ikke er blitt iverksatt.

3.8.11 Varigheten av beslaget

Forhørsretten vil ofte samtykke i beslag «inntil saken er endelig avgjort». Dette antas etter fast praksis å henvise til avgjørelsen i *førerkortsaken* (forvaltningssaken), dersom straffesaken avgjøres i vedkommendes disfavør. En kjennelse med slik slutning innebærer at politiet kan beholde førerkortet i tiden frem til vedtak om inndragning blir truffet, jf. foran under 2.4.1.

Et beslaglagt førerkort må ikke beholdes utover den tid som etter praksis tilsvarende vanlig inndragningstid, selv om straffesaken ikke er avgjort. Gir resultatet i straffesaken grunnlag for inndragning, skal det treffes vedtak om inndragning, også når hele inndragningstiden er utholdt ved beslag og førerkortet er utlevert.

3.8.12 Forbud mot føring av motorvogn når særlige grunner foreligger – Politiloven § 7

Har en førerkortinnehaver vært innblandet i alvorlig trafikkulykke uten at det er skjellig grunn til mistanke om straffbart forhold fra hans side, bør det likevel vurderes om han er skikket til å fortsette kjøring umiddelbart etter ulykken.

Vegtrafikkloven § 21 gir bl.a. bestemmelse om at ingen må føre kjøretøy «når han er i en slik tilstand at han ikke kan

anses skikket til å kjøre på trygg måte», bl.a. når årsaken er «at han er syk, svekket, sliten eller trett», eller at «det skyldes andre omstendigheter». Bestemmelsen forutsetter at det foretas en konkret vurdering av «kjøresikkerheten», eventuelt med bistand fra medisinsk personell.

I en situasjon som nevnt der vedkommende fører av motorvogn antas å være uskikket til å føre motorvogn, vil politiet i medhold av politiloven § 7 kunne nedlegge forbud mot at vedkommende fortsetter å føre motorvogn, for eksempel der dette kan utsette andre for fare. Forbudet kan gjennomføres ved at vedkommende fratras sitt førerkort for den tid som anses påkrevet.

3.8.13 Beslag av mopedførerbevis

Det som er uttalt ovenfor under 3.8.1 – 3.8.12 om førerkort gjelder tilsvarende for mopedførerbevis.

3.9 Kjøring uten førerkort og andre forhold i inndragnings-tiden/sperrefristtiden

3.9.1 Forlengelse av fastsatt inndragningstid

Blir en som har fått førerkortet beslaglagt eller inndratt ilagt straff for å ha kjørt motorvogn uten førerkort, bør forlengelse av inndragningstiden overveies.

3.9.2 Bedømmelsen av kjøringer i inndragningstiden

En enkelt kjøring uten førerkort i en kort inndragningstid bør medføre en tilleggsinndragning av inntil samme lengde som den opprinnelige. Ved lengre inndragningstider vil 6 måneder være et passende utgangspunkt for tillegg for kjøring uten førerkort en enkelt gang i slutten av perioden eller et par kjøringer i begynnelsen av denne. Flere kjøringer uten førerkort bør medføre til dels betydelig lengre tilleggsinndragning enn 6 måneder.

3.9.3 Tilleggsvedtaket

Ved kjøring uten førerkort må det treffes et tilleggsvedtak om inndragning, etter at parten har fått uttale seg, jf. forvaltningsloven § 16. Tilleggsinndragningen løper fra utløpet av den opprinnelige inndragningstid. Hjemmelen vil alltid være vegtrafikkloven § 33 nr. 1, og vedtaket begrunnes i hensynet til trafikksikkerheten og allmenne hensyn for øvrig.

Vedtaket bør treffes snarest etter at straffesaken er rettskraftig avgjort. Politimesteren bør samtidig vurdere om andre forhold i inndragningstiden tilsier forlengelse.

Dersom ikke særlige grunner taler mot det, bør vedtaket som nevnt treffes av den politimester som traff det opprinnelige vedtaket om inndragning.

Etter at vedtaket er truffet bør vedkommende gjøres kjent med at flere kjøring uten førerkort eller andre forhold vil kunne medføre ytterligere forlengelse av inndragningstiden.

3.9.4 Kjøring uten gjenervervet førerkort og andre forhold etter inndragningstidens utløp

Blir en som har fått sitt førerkort inndratt for bestemt tid, med pålegg om ny førerprøve, ilagt straff for å ha kjørt førerkortpliktig motorvogn uten førerkort etter inndragningstidens utløp, bør det ved søknad om gjenerverv treffes vedtak om nektelse «for tiden» av erverv av nytt førerkort i medhold av vegtrafikkloven § 24 fjerde ledd.

Ovenstående retningslinjer kommer også til anvendelse dersom det foreligger opplysninger om andre forhold som tilsier nektelse (av gjenerverv) av førerkort i medhold av vegtrafikkloven § 24 fjerde ledd.

Hva angår *uavgjorte straffbare forhold* vises til vegtrafikkloven § 24 a tredje ledd, som gir hjemmel for midlertidig nektelse også i de tilfelle hvor det søkes om gjennerverk av førerkort etter utløpet av en inndragningsperiode, jf. foran under punkt 3.1.15.

3.9.5 Kjøring i sperrefristtid

Har kjøringen funnet sted mens vedkommende har sperrefrist etter vegtrafikkloven § 24 a annet ledd, er det ikke hjemmel for å treffe vedtak om forlenget sperrefrist. Den ulovlige kjøringen vurderes da i forhold til bestemmelsene i vegtrafikkloven § 24 a første ledd og § 24 fjerde ledd ved en eventuell søknad om erverk av førerkort.

3.9.6 Kjøring når inndragningstid er fastsatt for alltid

Dersom en som har fått sitt førerkort inndratt for alltid kjører motorvogn uten førerkort, skal det ikke treffes vedtak om ytterligere inndragning. Ilagt straff for kjøring som nevnt tas i betraktning ved søknad om erverk av nytt førerkort.

3.10 Ny førerprøve

3.10.1 Førerkortforskriften § 38 og § 21 nr. 8 – Vedtaket

Førerkortforskriften § 38, jf. § 21 nr. 8, er det gitt bestemmelser om ny førerprøve for den som har fått sitt førerkort inndratt. Det må treffes særskilt vedtak om slik prøve, og Justisdepartementet antar at dette bør gjøres samtidig med vedtak om tidsbestemt inndragning for overtredelse av trafikale adferdsregler og meddeles i skjema for inndragning av førerkort for motorvogn (GP-6113). Forhåndsvarsel om ny førerprøve gis samtidig med forhåndsvarsel om inndragning av førerkort (Skjema GP-6114).

Pålegg om ny førerprøve er enkeltvedtak og kan påklages til

Politidirektoratet uten frist.

3.10.2 Når vedtak om ny førerprøve ikke skal treffes

Vedtak om ny førerprøve treffes ikke samtidig med vedtak om inndragning for alltid i medhold av vegtrafikkloven § 33 og vedtak om inndragning inntil videre i medhold av vegtrafikkloven § 34. Det samme gjelder når grunnlaget for tidsbestemt inndragning er manglende edruelighet eller allmenne hensyn.

3.10.3 Pålegg om ny førerprøve

Ved vurderingen om det bør gis pålegg om ny førerprøve gjelder følgende:

3.10.3.1 Kortere inndragningstid enn 6 måneder

Med mindre særlige grunner foreligger i det enkelte tilfelle bør det ikke treffes bestemmelse om ny førerprøve når et førerkort er besluttet inndratt for 6 måneder eller kortere tidsrom. Unntak kan særlig tenkes ved inndragning som følge av flere trafikforseelser som enkeltvis ikke ville medført inndragning, samt i tilfeller som nevnt foran under 3.10.12 og som røper klar mangel på respekt for vegtrafikklovgivningen.

3.10.3.2 Lengre inndragningstid enn 6 måneder

Bsluttes et førerkort inndratt for lengre tid enn 6 måneder for overtredelse av trafikale adferdsregler, bør det som hovedregel treffes bestemmelse om ny førerprøve. Er det truffet vedtak om inndragning av førerkort for kortere tid enn 1 år og det samtidig er bestemt at ny førerprøve skal avlegges, bør politimesteren overveie om delvis (praktisk) førerprøve vil være tilstrekkelig, jf. førerkortforskriften § 21 nr. 8. Se foran under 3.10.12.

Har førerkortinnehaveren flere års kjøreefaring, vil det som oftest være tilstrekkelig at den delvise førerprøven bare omfatter praktisk trafik kunnskap, jf. førerkortforskriften §§ 14

og 22.

Delvis førerprøve kan, foruten bare en teoretisk prøve, også bestå av en mindre omfattende prøve i teoretisk og praktisk trafik kunnskap etter vegkontorets anvisning.

Det må av vedtaket fremgå hva pålegget om delvis førerprøve omfatter.

Retningslinjene i første avsnitt kommer også til anvendelse dersom det treffes vedtak om forlengelse av en fastsatt inndragningstid med eller uten pålegg om ny førerprøve. I så fall vil den totale inndragningstid være grunnlag for vedtaket om ny førerprøve, jf. punkt 3.9.2.

Det samme gjelder ved et eventuelt gjenerverv av førerkort, når det forhold som var grunnlag for vedtak om nektelse «for tiden» av erverv av nytt førerkort var overtredelse av trafikale adferdsregler, jf. punkt 3.9.4.

I tilfelle der førerkortinnehaver har disponert over førerkortet i en lengre periode (mer enn 6 måneder) etter beslag og før den resterende inndragningstiden skal utholdes, antas det at ny førerprøve ikke bør pålegges dersom den gjenstående tid av inndragningen er mindre enn 6 måneder.

3.10.3.3 Førerkort på prøve, særbestemmelse

I førerkortforskriften § 30 nr. 1 er det gitt bestemmelse om at «den som får førerkortet inndratt av politiet i prøveperioden pga. brudd på trafikale adferdsregler, må avlegge full førerprøve». Dette gjelder også når førerkortet er inndratt for 6 måneder eller kortere tid.

3.10.3.4 Inndragning for alltid, gjenerverv av førerkort

Når et førerkort er inndratt for alltid i medhold av vegtra-

fikkloven § 33 som følge av overtredelse av trafikale adferdsregler og gjenerverv etter lengre tids inndragning kan komme på tale, skal det alltid treffes vedtak om pålegg om ny førerprøve som vilkår for gjenerverv av førerkortet.

3.10.3.5 Inndragningsgrunnlaget er sykdom

Når det blir aktuelt med gjenerverv av førerkort inndratt i medhold av vegtrafikkloven 34 (sykdom), vurderes spørsmålet om ny førerprøve etter de retningslinjer som er gitt under 3.5.

3.10.3.6 Inndragningsgrunnlaget er allmenne hensyn eller manglende edruelighet

Er grunnlaget for inndragning allmenne hensyn eller manglende edruelighet, vurderes spørsmålet om ny førerprøve på samme måte som ved inndragning i sykdomstilfelle, jf. foran under 3.5. Vekt legges bl.a. på vedkommendes alder og kjøreeerfaring.

3.10.4 Øvingskjøring

Forskrift av 14. desember 1968 om øvingskjøring § 1 nr. 4 lyder slik:

«Person som har sperrefrist for erverv av førerkort etter vegtrafikkloven § 24 a, kan ikke øvingskjøre i sperretiden med mindre særskilt samtykke til dette gis av vedkommende politimester eller den han bemyndiger. Det samme gjelder for den som har fått sitt førerkort beslaglagt eller inndratt».

Bestemmelsen forstås slik at samtykke til øvingskjøring ikke er påkrevet når en *tidsbestemt* inndragningstid eller sperrefrist er utløpt.

Hva spesielt angår den lovbestemte sperrefristen etter vegtrafikkloven 24 a første ledd for kjøring av motorvogn uten

førerkort, vises til punktene 3.1.1 – 3.1.5.

Er det truffet vedtak om inndragning eller sperrefrist *for alltid*, vil øvingskjøring kunne påbegynnes fra det tidspunkt politiet eller klageinstansen har vedtatt at inndragningstiden eller sperrefristen opphører.

Når det i forbindelse med vedtak om *tidsbestemt inndragningstid* er gitt pålegg om ny førerprøve som inkluderer praktisk prøve, bør det, med sikte på gjenerverv av førerkort snarest etter inndragningstidens utløp, kunne gis samtykke til øvingskjøring de siste ukene. Det forutsettes at det ikke foreligger opplysninger som tilsier at inndragningstiden må forlenges eller gjenerverv nektes, jf. foran under punktene 3.9.3 og 3.9.4.

På samme måte forholdes når en førerkortsøker som har fått *tidsbestemt sperrefrist* søker om å få øvingskjøre før sperrefristens utløp.

Person som minst 1 år *før oppnådd minstealder* én eller noen få ganger har kjørt motorvogn uten førerkort og av den grunn har sperrefrist etter vegtrafikkloven § 24 a første ledd annet punktum, jf. første punktum, bør kunne få samtykke til øvingskjøring i de siste 6 månedene før utløpet av sperrefristen, dersom ikke særlige grunner (slett vandel o.a.) taler mot det.

Hvorvidt kjøring som nevnt foretatt kortere tid en 1 år før oppnådd minstealder bør føre til at vedkommende gis særskilt samtykke til øvingskjøring må vurderes konkret.